Електронске изложбе Библиотеке Матице српске

Библиотека Матице српске

Библиотека Матице српске приредила је 178 изложби у витринама.
Од јануара 2011. године изложбе се презентују у електронском облику, у јавном каталогу Библиотеке.

Електронски каталози изложби се трајно чувају на CD-у и доступни су у Библиотеци, а заједно са штампаним каталозима досад постављених изложби, и на сајту
www.bms.rs

Изложбе БМС у 2020.

(290) 9. јануар – 2. фебруар: Иван Алексејевич Буњин (1870–1953) – 150 година од рођења

(291) 3. фебруар – 1. март: 800 година Номоканона Светог Саве

(292) 2–31. март: Милан Кашанин (1895–1981) – 125 година од рођења

(293) 1. април – 3. мај: Јубилеји штампаних србуља:
500 година Псалтира Божидара Вуковића (1520);
460 година Зборника за путнике Вићенца Вуковића (1560);
460 година Октоиха Вићенца Вуковића (око 1560);
450 година Молитвеника (Требника) Јеролима Загуровића (1570) и
450 година Служабника Јеролима Загуровића (око 1570).

(294) 4–24. мај: Ђерђ Сабо (1920−1963) – 100 година од рођења

(295) 25. мај − 21. јун: 330 година од Велике сеобе Срба

(296) 22. јун – 15. јул: Лудвиг ван Бетовен (1770−1827) – 250 година од рођења

(297) 16. јул – 9. август: Сергеј Александрович Јесењин (1895–1925) – 125 година од рођења

(298) 10. август – 6. септембар: Миодраг Поповић (1920–2005) – 100 година од рођења

(299) 7–27. септембар: Милан Савић (1845–1930) – 175 година од рођења

(300) 28. септембар – 25. октобар: Георг Вилхелм Фридрих Хегел (1770–1831) – 250 година од рођења

(301) 26. октобар – 22. новембар: 250 година Штампарије Јосифа Курцбека у Бечу

(302) 23. новембар – 13. децембар: Павел Јозеф Шафарик (1795–1861) – 225 година од рођења

(303) 14. децембар 2020 – 3. јануар 2021: Фридрих Хелдерлин (1770–1843) – 250 година од рођења

Библиотека Матице српске

250 ГОДИНА ШТАМПАРИЈЕ ЈОСИФА КУРЦБЕКА У БЕЧУ

Електронски каталог изложбе број 301

Нови Сад
26. октобар – 22. новембар 2020.

Библиотека Матице српске

Библиотека Матице српске је на основу грађе из својих збирки приредила изложбу поводом 250 година Штампарије Јосифа Курцбека у Бечу. Електронска изложба садржи хронолошки преглед издања Штампарије и литературу са сигнатурама.

250 година Штампарије Јосифа Курцбека у Бечу

Аутори

мр Душица Грбић
Александра Драпшин

Скенирање, снимање и обрада фотографија

Оливера Михајловић и
Бранислав Вареника

Уредник

Селимир Радуловић

ШТАМПАРИЈА ЈОСИФА КУРЦБЕКА

- Одмах после досељења у Хабзбуршку монархију (1690) Срби су уочили потребу за црквеним и школским књигама. Сви српски митрополити, од Арсенија III па до Павла Ненадовића, и народно црквени сабори тражили су од бечког двора дозволу за оснивање српске штампарије, што је он одбијао.
- Реформом и организацијом школског система 70-тих година XVIII века, бечка влада је увидела неопходност оснивања ћирилске штампарије за Србе и унијате. Одлучено је да место типографије буде Беч, како би издавање књига било под надзором двора и цензорске контроле.
- Јосиф Курцбек (Беч, 21. XI 1736 – Беч, 18. XII 1792) преузео је породичну типографију 1755. године и радио као универзитетски штампар у Бечу.

ШТАМПАРИЈА ЈОСИФА КУРЦБЕКА

- Царица Марија Терезија 14. фебруара 1770. доделила је Курцбеку штампарску *Привилегију* на двадесет година, којом је стекао монопол на штампу и продају ћириличких књига на српском, румунском и русинском језику.
- Цензори Штампарије били су Сава Лазаревић, Игњат Михаиловић и Атанасије Деметровић Секереш, а коректори Сава Лазаревић, Адам Чарнојевић, Секереш и Захарија Орфелин.
- У току рада Типографије (1770–1792) објављено је око 150 издања црквеном и грађанском ћирилицом на црквенословенском, славеносрпском и румунском језику. Прва штампана књига је буквар, као и у штампаријама у Римнику (1726) и Венецији (1761).
- Штампарија је имала шест преса, постојао је магацин за хартију и одштампане књиге. У истој кући налазио се стан за Курцбека, коректора, словослагача и домара.
- Ћириличка слова за Штампарију излио је словоливац Магач, а касније је Курцбек основао сопствену словоливницу.

ШТАМПАРИЈА ЈОСИФА КУРЦБЕКА

Штампани су:

- Школски уџбеници и приручници: *Буквар* (1770, 1774, 1780, 1781, 1782, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789), *Немецкаја граматика* Стефана Вујановског (1772), *Начало ученија ... писмени немецкими* Саве Лазаревића (1774), *Ручнаја књига потребна магистром* (1776) и *Руководство к честности и правости* (1777, 1782, 1787) Јохана Игнаца Фелбигера, *Азбучнаја дштица* (1776–1777), *Руководствије ко аритметики* (1777), *Придатак к ручној књиги за селскаја училишта* (1787), *Немецки и сербски словар* Теодора Аврамовића (1790, 1791) и др.
- Књиге црквене садржине: *Псалтир*, *Зборник ... моленој*, *Собраније избраних молитв*, *Мјесјацослов*, *Кратки катихизис* Платона Левшина, *Сказаније пренесенија моштеј... Јоана Златоустаго*, *Катихизис мали* Јована Рајића, *Правила монашескаја*, *Часослов*, *Ирмологиј*, *Православноје учениј*е *или Христијанскаја богословија* Платона Левшина, *Диалогизм* Теофана Прокоповича, *Пјесни различнија на господскија праздники* и др.

ШТАМПАРИЈА ЈОСИФА КУРЦБЕКА

- Државни закони и прописи: *Регуламент*, *Школски устав*, *Брачноје узаконеније*, *Општи закон на преступленија и њихова наказанија* и др.
- Друга дела: *Пут к постојањеј славје и истиному величеству* Шарла Ролена, *Велизар* Мармонтела, *Поучителни магазин за децу* Жан Мари Лепренс де Бомон, *Зао отац и неваљао син* Франца Ксавера Старка, *Наставленије за сјејателе* дувана и др.
- У Штампарији су објављивали: Захарија Орфелин (*Вечни календар*, *Искусни подрумар*), Алексије Везилић (*Краткоје сочиненије о приватних и публичних делах, Краткоје написаније о спокојној жизни*), Јован Мушкатировић (*Краткоје размишленије о праздници*, *Причте илити по простому пословице*), Јован Рајић (*Бој змаја са орлови*), Доситеј Обрадовић (*Песна о избавленију Сербије*) и др.

ШТАМПАРИЈА ЈОСИФА КУРЦБЕКА

- Године 1791. штампане су прве српске новине *Серпскија повседневнија новини* издавача Грка браће Маркидес Пуљо.
- Курцбек је 1792. године продао ћирилску штампарију с привилегијом Стефану Новаковићу.
- За заслуге је добио племићку титулу 1776. године.

ИЗДАЊА ШТАМПАРИЈЕ ЈОСИФА КУРЦБЕКА

(*избор*)

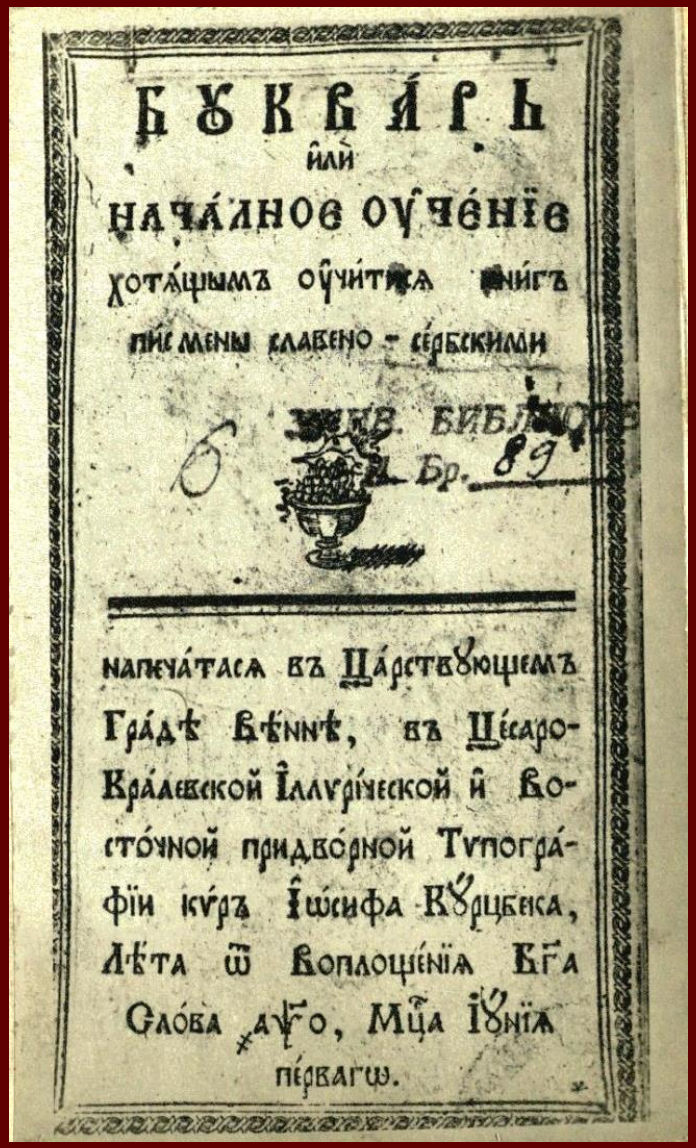

БУКВАРЬ
ИЛИ
НАЧАЛНОЕ ОУЧЕНІЕ
ХОТАЩЫМЪ ОУЧИТИСА КНИГЪ
ПИСМЕНЫ СЛАВЕНО-СЕРБСКИМИ

ВИБЛ
Бр. 89

НАПЕЧАТАСА ВЪ ЦАРСТВУЮЩЕМЪ
ГРАДѢ ВѢННѢ, ВЪ ЦЕСАРО-
КРАЛЕВСКОЙ ІЛЛУРІЧЕСКОЙ И ВО-
СТОЧНОЙ ПРИДВОРНОЙ ТУПОГРА-
ФІИ КУРЪ ІѡСИФА КУРЦБЕКА,
ЛѢТА Ѿ ВОПЛОЩЕНІА БГА
СЛОВА ҂АѰО, МЦА ІУНІА
ПЕРВАГѲ.

ТРІЕ СУТЬ СВИДѢТЕЛСТВУЮЩІИ В
НЕБСИ ОЦЪ, СЛОВО, И СТЫЙ ДХЪ:
И СІИ ТРИ ЕДИНО СУТЬ. ІѡА:
ГЛАВ: Є.

I издање 1770, P18Cp I 3.1

http://digital.bms.rs

Бꙋквы ѝли ѝсмена.

А Б В Г Д Є Ж З
З И І К Л М Н О
П Р С Т О Ꙋ Ꙋ Ф
Х Ѿ Ц Ч Ш Щ Ъ
Ы Ь Ѣ Є Ю Ѧ Ѩ
Ѭ Ѡ Ѫ Ѯ Ѵ Ѳ Ꙋ.

А Б В Г Д Є Ж З Ѕ И
І К А М Н О П Р Є Т Ꙋ
А В ꙋ

Мл҃твы оу҆тренїѧ

ꙗ҆́же до́лжно є҆́сть ѻ҆тро́ча,
воста́въ ѿ сна̀, бг҃ꙋ бл҃гочести́тѡ
воѯда́ти.

Пе́рвѣе оу҆́бѡ да знамена́ется
крⷭ҇то́мъ, кла́ѧѧсѧ и҆ глаго́ла:

Во и҆́мѧ ѻ҆ц҃а̀, и҆ сн҃а, и҆
ст҃а́гѡ дх҃а, а҆ми́нь. г҃:

Та́же мл҃твꙋ мытарі́вꙋ:

Бж҃е, мл҃тивъ бꙋ́ди мнѣ
грѣ́шномꙋ.

По

I издање 1770, P18Cp I 3.1

http://digital.bms.rs

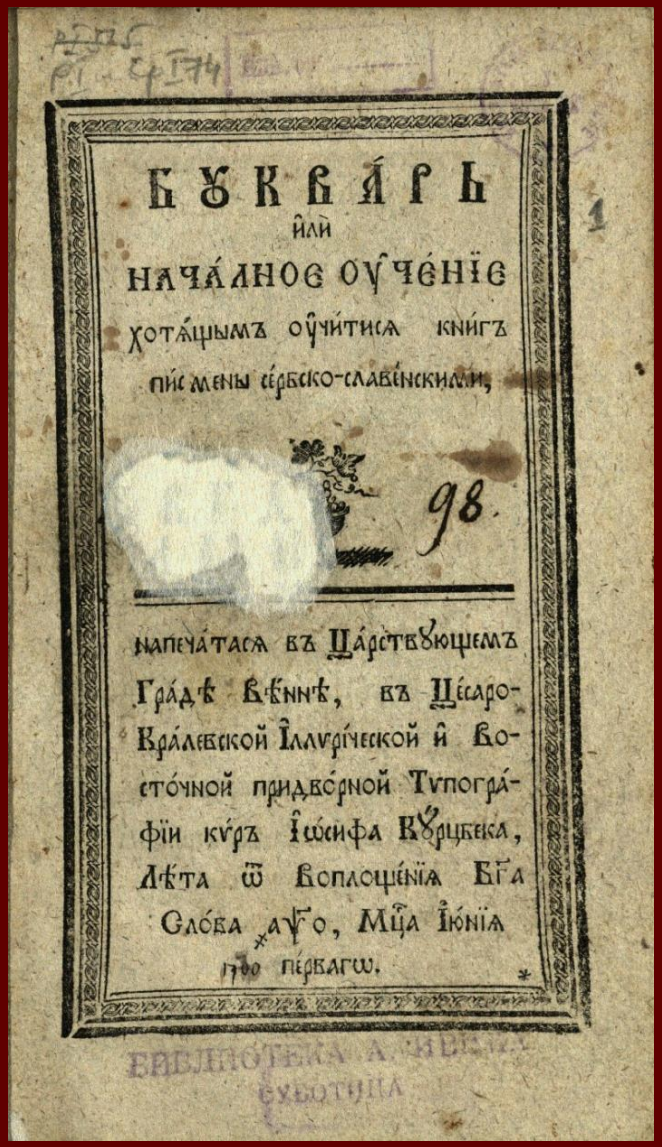

БУКВАРЬ
ИЛИ
НАЧАЛНОЕ ОУЧЕНІЕ
ХОТАЩЫМЪ ОУЧИТИСА КНИГЪ
ПИСМЕНЫ СЕРБСКО-СЛАВЕНСКИМИ,

98.

НАПЕЧАТАСА ВЪ ЦАРСТВУЮЩЕМЪ
ГРАДѢ ВѢННѢ, ВЪ ЦЕСАРО-
КРАЛЕВСКОЙ ІЛЛУРІЧЕСКОЙ И ВО-
СТОЧНОЙ ПРИДВОРНОЙ ТУПОГРА-
ФІИ КУРЪ ІѡСИФА КУРЦБЕКА,
ЛѢТА Ѿ ВОПЛОЩЕНІА БГА
СЛОВА ҂АѰО, МЦА ІЮНІА
ГДО ПЕРВАГѠ.

БИБЛИОТЕКА А. ИВИЋА
СУБОТИЦА

ТРІЕ СУТЬ СВИДѢТЕЛСТВУЮЩІИ НА
НБСИ ОЦЪ, СЛОВО, И СТЫЙ ДХЪ:
И СІИ ТРИ ЕДИНО СУТЬ. ІѠА:
ГЛАВ: Є.

Инв. 224313

II издање 1770, РТкСр I 74

http://digital.bms.rs

Бѹквы ѝли писмена.

А Б В Г Д Є Ж Ѕ З И
І К Л М Н О П Р С Т
Ѹ Ѹ Ф Х Ѿ Ц Ч Ш
Щ Ъ Ы Ь Ѣ Є Ю Ѧ
Ѩ Ѭ Ѡ Ѯ Ѱ Ѳ Ѵ.

а б в г д є ж ѕ з ѕ и і к л
м н о п р с т ѹ ѹ ф х ѿ ц
ч ш щ ъ ы ь ѣ є ю ѧ ѩ
ѭ ѡ ѯ ѱ ѳ ѵ.

Ав

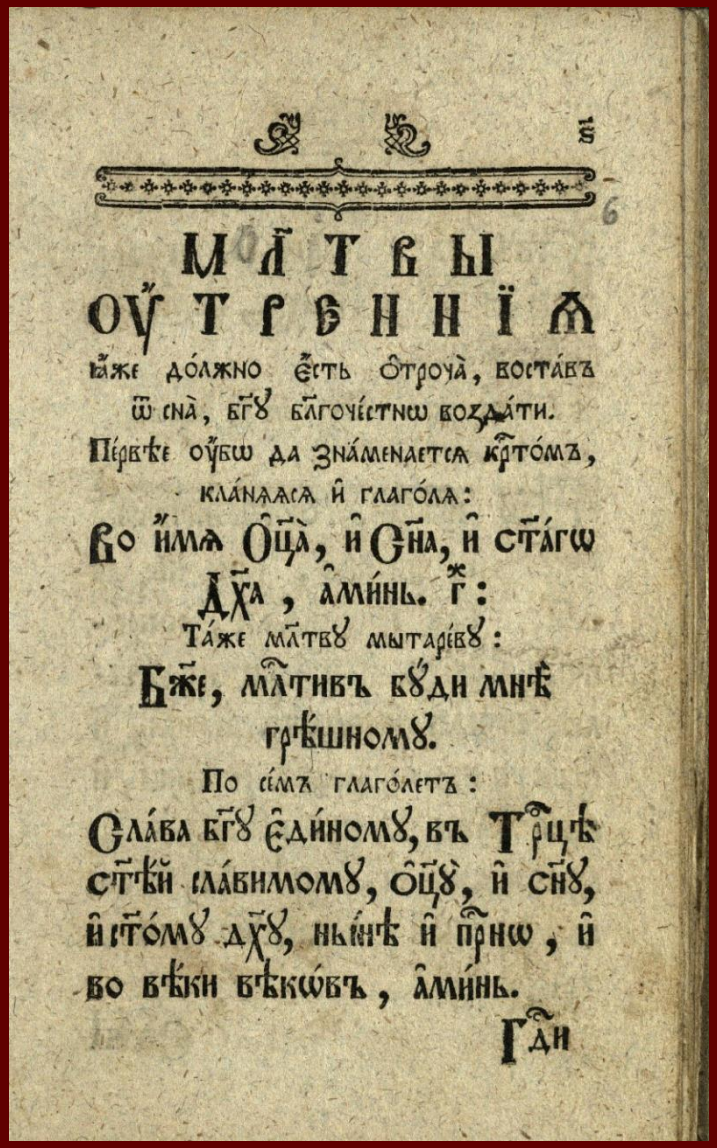

Молитвы оутренїѧ

Ꙗже должно єсть ѻтроча, воставъ ѿ сна, бгꙋ благочестнѡ воздати.

Первѣе оубѡ да знаменаетсѧ крстомъ, кланѧѧсѧ и глаголѧ:

Во имѧ ѻца, и сна, и стагѡ дха, амнь. г:

Таже молитвꙋ мытарєвꙋ:

Боже, мстивъ бꙋди мнѣ грѣшномꙋ.

По сємъ глаголетъ:

Слава бгꙋ єдиномꙋ, въ Трцѣ стѣй славимомꙋ, ѻцꙋ, и снꙋ, и стомꙋ дхꙋ, нынѣ и прнѡ, и во вѣки вѣкѡвъ, амнь.

Гди

II издање 1770, РТкСр I 74

http://digital.bms.rs

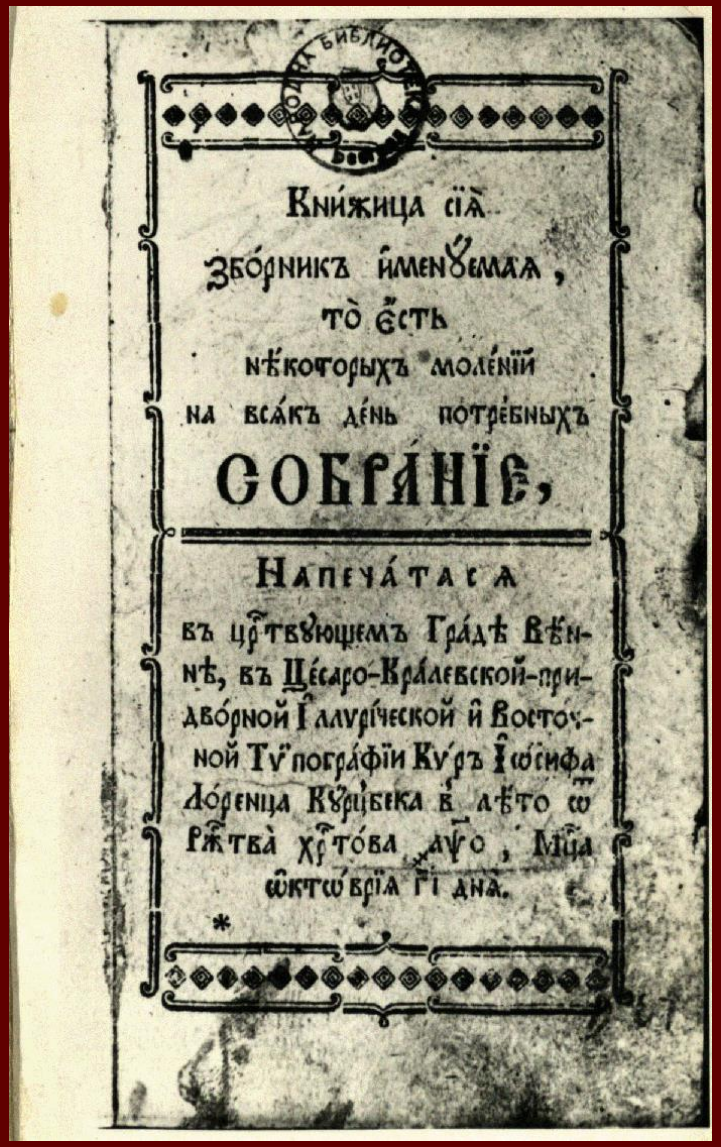

Книжица сїа
Зборникъ именуемаа,
то єсть
нѣкоторыхъ молєнїй
на всакъ дєнь потрєбныхъ
СОБРАНЇЄ,

Напечатаса
въ цр҃твующемъ Градѣ Вѣнѣ, въ Цєсаро-Кралевской-придворной Іаллрїческой и Восточной Тупографїи Кур҃ъ Іосифа Лоренца Курцбека в лѣто ѡ рж҃тва хр҃това ,аѱо, Мца ѡктоврїа гі дна.

ІХС

МАТВЫ ОУТРЄННЇѦ.

Аще ієрєй, глєтъ: Бл҃гословєнъ бг҃ъ нашъ: Аще ли не сщєнный, глаголи: Матвами ст҃ыхъ ѻц҃ъ нашихъ: Таже: Слава тебѣ бже нашъ, слава тебѣ.

Цр҃ю нбный: Трїстое: Ѻче нашъ:

Тропарѝ:

Роставше ѿ снà, припадаемъ тѝ бл҃же, и аг҃лскую пѣснь вопїемъ тѝ силне: ст҃ъ, ст҃ъ, ст҃ъ, єсѝ бж҃е, бцѣю помилуй насъ. Слава:

Аб ѿ

I издање 1770, P18Cp I 23.1

http://digital.bms.rs

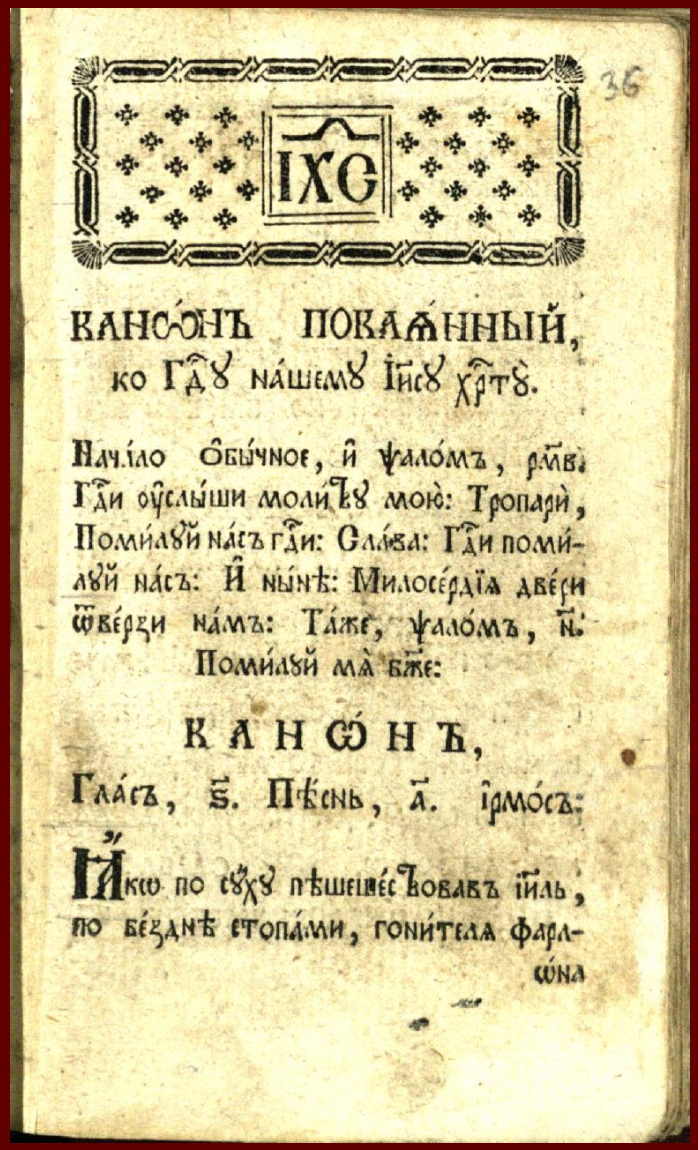

ІХС

36

КАНОѠНЪ ПОКАѦННЫЙ,
ко Гдꙋ нашемꙋ Іисꙋ Хрстꙋ.

Начало обычное, и ѱалом҃ъ, рмв҃. Гди оуслыши молитвꙋ мою: Тропари, Помилꙋй насъ гди: Слава: Гди помилꙋй насъ: И нынѣ: Милосердїа двери ѿверзи намъ: Таже, ѱалом҃ъ, н҃. Помилꙋй мѧ бже:

КАНѠНЪ,

Гласъ, ѕ҃. Пѣснь, а҃. Ірмосъ:

Ꙗкѡ по сꙋхꙋ пѣшествовавъ Ізраиль, по безднѣ стопами, гонителя фараѡна

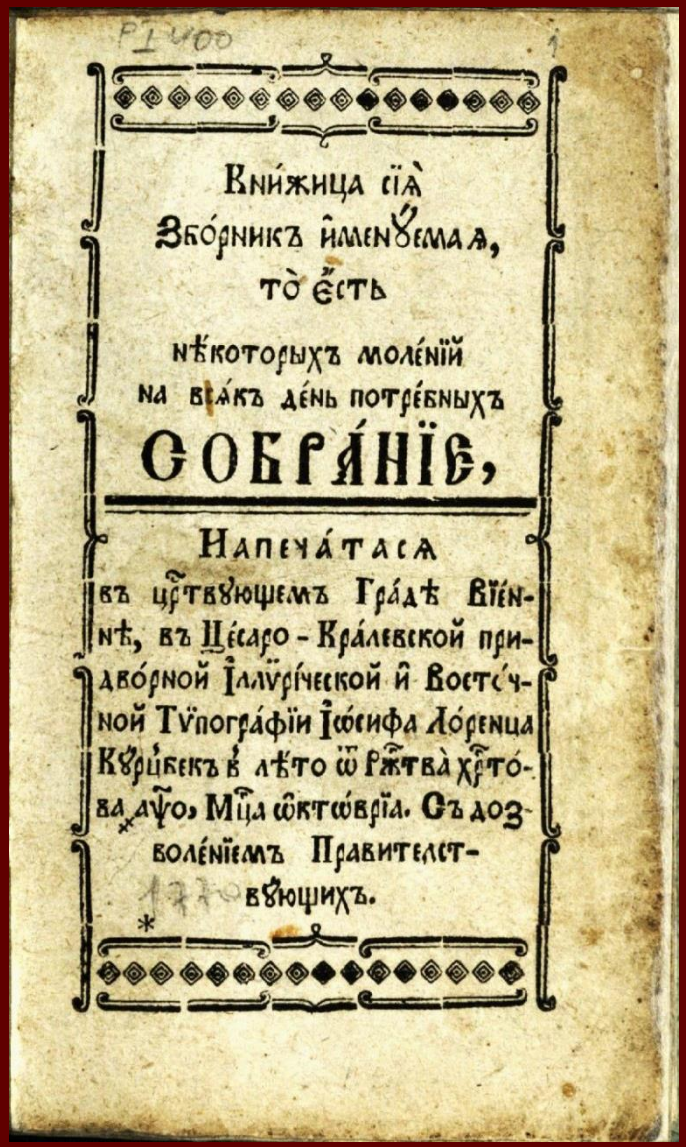

Книжица сїа
Зборникъ именуема,
то єсть
нѣкоторыхъ молєнїй
на всякъ дєнь потрєбныхъ
СОБРАНІЄ,

Напечатася
въ царствующемъ Градѣ Вїєннѣ, въ Цєсаро-Кралевской придворной Іллурїческой и Восточной Тупографїи Іωсифа Лоренца Курцбекъ в лѣто ѿ Рж҃ства Хр҃това ҂аѱо, Мца ѡктωврїа. Съ дозволєнїємъ Правителствующихъ.

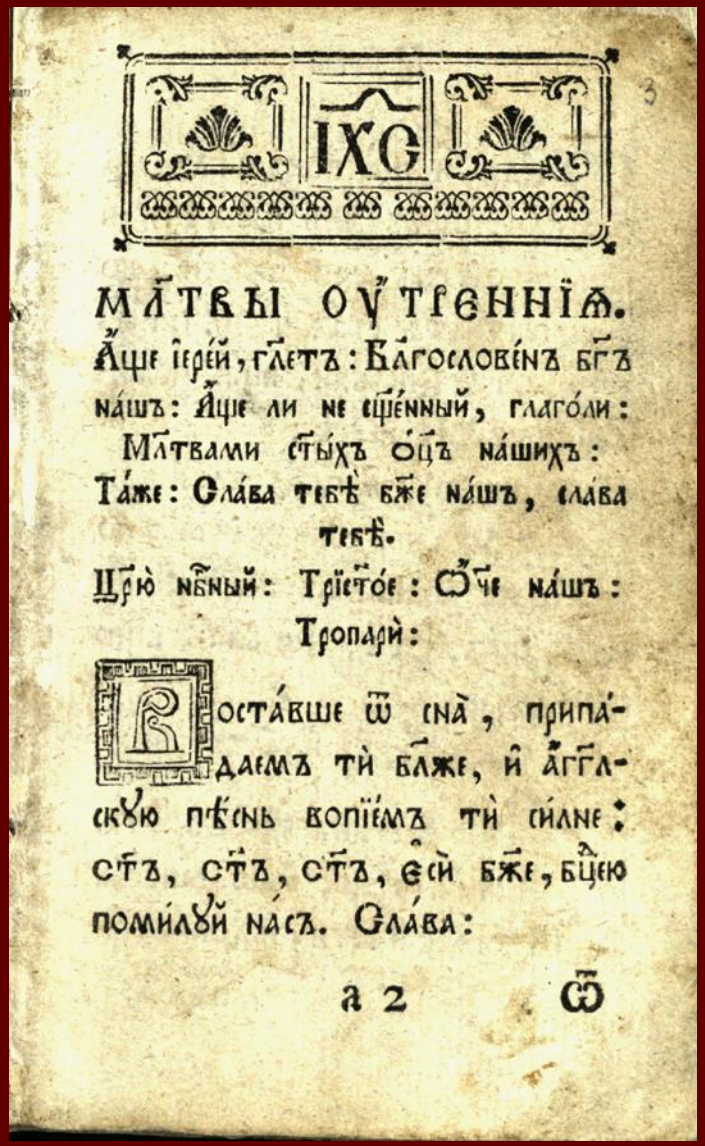

ІХС

МАТВЫ ОУТРЄННІА.

Аще ієрєй, глєтъ: Благословєнъ бг҃ъ нашъ: Аще ли не єщєнный, глаголи: Млтвами ст҃ыхъ оц҃ъ нашихъ: Таже: Слава тебѣ бж҃е нашъ, слава тебѣ.

Цр҃ю нбн҃ый: Трїстое: Ѻч҃е нашъ:

Тропарь:

Роставше ѿ сна, припадаемъ ти бл҃же, и аггл҃скую пѣснь вопїемъ ти силне: ст҃ъ, ст҃ъ, ст҃ъ, єси бж҃е, бцєю помилуй насъ. Слава:

а 2 Ѻ

II издање 1770, P18Cp I 24.1

http://digital.bms.rs

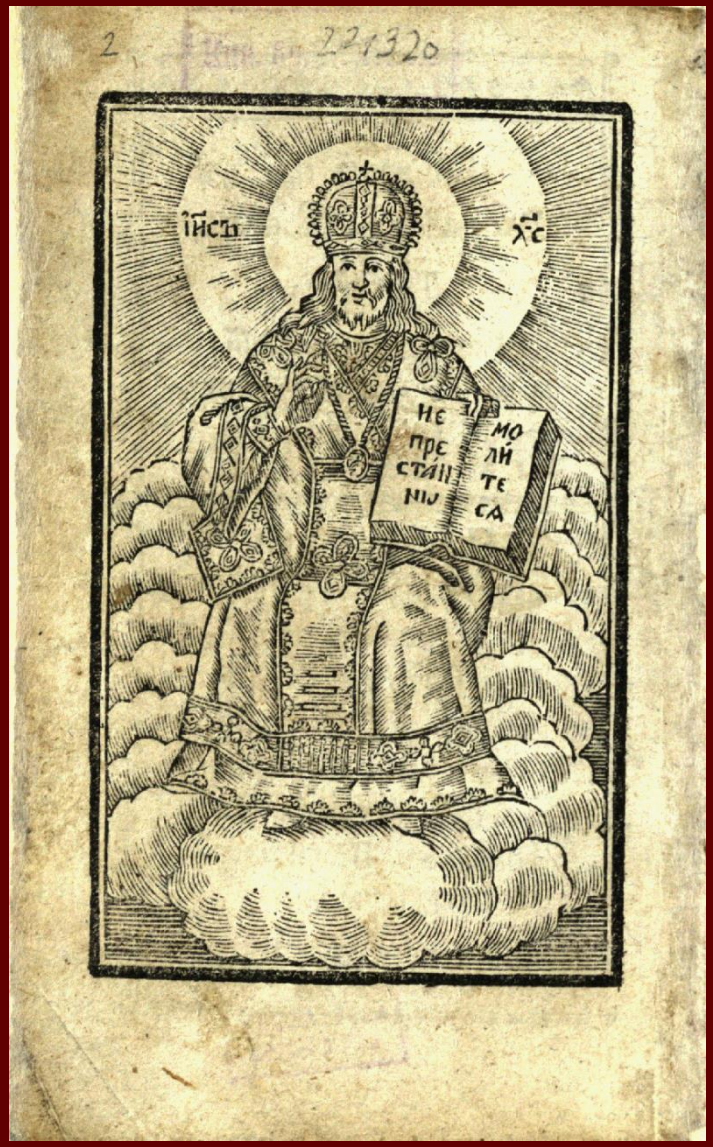

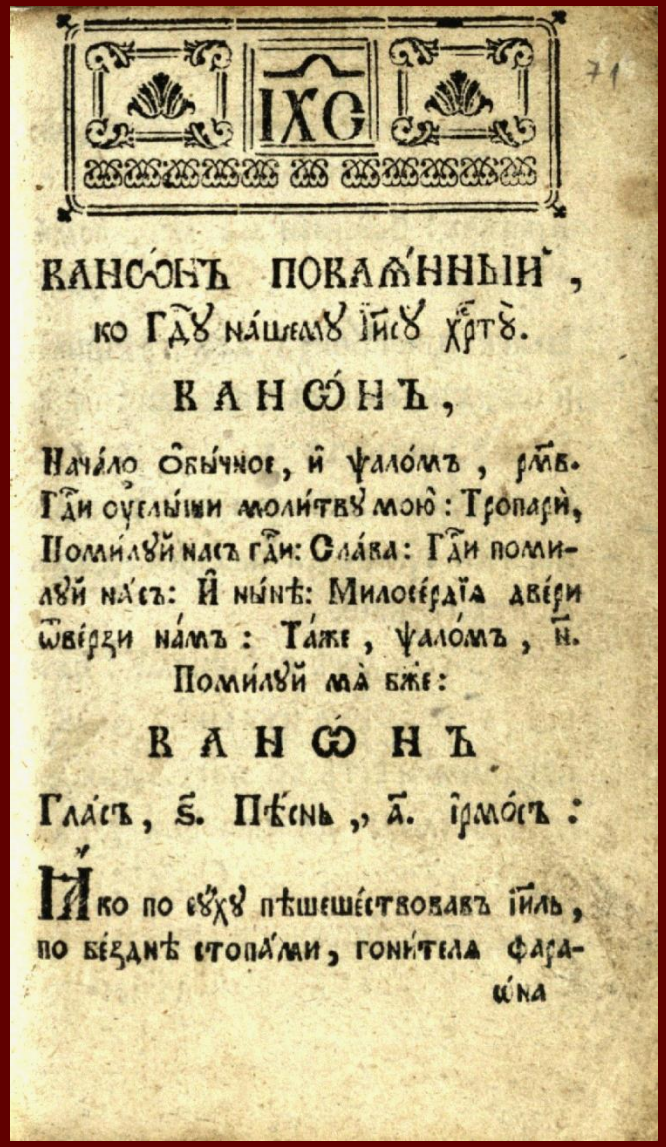

ІХС

71

КАНОНЪ ПОКАѦННЫИ,
ко Гдꙋ нашемꙋ Іисꙋ Хрстꙋ.

КАНОНЪ,

Начало обычное, и ѱалом҃ъ, рмв.
Гди оуслыши молитвꙋ мою: Тропари,
Помилꙋй насъ гди: Слава: Гди поми-
лꙋй насъ: И нынѣ: Милосердїа двери
ѿверзи намъ: Таже, ѱалом҃ъ, н.
Помилꙋй мѧ бже:

КАНОНЪ

Гласъ, є. Пѣснь, а. Ирмосъ:

Ꙗко по сꙋхꙋ пѣшествовавъ Іиль,
по бездне стопами, гонителя фара-
она

II издање 1770, P18Cp I 24.1

http://digital.bms.rs

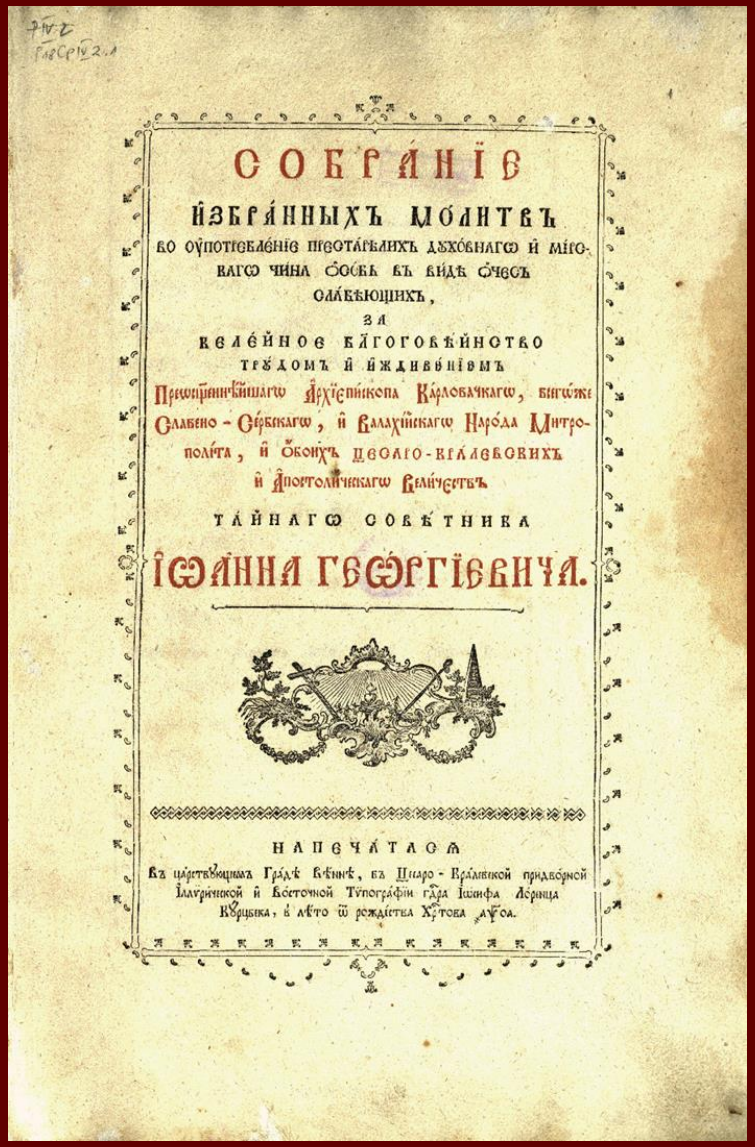

СОБРАНІЕ
ИЗБРАННЫХЪ МОЛИТВЪ
ВО ОУПОТРЕБЛЕНІЕ ПРЕОТАРЬЛИХЪ ДУХОВНАГО И МІРОВАГО ЧИНА СОСЕЛЪ ВЪ ВИДѢ СЧЕСЪ СОБЕЕЮЩИХЪ,
ЗА
ВЕЛЕЙНОЕ БЛАГОГОВѢЙНОСТВО
ТРУДОМЪ И ИЖДИВЕНІЕМЪ
Преосвященнѣйшаго Архіепископа Карловачкаго, вмѣстѣ же Славено-Сербскаго, и Влахійскаго Народа Митрополита, и обоихъ Цѣлаго-Краловскихъ и Апостолическаго Величествъ
ТАЙНАГО СОВѢТНИКА
ІОАННА ГЕОРГІЕВИЧА.

НАПЕЧАТАСЯ
Въ царствующемъ Градѣ Вѣнцѣ, въ Цѣсаро-Краловской придворной Аллярической и Восточной Типографіи Гдра Іосифа Лорица Кврцика, в лѣто ѿ рождества Христова ,АѰОа.

P18Cp IV 2.1

http://digital.bms.rs

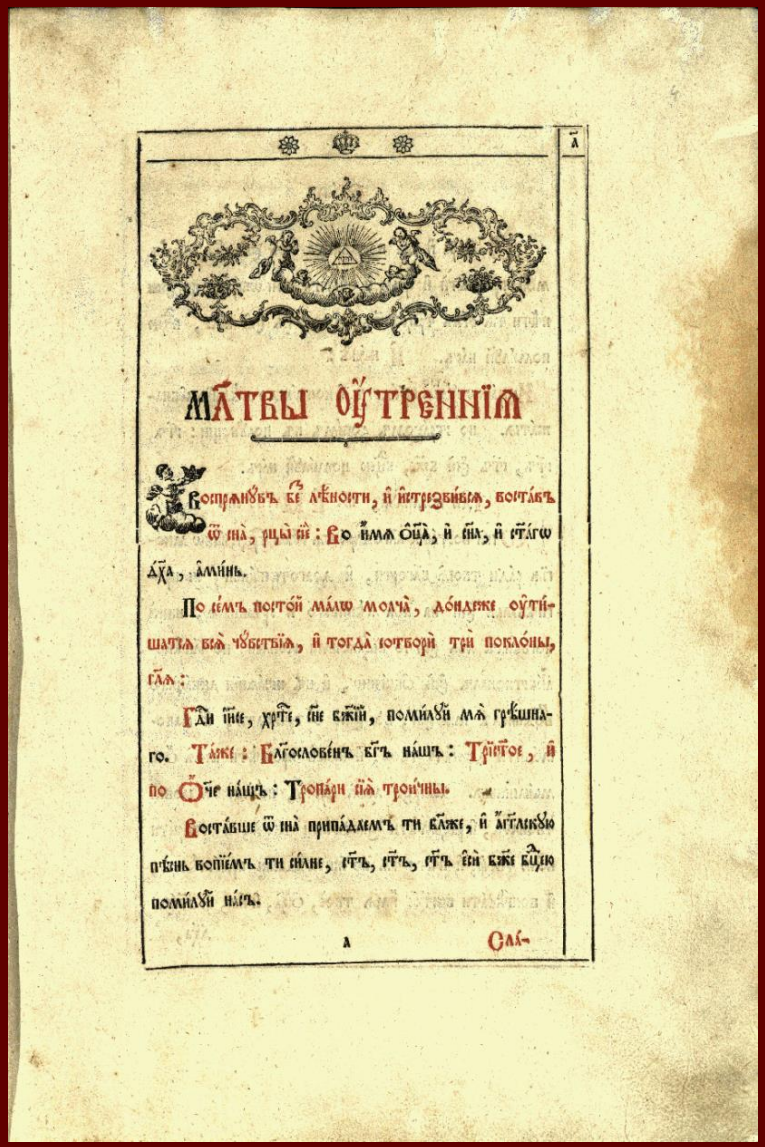

Матвы оутреннїм

Воспрянꙋвъ бе лѣности, и нетрезвивыѧ, воставъ ѿ снà, рцы сѝ: Во имѧ ѻ҃ца, и сна, и ст҃аго дх҃а, аминь.

По семъ постой малю молча, дондеже оутишатъ вьѧ чꙋвствїѧ, и тогда поклонѝ три поклоны, гл҃ѧ:

Гди іисе, хрсте, сне божїй, помилꙋй мѧ грѣшнаго. Тамже: Благословенъ бг҃ъ нашъ: Трїсто҃е, и по ѻ҃че нашъ: Тропари ѝ҃ трои҃чны.

Воставше ѿ снà припадаемъ ти бл҃же, и ангелскꙋю пѣснь вопїемъ ти сѝе, ст҃ъ, ст҃ъ, ст҃ъ єси бже бцѣю помилꙋй насъ.

А Сла-

P18Cp IV 2.1

http://digital.bms.rs

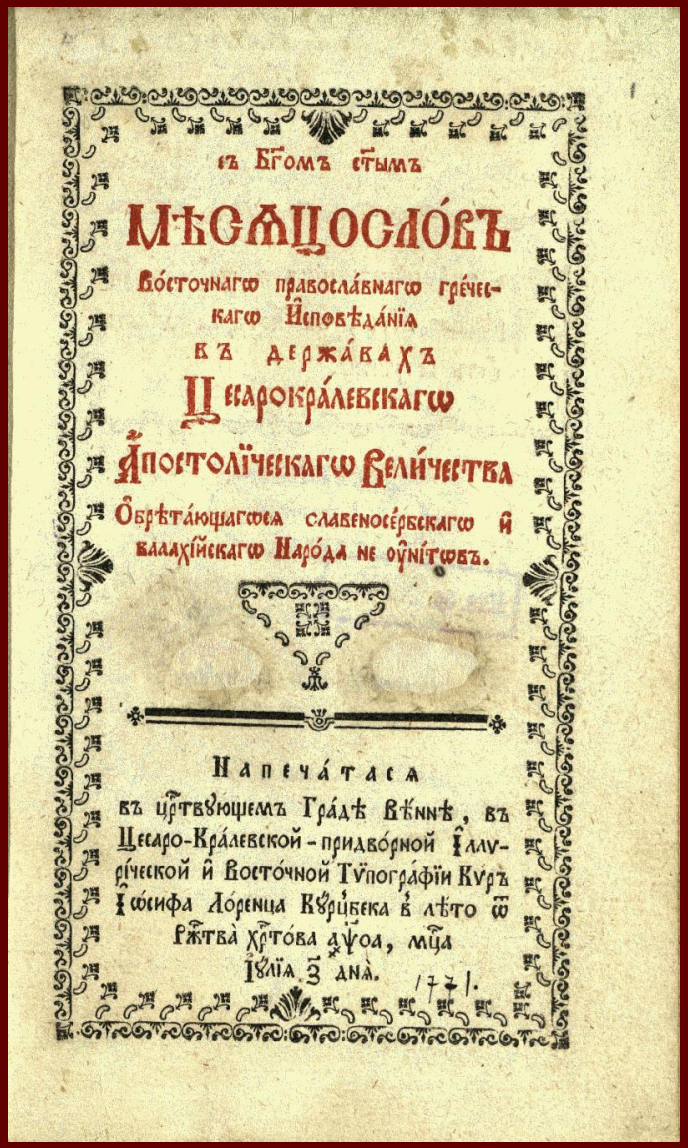

съ Бгомъ стымъ

МѢСѦЦОСЛОВЪ

Восточнагѡ православнагѡ греческагѡ Исповѣданїа въ державахъ Цесарокралевскагѡ Апостолїческагѡ Величества Обрѣтающагѡся славеносербскагѡ и влахїйскагѡ Народа не оунїтѡвъ.

Напечатаса въ цртвующемъ Градѣ Вѣнѣ, въ Цесаро-Кралевской-придворной Иллурїческой и Восточной Тїпографїи Кръ Іѡсифа Лоренца Кврїбека в лѣто ѡ Рждства Хртова дѫша, мца Іюлїа з дна. 1771.

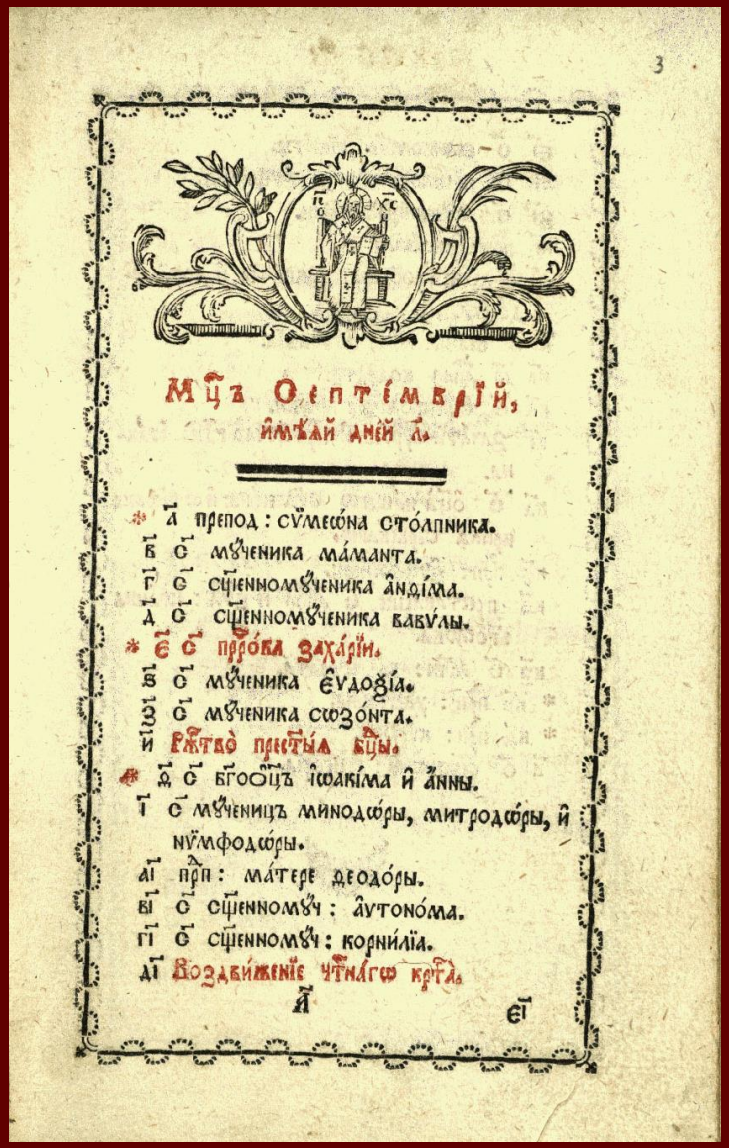

Мцъ Оептїмврїй, имѣй дней л.

* а преп: сумесѡна столпника.
в с мученика маманта.
г с сщенномученика ѧндїма.
д с сщенномученика вавулы.
* є с прока Захарїи.
ѕ с мученика Єѵдоѯїа.
з с мученика сѡзонта.
и Рждство престы бцы.
* ѳ с бгоотцъ Іѡакїма и Анны.
і с мученицъ минодѡры, митродѡры, и нумфодѡры.
ай прп: матере деодоры.
вй с сщенномуч: ѧвтономa.
гй с сщенномуч: корнилїа.
дй Воздвиженїе чтнаго крта.

РПСр I 8/1771.1

http://digital.bms.rs

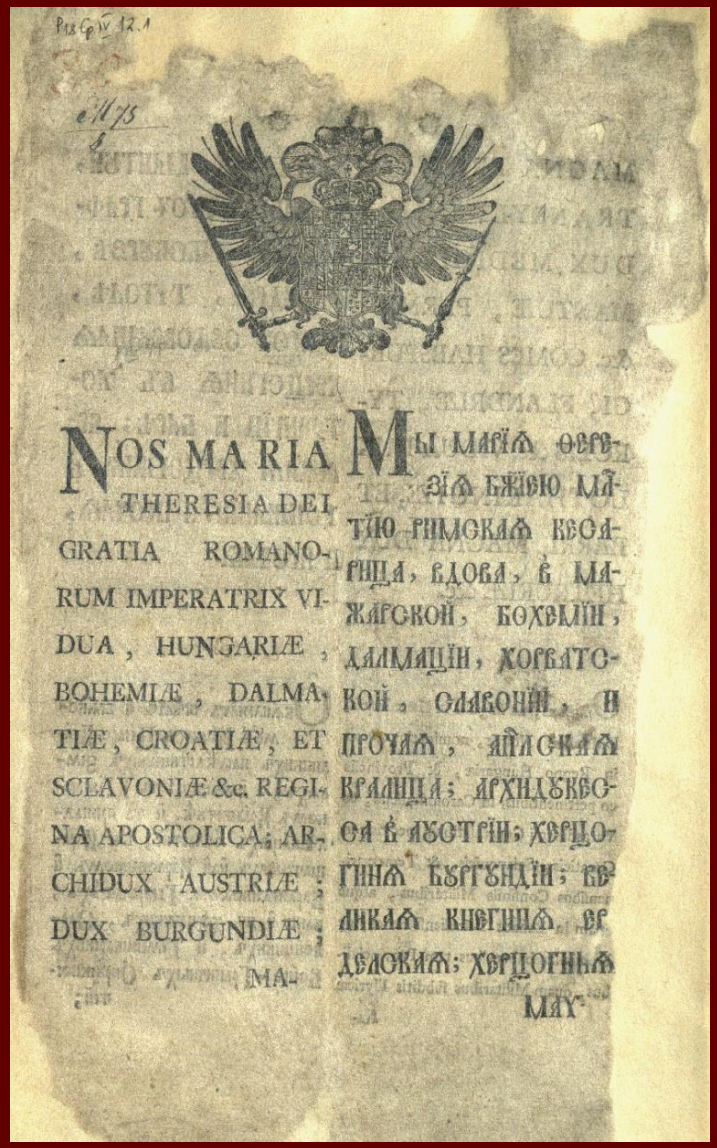

NOS MARIA THERESIA DEI GRATIA ROMANORUM IMPERATRIX VIDUA, HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ, ET SCLAVONIÆ &c. REGINA APOSTOLICA; ARCHIDUX AUSTRIÆ; DUX BURGUNDIÆ; MA-

Мы Марїа Ѳерезїа Божїею Матїю Римскаѧ Царица, вдова, и Мажарской, Боховмїи, Далмацїи, Хорватской, Славонїи, и прочаѧ, Аѵстриѧ Краѧица; Архидукъ Ѳеоѳа и Аѵстрїи; Херцогиня Бургундїи; Великаѧ Княгиня Ѳеделоваѧ; Херцогиня Мау-

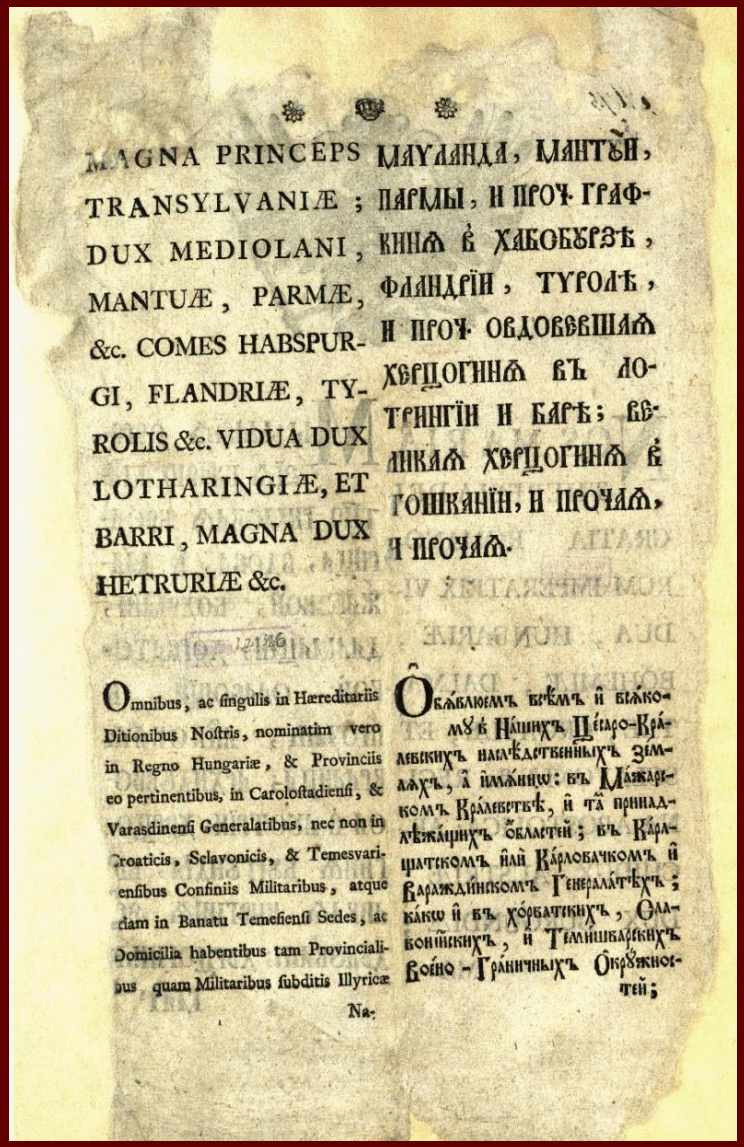

MAGNA PRINCEPS TRANSYLVANIÆ; DUX MEDIOLANI, MANTUÆ, PARMÆ, &c. COMES HABSPURGI, FLANDRIÆ, TYROLIS &c. VIDUA DUX LOTHARINGIÆ, ET BARRI, MAGNA DUX HETRURIÆ &c.

Omnibus, ac singulis in Hæreditariis Ditionibus Nostris, nominatim vero in Regno Hungariæ, & Provinciis eo pertinentibus, in Carolostadiensi, & Varasdinensi Generalatibus, nec non in Croaticis, Sclavonicis, & Temesvariensibus Confiniis Militaribus, atque iam in Banatu Temesiensi Sedes, ac Domicilia habentibus tam Provincialibus quam Militaribus subditis Illyricæ Na-

Маулаида, Мантуи, Пармы, и проч. Графинѧ е Хабобурзе, Фландрїи, Туролѣ, и проч. Овдовевшаѧ Херцогинѧ въ Лотрингїи и Барѣ; Великаѧ Херцогинѧ е Гошканїи, и прочаѧ, и прочаѧ.

Обнѧвляемъ времъ и всякому е Нашихъ Цїсаро-Краѧлскихъ наслѣдственныхъ земляхъ, а ѩмѧнно: въ Мажарскомъ Краѧлевствѣ, и тѣ принадлежащихъ области; въ Карлштатскомъ ѩли Карловачкомъ и Вараждинскомъ Генералатѣхъ; такожде и въ Хорватскихъ, Славонїискихъ, и Темишварскихъ Воино-Граничныхъ Окружностей;

Преданија (*Регуламент*), P18Cp IV 12.1

http://digital.bms.rs

НѢМЕЦКАѦ
ГРАММАТІКА
ИЗЪ
РАЗЛЫЧНЫХЪ АВТОРОВЪ, НАИПА-
ЧЕЖЕ ГОТШЕДОВЫХЪ КНИГЪ СОБРАННА, И ВЪ
ПОЛЬЗУ СЕРБСКИХЪ ДѢТЕЙ НА СЛАВЕНОСЕРБСКОМЪ
ЯЗЫКѢ ИЗЪЯСНЕНА
СТЕФАНОМЪ ВУѦНОВСКИМЪ
СЛЫШАТЕЛЕМЪ ПРАВАХЪ ВО УНИВЕРЗЫТЕТѢ
ВІЕННСКОМЪ.

benigne
Benignus
praviedini

БИБЛИОТЕКА
Бр. 5376
МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПЕЧАТАНА
при Іосифѣ Курцъбекѣ Цесаро-Крал. Восточно-
Іллурыческомъ Типографѣ, въ Віеннѣ 1772.

СН. 45

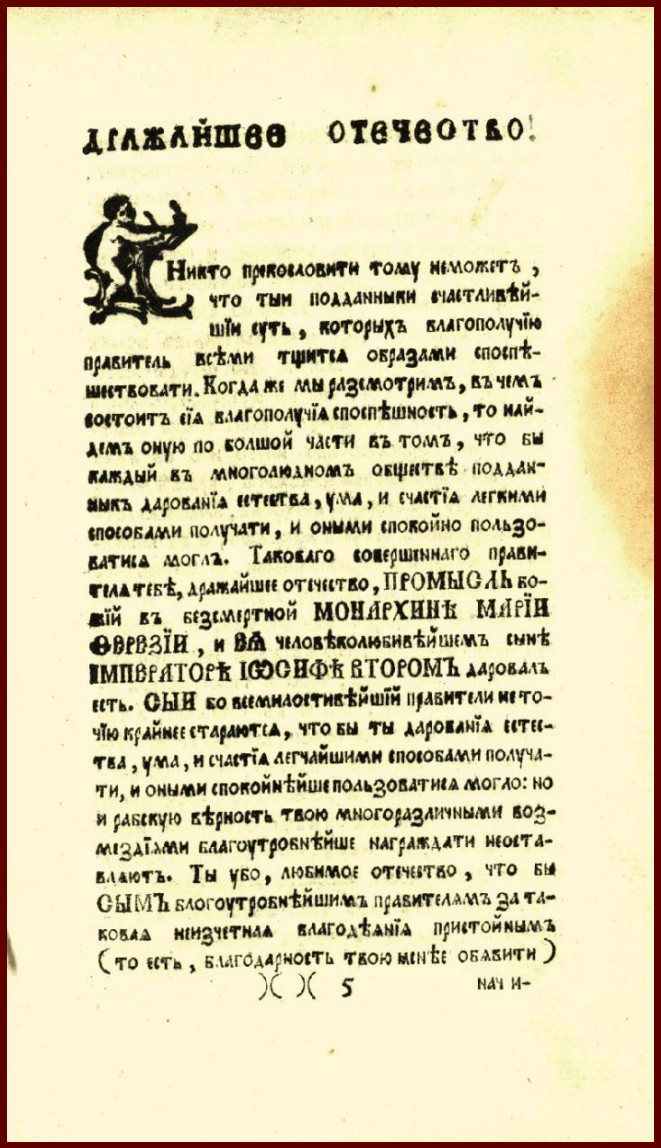

ДРАЖАЙШЕЕ ОТЕЧЕСТВО!

Никто преговорити тому неможетъ, что тыи подданными счастливѣйшіи суть, которыхъ благополучію правитель всѣми тщитца образами спосѣпѣшествовати. Когда же мы разсмотримъ, въ чемъ состоитъ сіа благополучіа спосѣпѣшность, то найдемъ оную по болшой части въ томъ, что бы каждый въ многолюдномъ обществѣ подданныхъ дарованіа естества, ума, и счастіа легкими способами получати, и оными спокойно пользоватися могъ. Таковаго совершеннаго правительства тебѣ, дражайшее отечество, ПРОМЫСЛЪ божій въ безсмертной МОНАРХИНѢ МАРІИ ѲЕРЕЗІИ, и ВА человѣколюбивѣйшемъ сынѣ ІМПЕРАТОРѢ ІѲСИФѢ ВТОРОМЪ даровалъ есть. СЫИ бо всемилостивѣйшіи правители не точію крайнее стараются, что бы ты дарованіа естества, ума, и счастіа легчайшими способами получати, и оными спокойнѣйше пользоватися могло: но и рабскую вѣрность твою многоразличными возмездіами благоутробнѣйше награждати неоставляютъ. Ты убо, любимое отечество, что бы СЫМЪ благоутробнѣйшимъ правителямъ за таковаа неизчетнаа благодѣаніа пристойнымъ (то есть, благодарность твою менѣе обявити)

)( )(5 нач и-

I варијанта 1772, P18Cp II 8.1

http://digital.bms.rs

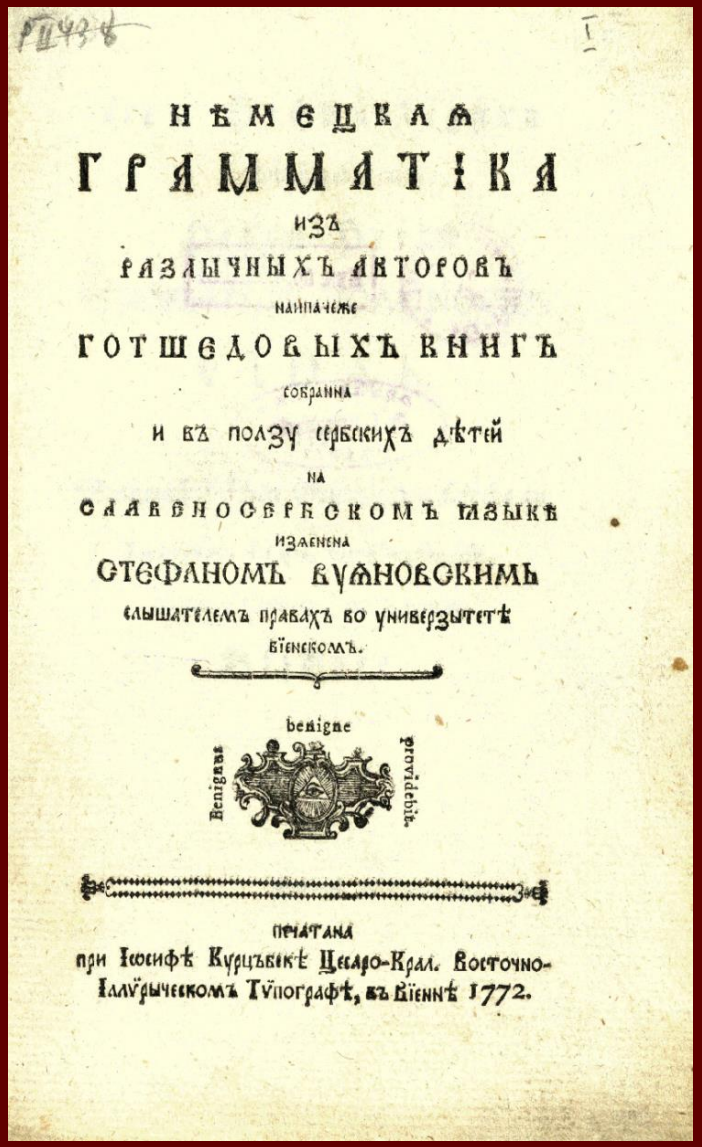

НѢМЕЦКАѦ
ГРАММАТІКА
ИЗЪ
РАЗЛЫЧНЫХЪ АВТОРОВЪ
НАИПАЧЕЖЕ
ГОТШЕДОВЫХЪ КНИГЪ
СОБРАННА
И ВЪ ПОЛЗУ СЕРБСКИХЪ ДѢТЕЙ
НА
СЛАВЕНОСЕРБСКОМЪ ЯЗЫКѢ
ИЗЪЯСНЕНА
СТЕФАНОМЪ ВУЋНОВСКИМЪ
слышателемъ правахъ во университетѣ
Вїенскомъ.

benigne
Benigna
providebit.

ПЕЧАТАНА
при Іосифѣ Курцъбекѣ Цесаро-Крал. Восточно-Іллїрическомъ Тїпографѣ, въ Вїеннѣ 1772.

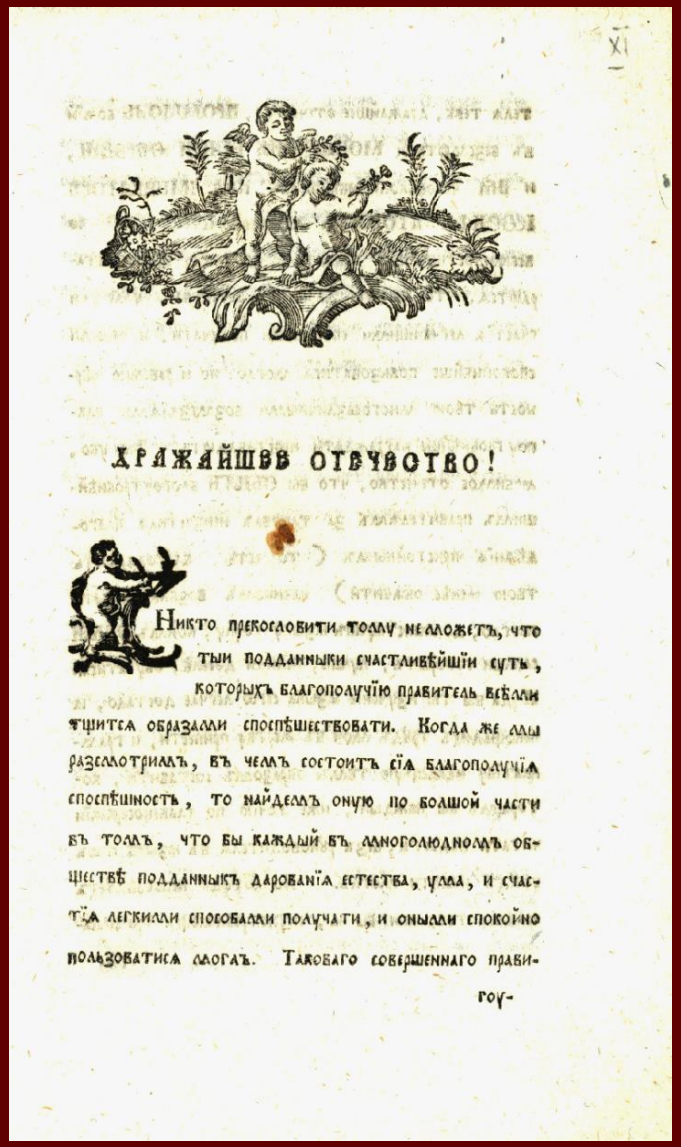

ДРАЖАЙШЕЕ ОТЕЧЕСТВО!

Никто прекословити тому не можетъ, что тыи подданныки счастливѣйшіи суть, которыхъ благополучїю правитель всѣми тщитеся образами споспѣшествовати. Когда же мы разсмотрилъ, въ чемъ состоитъ сїа благополучїа споспѣшность, то найделъ оную по большой части въ томъ, что бы каждый въ многолюдномъ обществѣ подданныкъ дарованїа естества, ума, и счастїа легкими способами получати, и оными спокойно пользоватися могъ. Таковаго совершеннаго правитеу-

II варијанта 1772, P18Cp II 8.4

http://digital.bms.rs

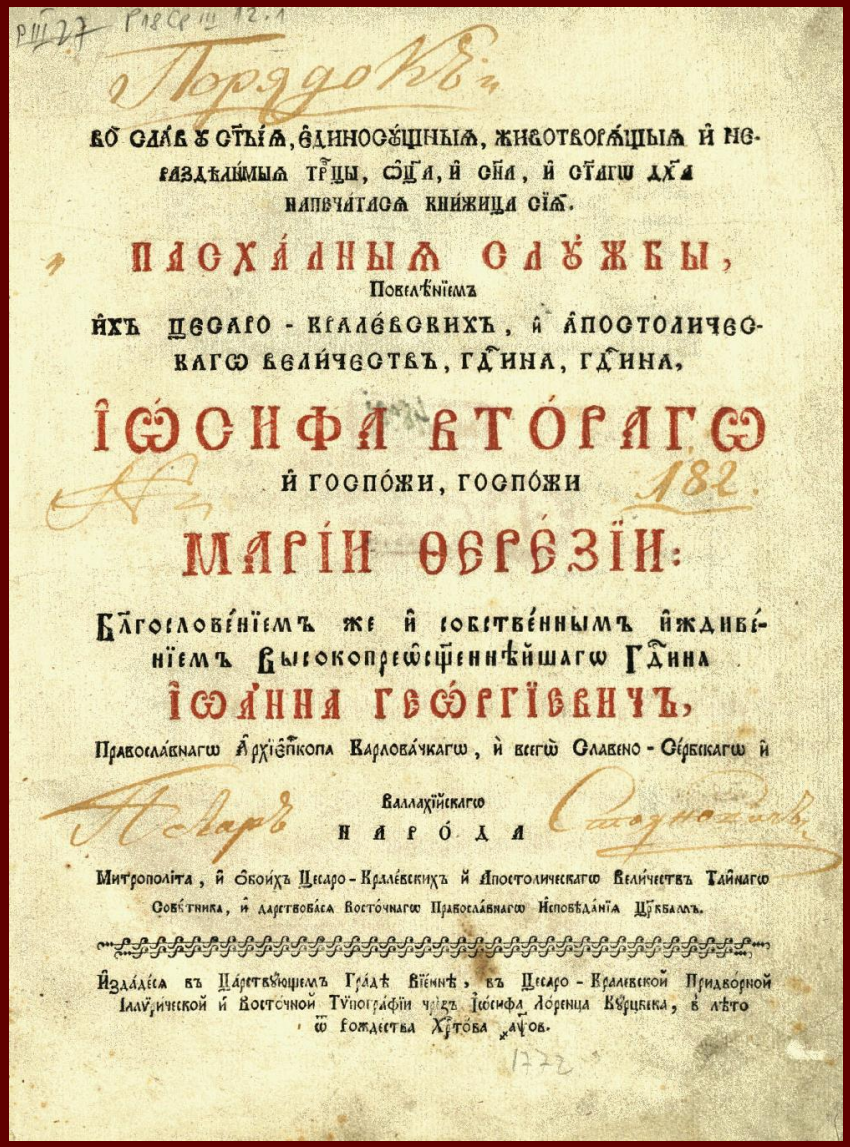

Порядокъ

во славу Святыя, единосущныя, животворящыя и неразделимыя Троицы, Отца, и Сына, и Святаго Духа напечатася книжица сія.

ПАСХАЛНЫЯ СЛУЖБЫ,

Повелѣніемъ

Ихъ Цесаро-Кралевскихъ, и Апостолическаго величествъ, Господина, Господина,

ІОСИФА ВТОРАГО

и Госпожи, Госпожи

МАРІИ ТЕРЕЗІИ:

Благословеніемъ же и собственнымъ ихъ Ждиніемъ Высокопреосвященнѣйшаго Господина

ІОАННА ГЕОРГІЕВИЧЪ,

Православнаго Архіепископа Карловачкаго, и всего Славено-Сербскаго и Влахійскаго Народа

Митрополита, и Обоихъ Цесаро-Кралевскихъ и Апостолическаго Величествъ Тайнаго Совѣтника, и Царствовасе Восточнаго Православнаго Исповѣданія Церквамъ.

Издадеся въ Царствующемъ Градѣ Беемнѣ, въ Цесаро-Кралевской Придворной Иллурической и Восточной Типографіи чрезъ Іосифа Лоренца Курцбека, в лѣто отъ Рождества Христова ҂ахѯв.

1772

P18Cp III 12.1

http://digital.bms.rs

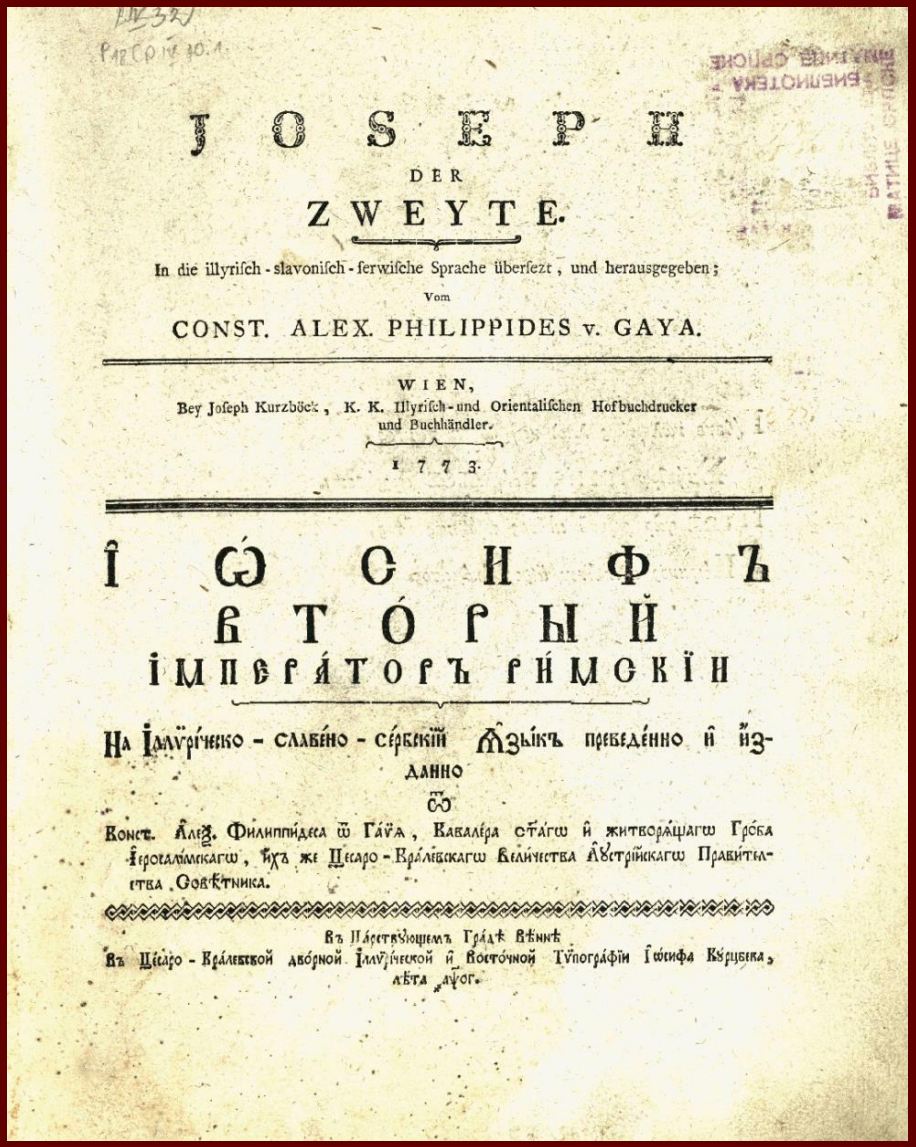

JOSEPH
DER
ZWEYTE.

In die illyrisch-slavonisch-serwische Sprache übersezt, und herausgegeben;
Vom
CONST. ALEX. PHILIPPIDES v. GAYA.

WIEN,
Bey Joseph Kurzböck, K. K. Illyrisch-und Orientalischen Hofbuchdrucker und Buchhändler.
1773.

І ѡ С И Ф Ъ
В Т О Р Ы Й
ІМПЕРАТОРЪ РИМСКІИ

На Ілуричско-славено-сербскій Ѧзыкъ преведенно и издано
ѿ
Конст. Алеѯ. Филиппидеса ѿ Гаѵа, Кавалера ст҃аго и житворѧщаго Гроба Іерусалимскаго, ꙗкъ же Цесаро-Кралевскаго Величества Австрійскаго Правительства Совѣтника.

Въ Пребывающемъ Градѣ Вѣнѣ
Въ Цесаро-Кралевской дворной Ілуріческой и Восточной Типографіи Іосифа Курцбека,
лѣта ѧѱог.

P18Cp IV 10.1
http://digital.bms.rs

Sein Anſehen iſt frey, die Augen ſcharf, die Stirne bedeutend; die Naſe etwas gebogen, das Geſicht offen, die Bildung ſchön, ſein Blick allmal ernſthaft, aber gütig; die Haare träget er frey aus dem Geſicht, etwas leicht und kriegeriſch, ohngekräuſelt, zurechte gelegt. Sie ſind blond von Natur; auf dem Vorkopf kurz

Егѡ видъ єсть свободный, очеса остраѧ, чело знаменователное, носъ малонагнутый, лице ѡборенное, и-зображеніе красное, погледъ егѡ негда жестокъ, но благъ: бласе и-ли кое носитъ прочто и войнички неокудравенне натрагъ очешлѧне, аже ѡ природы єсть бѣлѧве, и на тѣмени кратко ѡрѣ-

abge-

P18Cp IV 10.1

http://digital.bms.rs

P18Cp I 44.1
9075

КРАТКІЙ КАТИХИЗІСЪ

ра́ди ѡ́бученія ма́лыхъ дѣте́й
Правосла́вномꙋ
ХРІСТІА́НСКОМЪ ЗАКО́НЪ
Сочине́нный
оу́чителемъ и Іеромона́хомъ Россійскимъ Плато́номъ.

БИБЛИОТЕКА КЪЛ. 5441 МАТИЦЕ СРПСКЕ

Нынѣ же па́ки напеча́танныи во Вїе́нѣ Австрїскои, при Іѡсифѣ Кѹрцбекъ Тѵпогра́фѣ Іллѵрїческомъ, Восто́чномъ, Придво́рномъ въ ле́то ѿ Сотворе́нїя міра зепа ѿ рожде́ства же по плоти Бга Сло́ва 7281.
ѧѱог.
1773.

СН. 65

МОЛИ́ТВА КО БГꙋ

Молю́ та цр҃ю гдⷭ҇и мо́й бже:
да́ждь ми въ нбномъ твое́мъ по́ли ло́же.
Ты́ бо творе́цъ мо́й, къ тебѣ прибѣга́ю,
во твой рꙋцѣ мене́ предава́ю.
Ко бцѣ.

Бо марїе, мене въ бл҃года́ти,
прошꙋ та, при́сно и҆зво́ль сохрана́ти.
Аг҃лꙋ.

Аг҃ле ст҃ый при́сный мо́й храни́тель,
къ любви бж҃їей бꙋди ми оу́читель.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

А Б ОТІ-

P18Cp I 44.1
http://digital.bms.rs

СКАЗАНІЕ

Пренесенія мощей иже во Стыхъ Оца
Нашегѡ

ІѠАННА
ЗЛАТОУСТАГѠ

Архіепископа Константінопольскагѡ
ѿ
Команіи въ царъ Градъ,
изъ
житія Егѡ, Василіемъ
Протичь в. ц. Презвутеромъ преписаное, Иждивеніемъ
же
ГПЖИ ІѠАННЫ
ѡставшія вдовы ѹсопшагѡ
ЕУѲУМІЯ МАТИЧА
Бывшагѡ жителя карловачкагѡ на тупъ
изданное во Віенне 1773.

При Іѡсифѣ Курцбекъ Типографѣ двѡрномъ и Восточномъ, съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

БИБЛИОТЕКА

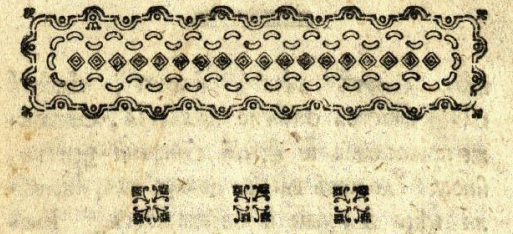

Попреставленіи великагѡ ѹчителя и Патріарха Константинопольскагѡ ст҃агѡ Іѡанна Златоустагѡ вкоманѣхъ, трыдесатимъ лѣтомъ прешедшымъ: ст҃ѣйшій Прокръ бывій и ногда тогѡ ѹченикъ таже Престола Егѡ Намѣстникъ, совершала емѹ лѣтнюю памать во ст҃ѣй и великѣй цр҃иградѣй цр҃кви имѣ слово к Народѹ, Многими ѹблажала похвалами Бж҃іа ѹгодника Подостоанію (речѣ) похвалити Іѡанна Никтожѣ можетъ, разве аще бы другій таковій Іѡаннъ Нынѣ явился. Якоже бо наводненая зелѡ рѣка памать Егѡ, в нюже безчисленныхъ тогѡ трудѡвъ, подвигѡвъ, и ѹчителствъ воспоминаніе, Напаетъ дшы вѣрныхъ; внемъ бо благодати

а б бж҃іа

БИБЛИОТЕКА А. ИВИЋА
СУБОТИЦА

P18Cp I 61.1
http://digital.bms.rs

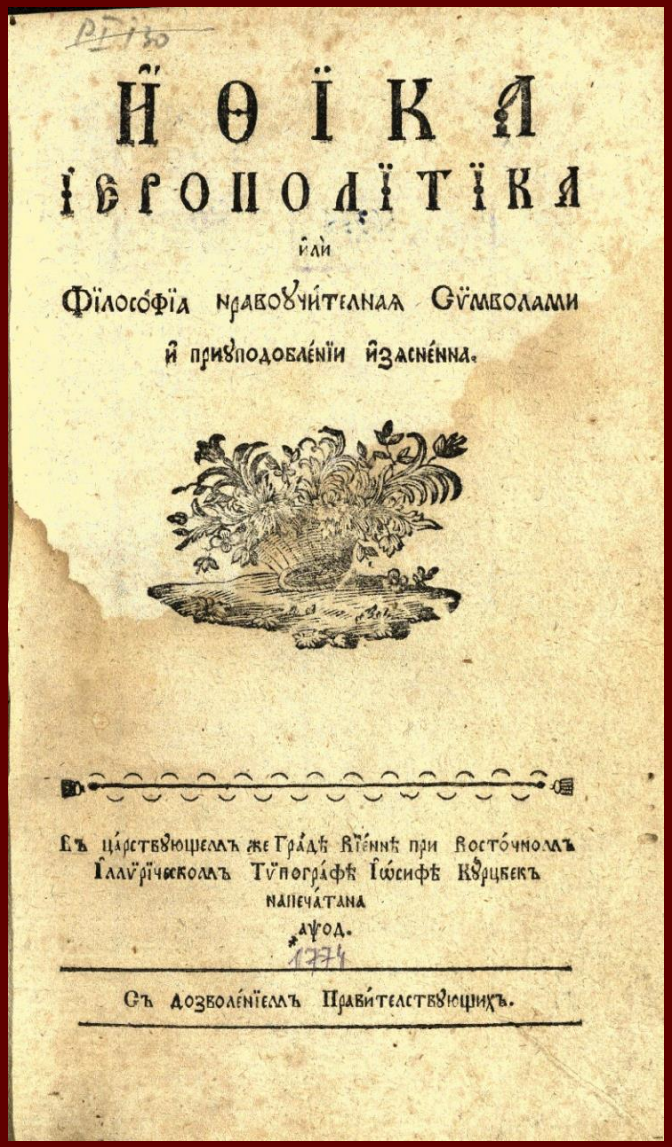

Йѳїка
Єѳїка
Єѳїка

или

Філософїа нравоучителная Сїмволами
и приподобленїи изъясненна.

Въ царствующемъ же Градѣ Вїеннѣ при Восточномъ
Іллурїческомъ Тїпографїѣ Іосифѣ Курцбекъ
напечатана
лѣто.
1774

Съ дозволенїемъ Правителствующихъ.

P18Cp II 15

http://digital.bms.rs

л Слѣпота.

Юнъ есй, тщися шествовати правѣ
И страстей наглство Ѿрини лукаво
Юнаго слѣпость падежемъ вѣнчаетъ
Низводѧ нуждне аможе не чаетъ.

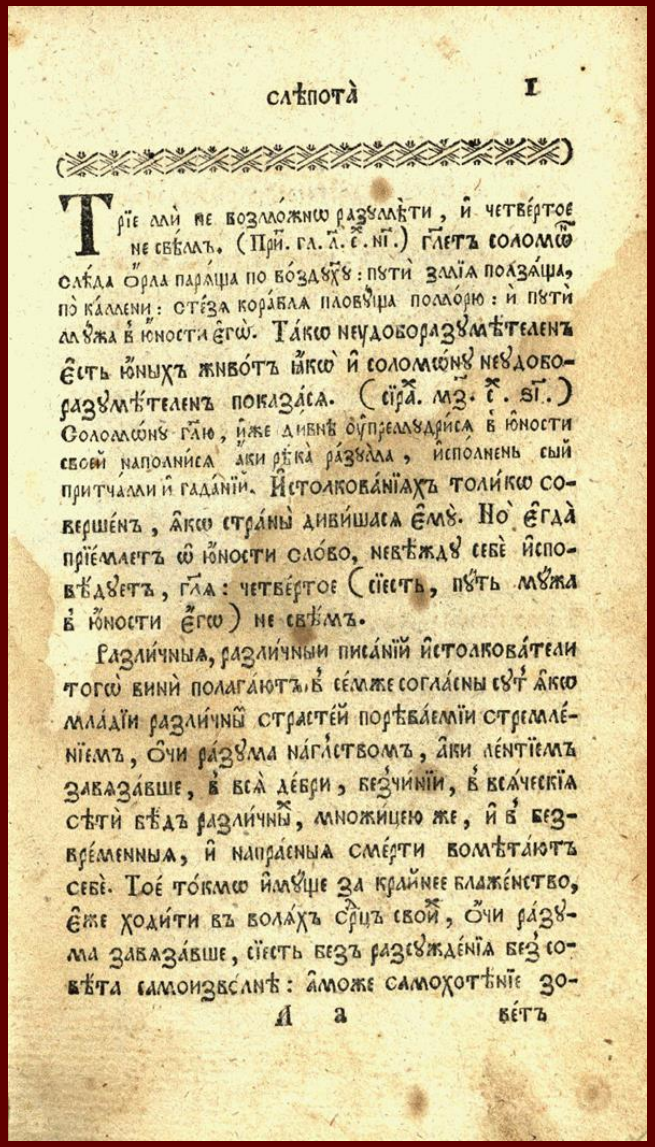

Трїе ми не возложнѡ разумѣти, и четвертое не свѣмъ. (При. гл. л. с. нї.) глетъ соломѡ слѣда орла параща по воздухꙋ: пꙋти змїа ползаща, по камени: стеза корабла пловꙋща полорю: и пꙋти мꙋжа в юности егѡ. Такѡ неудоборазꙋмѣтеленъ есть юныхъ животъ ꙗкѡ и соломонꙋ неꙋдоборазꙋмѣтеленъ показасѧ. (сїра. мз. с. ѕї.) Соломонꙋ глю, иже дивнѣ оуприемꙋдрисѧ в юности своей наполнисѧ аки рѣка разꙋмъ, исполненъ сый притчами и гаданїй. Истолкованїахъ толикѡ совершенъ, акѡ страны дивишасѧ емꙋ. Но егда прїемлетъ ѿ юности слово, невѣждꙋ себе исповѣдꙋетъ, гла: четвертое (сїесть, пꙋть мꙋжа в юности егѡ) не свѣмъ.

Различныя, различныи писанїй истолкователи тогѡ вини полагаютъ, в семже согласны сꙋт акѡ младїи различны страстей порѣбаемїи стремленїемъ, очи разꙋма наглствомъ, аки лентїемъ завазавше, в всѧ дебри, безчинїи, в всѧческїа сѣти бѣдъ различны, множицею же, и в безвременныя, и напраснныя смерти вомѣтаютъ себе. Тое токмѡ имꙋще за крайнее блаженство, еже ходити въ волахъ срцъ своихъ, очи разꙋма завазавше, сїесть безъ разсꙋждения без совѣта самоизволнѣ: аможе самохотѣнїе зо-

вѣтъ

P18Cp II 15

http://digital.bms.rs

Море ѐс жи҃нъ та҃ гро҃ныи҃ма҃ во́лны
Невсиже добрѣ пла́вати дово́лны
Присѣдали Кнга҃ сеи҃ до́брѣ плава́етъ
Знаетво вѣтры и҃ во́лни о҃ знаетъ
Птенцы.

Птенцы̀ во́дный, а҃ще и҃ малѣ́йшіи бу́дутъ, быстрі̑а во́дъ струѝ прехо́дятъ безвѣ́днѡ, и҃ на са́мыхъ глубоча́йшихъ мѣстѣ́хъ, всѧ́каго вогружѐніа свобо́дни сѹ́ть. Вра́нъ же и҃ ѐмꙋ̀ подо́бніи, а҃ще и҃ столѣ́тны бу́дутъ всегда̀ погружа́ются. И҃ никогда́же въ вода́хъ безъ̀ бѣ́ды пребу́дутъ.

Присѣда́щіи кни́гъ чтѐнію, всегда̀ безвѣ́дное, ти́хое, и҃ нематѐ́жное, посредѣ̀ во́лнъ, посредѣ̀ ви́хровъ ми́ра сегѡ̀, безвѣ́днѣ, а҃ки не в̾ мі́рѣ сый, житі̑е веде́тъ. А҃ ꙋ̀страна́ющіисѧ пособи́телей таковы́хъ, (кни́гъ гл҃ю) а҃ще и҃ вѣло̀ мно́го лѣ́тъ пожива́ютъ: всегда̀ бѣ́дствовати, всегда̀ погружа́тися бу́дутъ, и҃ всѐ и҃хъ житі̑е, ничто́же и҃ное, то́чію непреста́нное бу́детъ погружѐніе.

Мно́гаго, до́брѣ хота́щій жи́ти, и҃скꙋ́ства тре́бѣ ѐсть, и҃ нижѐ ѻ҃но весма̀ прихо́дитъ съ лѣ́ты, но и҃щꙋ́щіи ѡ҃брѣта́ютъ ѐго̀, и҃ нижѐ ста́ръ, нижѐ ю҃нъ въ се́мъ ра́зность и҃мѣ́ютъ, вѣ́сть бо писа́ніе и҃ ю҃ныхъ и҃скꙋ́ство стѧжа́вшихъ, па́че ста́рыхъ предпочита́ти, ꙗ҃коже и҃ и҃ндѣ̀ сѣдино́ю нарица́етъ мꙋ́дрость. А҃ще сі̑а и҃ в̾ ю҃нѣ́йшемъ чл҃цѣ бу́детъ. (ѐк҃. д҃. г҃. гі҃.) Сѣди́ну ꙋ̀бѡ и҃мꙋ́тъ прелѣ́рость ѡ҃брѣ́тшіи. И҃ рцы́ ми, что̀ возмо́жетъ чл҃кꙋ̀ толи́кое принести̑

P18Cp II 15
http://digital.bms.rs

P1390

НАЧАЛО ОУЧЕНІЯ
ХОТЯЩЫМЪ
ОУЧИТИСА КНИГЪ
ПИСМЕНЫ НѢМЕЦКИМИ
С МАЛИМИ ПОТРЕБНИМИ
НАСТАВЛЕНІЯМИ,
ЙХЪ ЖЕ ПОМОЩІЮ ВОЗМОЖНО ОТРОКА ВЪ
КРАТКОМЪ ВРЕМЕНИ ОБУЧАТИ
НѢМЕЦКАГО ЯЗЫКА ПИСАНІЯ
СОВЕРШЕННО ЧИТАТИ, НУЖДНѢЙШІА ВЕЩИ
ИМАНОВАТИ, И ТАКО КЪ РАЗУМѢНІЮ
МАЛЫХЪ РАЗГОВОРОВЪ ПРИВЕСТИ.
КОЕ
НЫНѢ ПЕРВѢЕ РАДИ ОУПОТРЕБЛЕНІА
СЕРБСКІЯ ЮНОСТИ
СОЧИНЕНІЕМЪ
САВВЫ ЛАЗАРЕВИЧА
ЦЕСАРО-КРАЛЕВ. И ЙХЪ ВЕЛИЧ. ВЫСОКОСЛАВ.
ІЛЛУРІЧ. ДВОРНЫА ДЕПУТАЦІИ ПРЕВОДЧИКА;
БЛАГОДѢТЕЛЕСТВОМЪ ЖЕ И ИЖДИВЕНІЕМЪ
ІОСИФА КРВОСТУРІА
ВЫСОКОСЛ. ЦЕС. КРАЛ. МАЖАР. ДВОРНЫА КАНЦЕЛ. КАКО И ІЛЛУР. ДВОРН. ДЕПУТАЦІИ ЗАКЛЕТАГО АГЕНТА ИЗДАННО ЕСТЬ.

СЪ ДОПУЩЕНІЕМЪ ПРАВИТЕЛЕСТВУЮЩИХЪ.

ВЪ ЦАРСТВ. ГРАДѢ ВѢННѢ ПРИ ІЛЛУРІЧ. ВОСТОЧ. ДВОРН. ТУПОГРАФѢ И КНИГОПРОД. ІОСИФѢ КУРЦБЕКѢ Е ЛѢТО 1774

5435
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
CH.54

ГЛАВА ПЕРВАА
Ѡ ПИСМЕНАХЪ.

I. НѢМЕЦКАА АЗБУКА ИМѢЕТЪ ДВАДЕСАТЪ ШЕСТЬ ПИСМЕНА, КОТОРЫХЪ ИЗОБРАЖЕНІЕ И ИМЕНА СУТЬ СЛѢДУЮЩАА:

ПИСМА,	ИМА,	КАК СЛАВЕНСКО	ПИСМА,	ИМА,	КАК СЛАВЕНСКО
Aa,	а,	а.	Ii,	і,	и, ї.
Bb,	бе,	б.	Jj,	ЙОДЪ,	и, ї.
Cc,	це,	ц.	Kk,	ка,	к.
Dd,	де,	д.	Ll,	ЕЛЪ.	л.
Ee,	е,	е, є.	Mm,	ЕМЪ,	м.
Ff,	ЕФЪ,	ф.	Nn,	ЕНЪ,	н.
Gg,	дье,	г.	Oo,	ѡ,	о, ѡ.
Hh,	ха,	х.	Pp,	пе,	п.
		А а			Qq,

P18Cp I 28.1
http://digital.bms.rs

P I 4023 P18Cp I 87.1

ПУТЬ
ВЪ ПОСТОЯННЕЙ СЛАВѢ
И
ИСТИННОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

то есть:

ЧАСТЬ НѢКАЯ ИЗЪ КНИГЪ, ПАРІЗКІЯ АКАДЕМІИ БЫВШАГО РЕКТОРА РОЛАВНА, Ѡ ЕЖЕ КАКѠ ПРЕДАТИ, И ОУЧИТИСЯ ДОБРЫМЪ НАУКАМЪ.

Изъ французскаго на славено-Сербскій языкъ преведенна.

Напечатанна тисненіемъ Іѡсифа Курцбека цес. кр. Восточнагѡ Іералрїческагѡ дворнагѡ Типографа.

Во Вїеннѣ Австрїйской 1775.

Съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

БИБЛИОТЕКА А. ИВИЋА
СУБОТИЦА

§. I.

Богатство. Нищета.

Понеже цѣна злата толь сильна ѣсть, да вся міра сего красная, якоже достоинства, саны, притяжаніе земель, великолѣпнія домы, ихъ украшенія, богатая трапеза, и увеселенія имъ продаваема суть; того ради недивитеся, егда видите, яко богатство отъ всѣхъ паче всего любимо и почитаемо бываетъ. Сицевое младыхъ людей нраву весма сходное почитаніе богатства раждается и вкореняется въ нихъ отъ всѣхъ тѣхъ, яже они слышатъ и видятъ. Вся возвѣщаютъ похвалу богатства. Вся упражненія,

вся

P18Cp I 87.1
http://digital.bms.rs

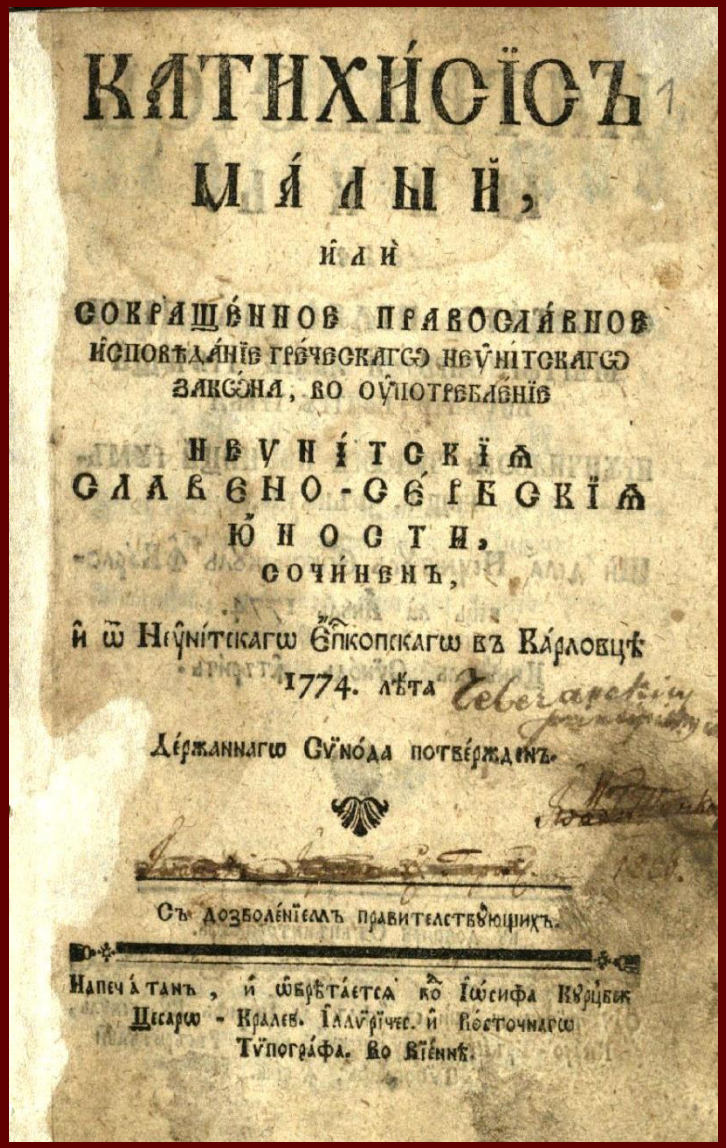

КАТИХИСІОСЪ
МАЛЫЙ,
ИЛИ
СОКРАЩЕННОЕ ПРАВОСЛАВНОЕ
ИСПОВѢДАНІЕ ГРЕЧЕСКАГО НЕУНІТСКАГО
ЗАКОНА, ВО ОУПОТРЕБЛЕНІЕ
НЕУНІТСКІА
СЛАВЕНО-СЕРБСКІА
ЮНОСТИ,
СОЧИНЕНЪ,
И Ѿ НЕУНІТСКАГО ЕПИСКОПСКАГО ВЪ КАРЛОВЦѢ
1774. ЛѢТА
ДЕРЖАННАГО СУНОДА ПОТВЕРЖДЕНЪ.

СЪ ДОЗВОЛЕНІЕМЪ ПРАВИТЕЛСТВУЮЩИХЪ.

НАПЕЧАТАНЪ, И ОБРѢТАЕТСА КО ІОСИФА КУРЦБЕК
ЦЕСАРСКО-КРАЛЕВ. ІЛЛУРІЧЕС. И ВОСТОЧНАГО
ТУПОГРАФА. ВО ВІЕННѢ.

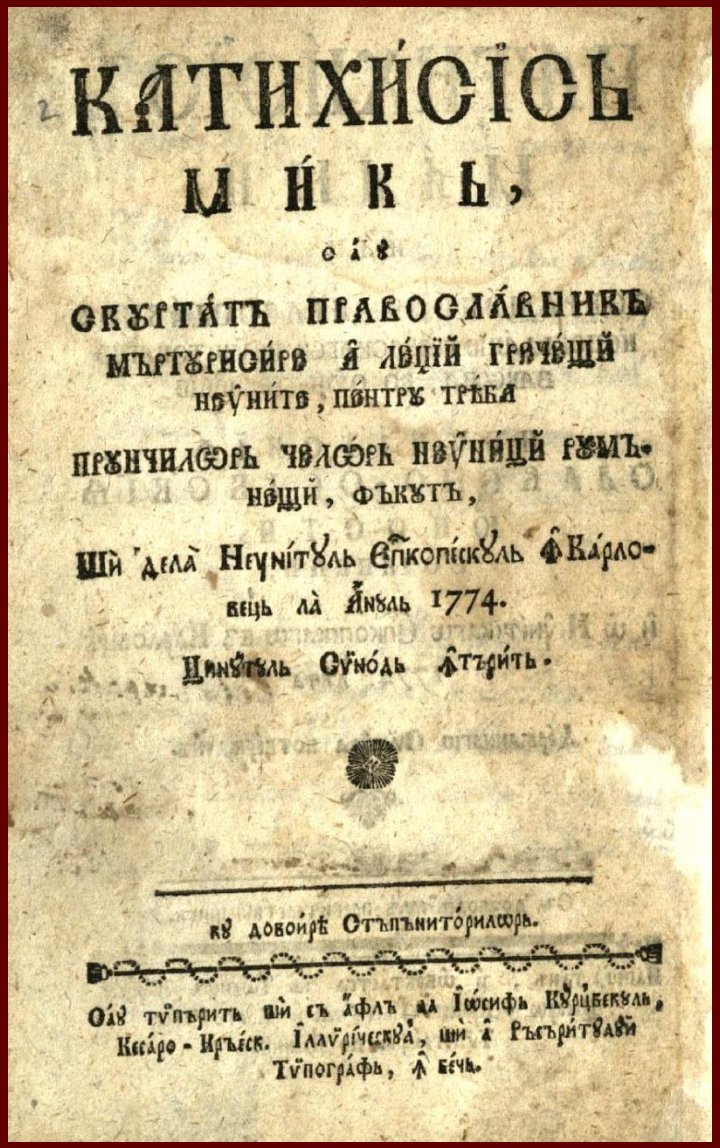

КАТИХИСІОСЪ
МИКЪ,
ОИЕ
СКУРТАТЪ ПРАВОСЛАВНИКЪ
МЪРТУРИСОИРЕ А ЛЕЦІЙ ГРЕЧЕЩІЙ
НЕУНИТЕ, ПЕНТРУ ТРЕБА
ПРЕНЧИЛЕОРЪ ЧЕЛЕОРЪ НЕУНИЦІЙ РУМЪ-
НЕЩІЙ, ФЪКУТЪ,
ШИ ДЕЛА НЕУНІТУЛЪ ЕПИСКОПЕСКУЛЪ ѦКАРЛО-
ВЕЦЪ ЛА ЕНУЛЪ 1774.
ЦИНУТЪЛЪ СУНОДЪ ѦТЪРИТЪ.

КУ ДОВОИРЕ СТЪПЪНИТОРИЛОРЪ.

ОАУ ТУПЪРИТЪ ШИ СЪ ѢФЛЪ ЛА ІОСИФЪ КУРЦБЕКУЛЪ,
КЕСАРО-ИРЪЕСК. ІЛЛУРІЧЕСКУА, ШИ А РЪСЪРИТУАЕЙ
ТУПОГРАФЪ, Ѧ БЕЧЪ.

P18Cp I 51.3

http://digital.bms.rs

Kleiner Katechismus

oder

kurze, und ächte Bekenntniß der griechischen nicht unirten

Religion.

Zum Gebrauche der nicht unirten slavonisch-servischen und wallachischen Jugend.

Verfasset, und von dem im Jahre 1774. in Carlowiz abgehaltenen nicht unirten bischöflichen Synodus bestättiget.

Cum permissu Superiorum.

Gedruckt, und zu finden bey Joseph Kurzböck k. k. illyrisch- und orientalischen Hofbuchdruckern und Buchhändlern in Wien.

ВОСТУПЛЕНІЕ.

Пріидите чада, послушайте мене, страху Ганю научу васъ. Псало. лг. с. ві.

І. В. Чемъ насъ научити хошешъ, ка насъ такю позивашъ;
Со Іа васъ намѣрамъ научити, да будете добри христіани, и поштени люди.

ЛТРАРЕ.

Вениці фіилоръ, аскултацимъ пре мине, фрика дмнулуй воюю лвъца пре вой. Псал. лг. с. ві.

І. Л. Чѣ воещій съне лвецій пре ной, кънне кіемій аша;
Р. Ву сокотеськь а въ лвъца пре вой, ка съ фиці крещині вуні, ши ѡаменій де ѡменіе.

765896

P18Cp I 51.3
http://digital.bms.rs

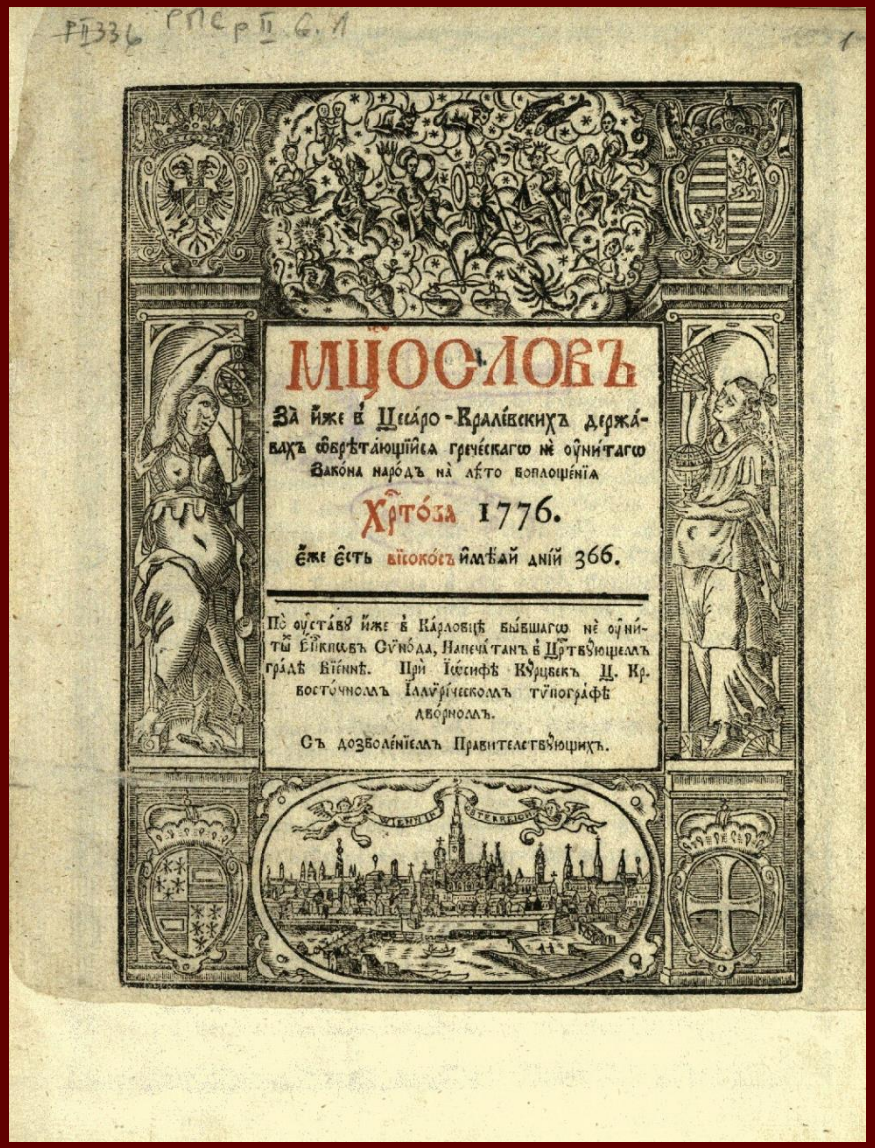

МѢСОСЛОВЪ

За йже в Цесаро-Кралївскихъ державахъ ѡбрѣтающїйся греческагѡ нѣ оуничтагѡ Закона народъ на лѣто воплощенїа

Хрїстова 1776.

Єже єсть вѣкоокоєъ имѣай днїй 366.

По оуставѣ йже в Карловицѣ бывшагѡ нѣ оуничтѣ Єпископъ Сѵнода, Напечатанъ в Цр҃твующемъ градѣ Вїеннѣ. При Їѡсифѣ Кѵрцвекъ Ц. Кр. восточнолъ Їллѵрїческолъ тѵпографѣ дворнолъ.

Съ дозволенїемъ Правителствѵющихъ.

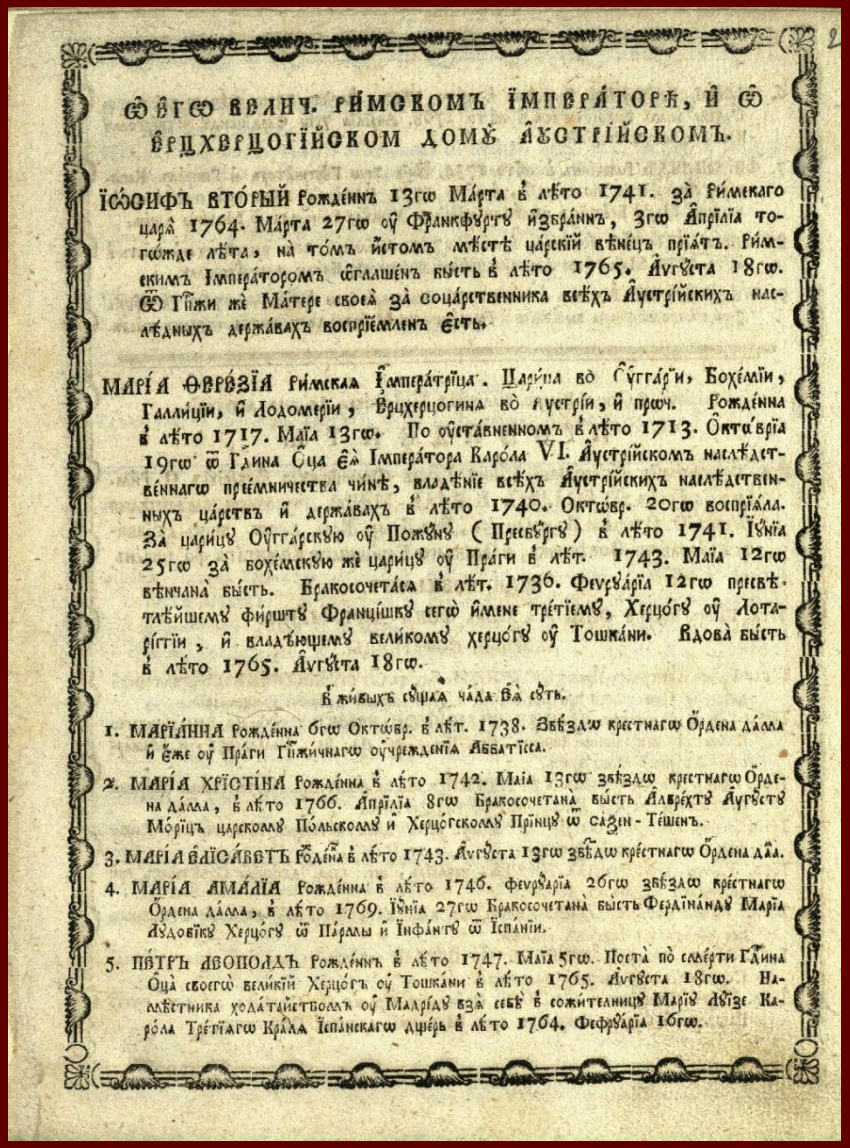

ѠВѢГѠ ВЕЛИЧ. РИМСКОМЪ ИМПЕРАТОРѢ, И ѠБРЦХВРЦОГИЙСКОМ ДОМѢ АѲСТРИЙСКОМЪ.

ЇѡСИФЪ ВТОРЫЙ Рожденнъ 13гѡ Марта в лѣто 1741. за Римскаго царя 1764. Марта 27гѡ оу Франкфѵртѣ избраннъ, 3гѡ Апрїлїа тогожде лѣта, на томъ йстомъ мѣстѣ царскїй вѣнецъ прїятъ. Римскимъ Імператоромъ ѡглашенъ бысть в лѣто 1765. Августа 18гѡ. Ѡ Гн҃жи же Матере своеа за соцарственника всѣхъ Аѵстрїйскихъ наслѣдныхъ державахъ воспрїемленъ єсть.

МАРІА ѲѢРѢЗІА Римская Імператрїца. Царица во Ѵгграрїи, Бохемїи, Галлїцїи, и Лодомерїи, Врцхерцогина во Аѵстрїи, и проч. Рожденна в лѣто 1717. Маїа 13гѡ. По оуставленномъ в лѣто 1713. Октавріа 19гѡ ѿ Гдина Оца єа Імператора Карола VI. Аѵстрїйскомъ наслѣдственнагѡ преемничества чинѣ, владѣнїе всѣхъ Аѵстрїйскихъ наслѣдственныхъ царствъ и державахъ в лѣто 1740. Октѡвр. 20гѡ воспрїала. За царицѵ Ѵгграрскѵю оу Пожѵнѵ (Пресбѵргѵ) в лѣто 1741. Їѵнїа 25гѡ за бохемскѵю же царицѵ оу Праги в лѣт. 1743. Маїа 12гѡ вѣнчана бысть. Бракосочетася в лѣт. 1736. Февраріа 12гѡ превѣтлѣйшемѵ фирштѵ Францїшкѵ сегѡ имене трѣтїемѵ, Херцогѵ оу Лотарїгїи, и владѣющемѵ великомѵ херцогѵ оу Тошкани. Вдова бысть в лѣто 1765. Августа 18гѡ.

В живыхъ сѵща чада ва сѵть.

1. МАРІАННА Рожденна бгѡ Октѡвр. в лѣт. 1738. Звѣздѡ крестнагѡ Ѡрдена дала и єже оу Праги Гн҃жичнагѡ оучрежденїа Аббатїса.
2. МАРІА ХРЇСТІНА Рожденна в лѣто 1742. Маїа 13гѡ звѣздѡ крестнагѡ Ѡрдена дала, в лѣто 1766. Апрїлїа 8гѡ Бракосочетана бысть Алвреѵхтѵ Аѵгѵстѵ Морїцъ царскомѵ Польскомѵ и Херцогскомѵ Прїнцѵ ѿ саден-Тешенъ.
3. МАРІА ЕЛЇСАВЕТЪ Рожденна в лѣто 1743. Августа 13гѡ звѣздѡ крестнагѡ Ѡрдена дала.
4. МАРІА АМАЛІА Рожденна в лѣто 1746. Февраріа 26гѡ звѣздѡ крестнагѡ Ѡрдена дала, в лѣто 1769. Їѵнїа 27гѡ Бракосочетана бысть Фердїнандѵ Марїа Аѵдовїкѵ Херцогѵ ѿ Пармы и Їнфантѵ ѿ Їспанїи.
5. ПѢТРЪ ЛЕОПОЛДЪ Рожденнъ в лѣто 1747. Маїа 5гѡ. Поста по смерти Гдина Оца своегѡ великїй Херцогъ оу Тошкани в лѣто 1765. Августа 18гѡ. Наслѣтника хоатайствомъ оу Мадрїдѵ взя себѣ в сожителницѵ Марїѵ Лѵїзе Карола Трѣтїагѡ Крала Їспанскагѡ дщерь в лѣто 1764. Февраріа 16гѡ.

РПСр II 6.1/1776

http://digital.bms.rs

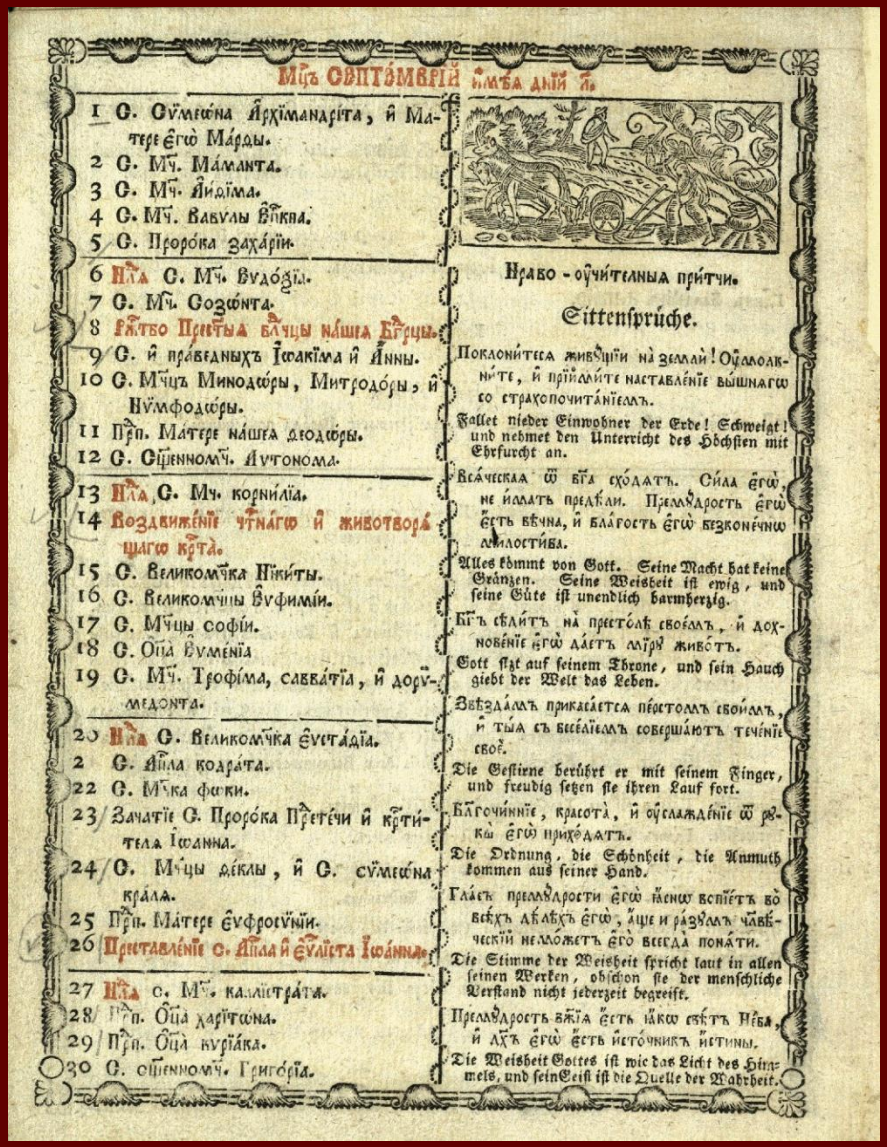

Мѣсѧ СЕПТЕМВРІЙ ймѣѧ днїй л.

1 С. Сѵмеѡна Архїмандрїта, й Матере ѥгѡ Марды.
2 С. Мч. Маманта.
3 С. Мч. Ѧидїма.
4 С. Мч. Вавулы Вѣпка.
5 С. Пророка Захарїи.

6 Нѣдѣ С. Мч. Вѵдодїа.
7 С. Мч. Созѡнта.
8 Рождество Пресвѣтыѧ Бцы нашеѧ Дѣвы.
9 С. й праведныхъ Іѡакїма й Анны.
10 С. Мчцъ Миноѡры, Митродоры, й Нѵмфодѡры.
11 Прп. Матере нашеѧ Ѳеодѡры.
12 С. Сщенномч. Ѧѵгономa.

13 Нѣдѣ С. Мч. Корнилїа.
14 Воздвиженїе чтнаго й животворѧщаго крта.
15 С. Великомчка Нїкиты.
16 С. Великомчны Вѵфимїи.
17 С. Мчцы Софїи.
18 С. Опа Вѵленїа
19 С. Мч. Трофїма, Савватїа, й Дорѵмедонта.

20 Нѣдѣ С. Великомчка Ѥвстадїа.
21 С. Апла Кодрата.
22 С. Мчка Фѡки.
23 Зачатїе С. Пророка Предтечи й Крстителя Іѡанна.
24 С. Мчцы Ѳеклы, й С. Сѵмеѡна Крѧла.
25 Прп. Матере Ѥвфросѵнїи.
26 Преставленїе С. Апла й Ѥвлїста Іѡанна.

27 Нѣдѣ С. Мч. Каллїстрата.
28 Прп. Опа Харїтѡна.
29 Прп. Опа Кѵрїака.
30 С. Сщенномч. Григорїа.

Нравоучительныѧ притчи.

Sittensprüche.

Поклонитеся живѹщїи на земли! Оѵслоукнѹте, й прїимите наставленїе вышнагѡ со страхопочитанїемъ.

Fallet nieder Einwohner der Erde! Schweigt! und nehmet den Unterricht des Höchsten mit Ehrfurcht an.

Всѧческаѧ ѿ Бга сходатъ. Сила ѥгѡ, не имѧтъ предѣли. Премѹдрость ѥгѡ ѥсть вѣчна, й благость ѥгѡ безконечнѡ милостива.

Alles kömmt von Gott. Seine Macht hat keine Gränzen. Seine Weisheit ist ewig, und seine Güte ist unendlich barmherzig.

Бгъ сѣдитъ на престолѣ своемъ, й дохновенїе ѥгѡ даетъ мїрѹ животъ.

Gott sitzt auf seinem Throne, und sein Hauch giebt der Welt das Leben.

Звѣздамъ прикасаетсѧ пѣстомъ своимъ, й тѧ съ веселїемъ совершаютъ теченїе своѥ.

Die Gestirne berührt er mit seinem Finger, und freudig setzen sie ihren Lauf fort.

Благочинїе, красота, й ѹслаждѧнїе ѿ рѣкѡ ѥгѡ приходатъ.

Die Ordnung, die Schönheit, die Anmuth kommen aus seiner Hand.

Гласъ премѹдрости ѥгѡ гласѡ вопїетъ во всѣхъ дѣлѣхъ ѥгѡ, аще и разѹмъ человѣческїй не можетъ ѥго всегда поѧти.

Die Stimme der Weisheit spricht laut in allen seinen Werken, obschon sie der menschliche Verstand nicht jederzeit begreife.

Премѹдрость вжїа ѥсть ѧко свѣтъ Нѣба, й ѧхъ ѥгѡ ѥсть источникъ истины.

Die Weisheit Gottes ist wie das Licht des Himmels, und sein Geist ist die Quelle der Wahrheit.

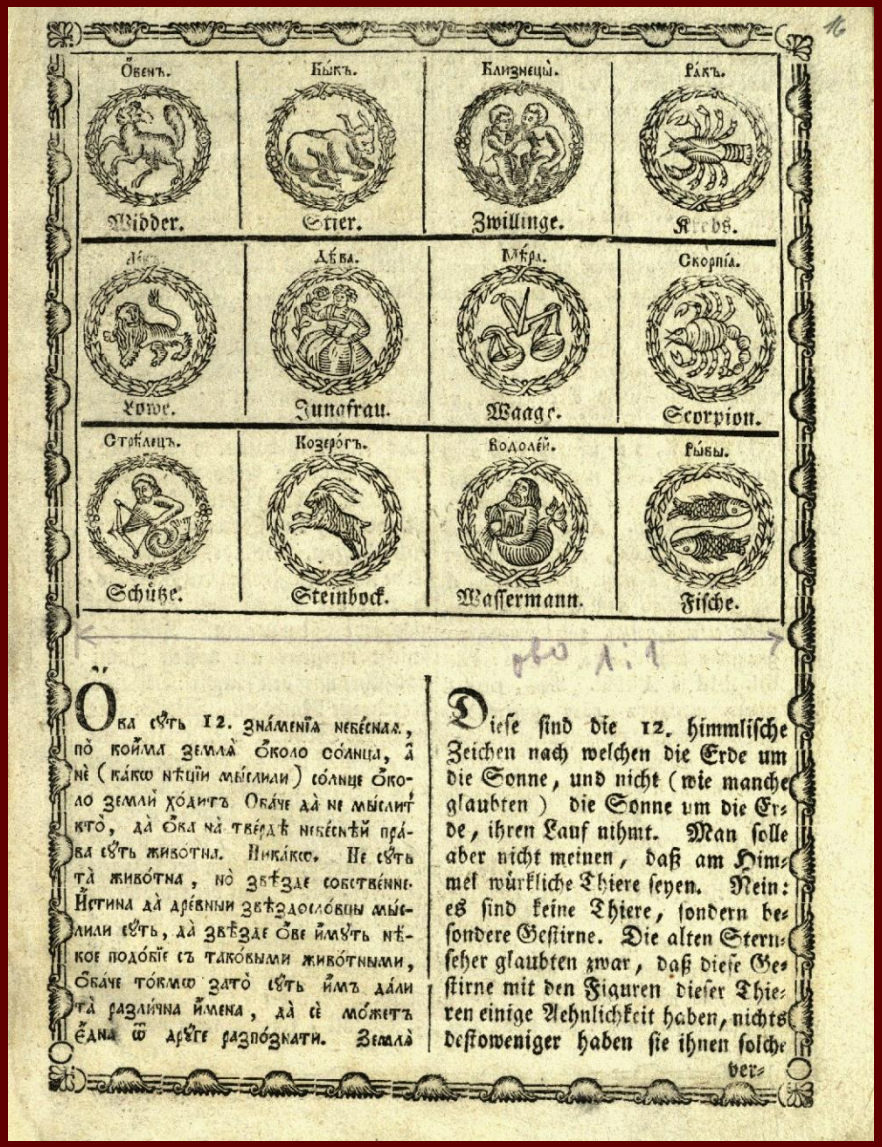

Ова сѹть 12. знамениа небесныа, по коимъ земла около солнца, а не (какѡ нѣцїи мыслили) солнце около земли ходитъ. Обаче да не мыслитъ кто, да ова на твердѣ небесѣй права сѹть животны. Никакѡ. Не сѹть та животна, но звѣзде собственные. Истина да древныи звѣздоглобцы мыслили сѹть, да звѣзде ове имѹть некое подобїе съ таковыми животными, обаче токмѡ зато сѹть имъ дали та различна имена, да сѧ можетъ една ѿ друге разпознати. Земла

Diese sind die 12. himmlische Zeichen nach welchen die Erde um die Sonne, und nicht (wie manche glaubten) die Sonne um die Erde, ihren Lauf nihmt. Man solle aber nicht meinen, daß am Himmel würkliche Thiere seyen. Nein: es sind keine Thiere, sondern besondere Gestirne. Die alten Sternseher glaubten zwar, daß diese Gestirne mit den Figuren dieser Thieren einige Aehnlichkeit haben, nichts destoweniger haben sie ihnen solche ver-

РПСр II 6.1/1776

http://digital.bms.rs

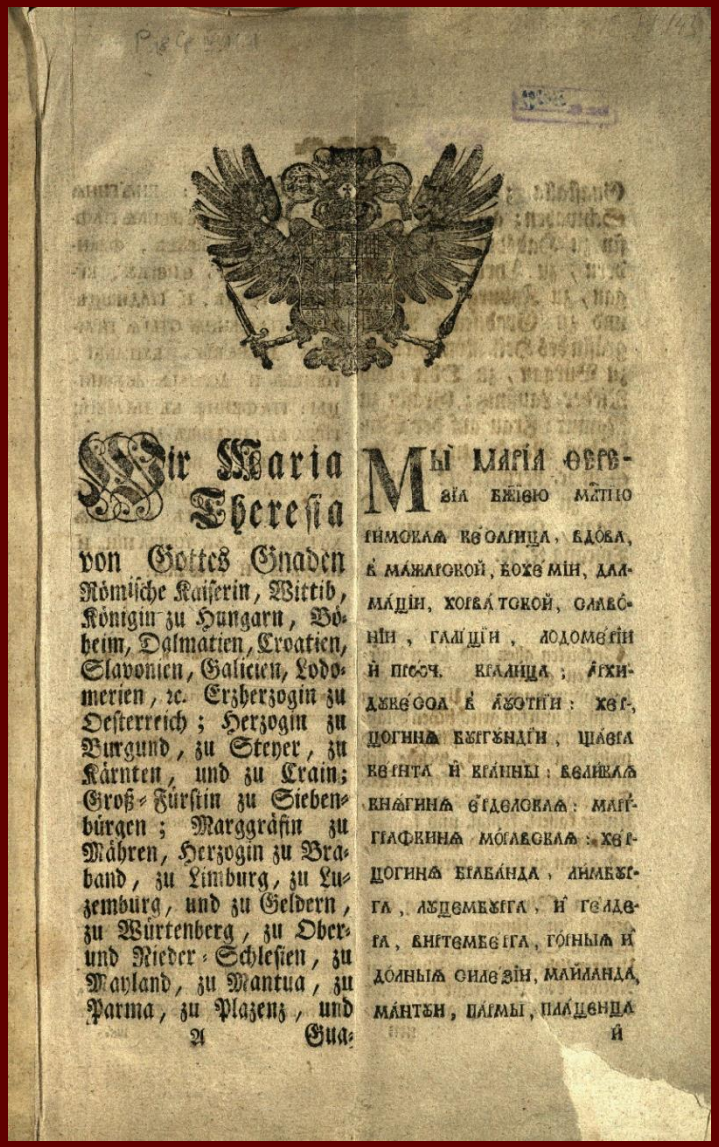

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin, Wittib, Königin zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galicien, Lodomerien, rc. Erzherzogin zu Oesterreich; Herzogin zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten, und zu Crain; Groß-Fürstin zu Siebenbürgen; Marggräfin zu Mähren, Herzogin zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Würtenberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mayland, zu Mantua, zu Parma, zu Plazenz, und Guastalla; Fürstin zu Schwaben; gefürstete Gräfin zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Henegau, zu Kyburg, zu Görz, und zu Gradisca; Marggräfin des Heil. Röm. Reichs, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Laußnitz; Gräfin zu Namur; Frau auf der Windischen March, und zu Mecheln rc. verwittibte Herzogin zu Lothringen, und Baar, Groß-Herzogin zu Toscana rc. rc.

Entbieten allen und jeden Unseren getreuen Vasallen Landes Innwohnern und Unterthanen der nicht unirten griechischen Glaubensverwandten geistlich- und weltlichen Standes, welche sich in den Provinzial-Bezirken Unseres Temeswarer Bannats aufhalten, Unsere kaiserl. königl. und landesfürstliche Gnade und alles gutes, und geben anmit zu vernehmen.

Da Wir unter andern Gegenständen Unserer landesmütterlichen Sorgfalt für das Wohl Unserer lieben getreuen Illyrischen Nation den Unterricht der nicht unirten Illyrischen Jugend in denen

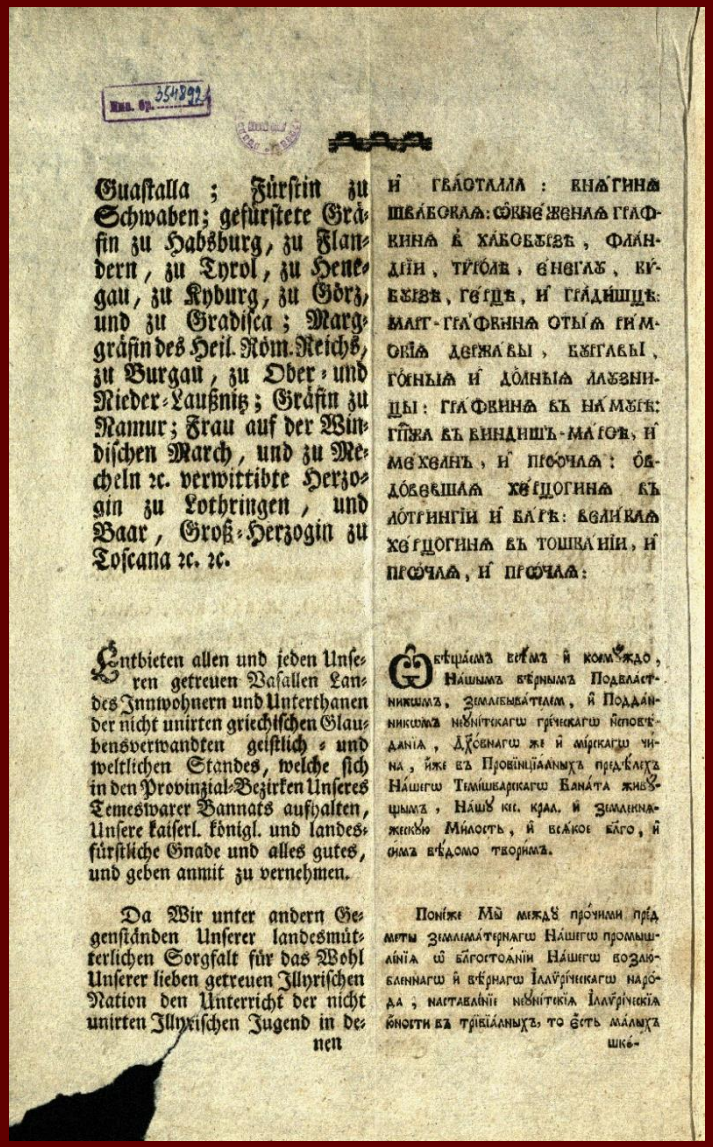

Мы Марія Ѳеревіа Божією Милостію Римскаѧ Императрица, Вдова, и Мажарскои, Чехемінь, Далмадіи, Хорватскои, Славоніи, Галиціи, Лодомеріи и проч. Королица; Архидевеоса и Аустріи: Хегдогиня Бургендіи, Штаеріа Каринтіа и Краины: Великаѧ Княгиня Ѳедерскаѧ: Маргграфиня Моравскаѧ: Хегдогиня Брабанда, Лимбурга, Люцембурга, и Гелдеріа, Виртемберга, Горныѧ и Долныѧ Силезіи, Майланда, Мантуи, Пармы, Плацендиа и Гвасталлы: Княгиня Швабскаѧ: Окнежеская Графиня и Хабсбурга, Фландріи, Тироле, Енегау, Кюбурга, Горца, и Градишца: Маргграфиня Отыѧ Римскаѧ Дежавы, Бургавы, Горныѧ и Долныѧ Лужницы: Графиня Намюрска: Госпожа Виндишъ-Марска, и Мехелнъ, и проч.: Овдовешаѧ Хегдогиня Лотрингіи и Бааръ: Великаѧ Хегдогиня Тошканіи, и проч.: Ѳедерамъ всѣмъ и комуждо, Нашимъ вѣрнымъ Подвластникомъ, Земледѣтелемъ, и Подданникомъ Недѣтскаго Греческаго Исповѣданіа, Духовнаго же и мірскаго чина, иже въ Провінціалнымъ предѣлехъ Нашего Темишварскаго Банатъ живущимъ, Нашу кн. крал. и Земленажескую Милость, и всякое благо, и симъ вѣдомо творимъ.

Понеже Мы между прочими предметы Земленатернаго Нашего промышленіа о благостоянии Нашего возлюбленнаго и вѣрнаго Иллирическаго народа; наставленіи Недѣтскіа Иллирическіа юности въ тріиалныхъ, то есть малыхъ шко-

Школски устав, P18Cp IV 11.1

http://digital.bms.rs

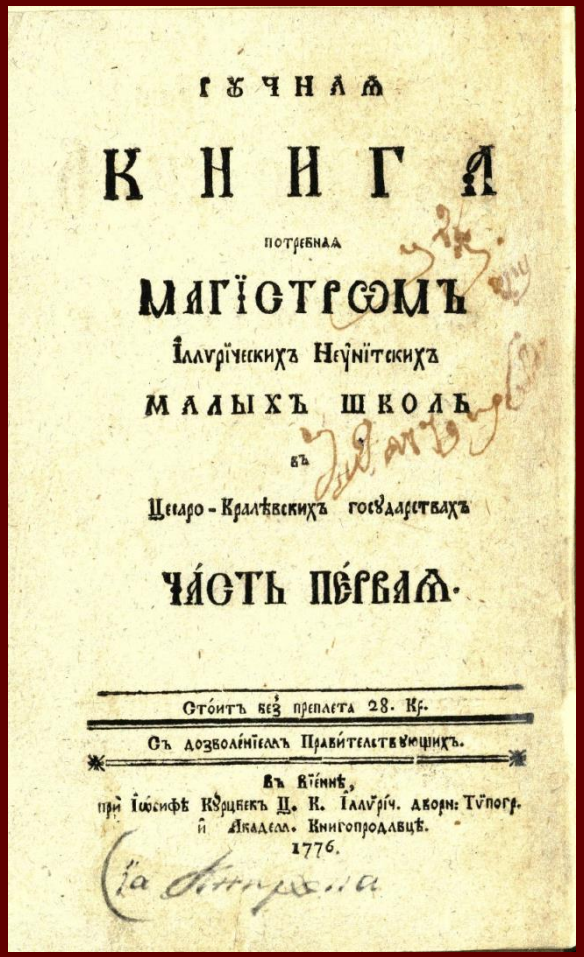

БУЧНАѦ

КНИГА

потребнаѧ

МАГІСТРОМЪ

Іллурїческихъ Неѹнїтскихъ

МАЛЫХЪ ШКОЛЪ

въ

Цесаро-Краллѣвскихъ государствахъ

ЧАСТЬ ПЕРВАѦ.

Стоитъ безъ преплета 28. Кр.

Съ дозволенїемъ Правительствующихъ.

Въ Вїеннѣ,
при Іѡсифѣ Курцбекѣ Ц. К. Іллурїч. дворн: Тѹпогр.
и Академ. Книгопродавцѣ.
1776.

Nothwendiges

Handbuch

für

Schulmeister

der illyrischen nicht unirten

Trivial-Schulen

in den

Kais. Königlichen Erblanden.

Erster Theil.

Kostet ungebunden 28. Kr.

Mit Erlaubniß der Obern.

WIEN,
bey Joseph Kurzböck, k. k. illyrischen Hofbuchdr. und
Universitäts Buchhändlern.
1776.

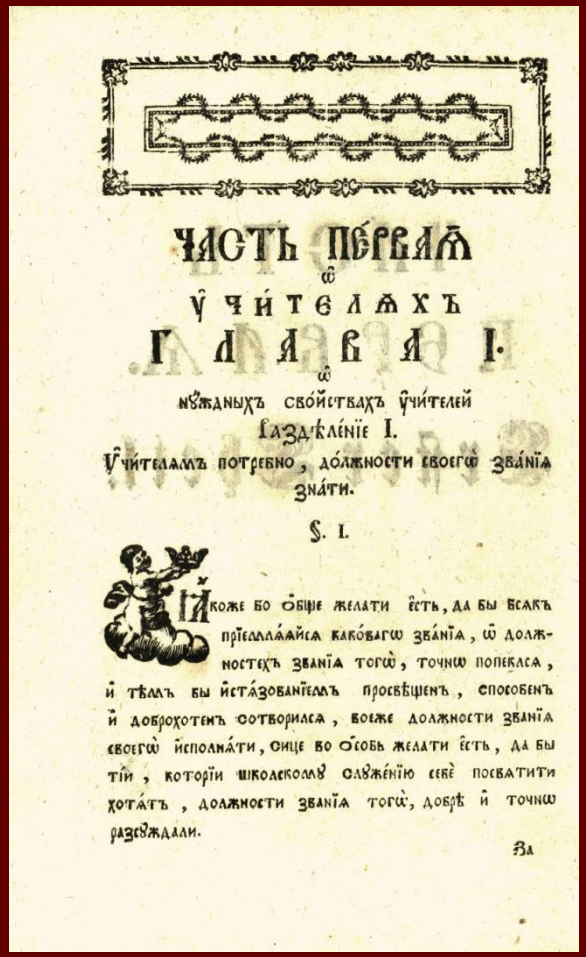

ЧАСТЬ ПЕРВАѦ
ѿ
Ѹчителахъ

ГЛАВА I.
ѿ
нѹждныхъ свойствахъ ѹчителей

Разделенїе I.

Ѹчителамъ потребно, должности своегѡ званїа знати.

§. I.

Якоже бо обще желати есть, да бы всякъ пределлаѧйся каковагѡ званїа, ѿ должностехъ званїа тогѡ, точнѡ попекласѧ, и телъ бы истазованїемъ просвѣщенъ, способенъ и доброхотенъ сотворилсѧ, воеже должности званїа своегѡ исполнати, сице бо особь желати есть, да бы тїи, которїи школскомѹ служенїю себе посвятити хотатъ, должности званїа тогѡ, добре и точнѡ разсѹждали.

За

P18Cp II 62/1.1

http://digital.bms.rs

АЗБЕЧНАѦ ДЩИЦА.
A B C Täflein.
Пѣрвый рѧ́дъ писмє́нъ.
Die erste Klasse der Buchstaben.

ЇГТ, ПИН, ЦЧШЩ,

Ї Г Т, П И Н, Ц Ч Ш Щ,

Второ́й рѧ́дъ писмє́нъ.
Die zweyte Klasse der Buchstaben.

ЛМД, ЛЊ, ѦЖ, УУХѰ

Л М Д, Л Ѣ, Ѧ Ж, У У Х Ѱ,

Трє́тій рѧ́дъ писмє́нъ.
Die dritte Klasse der Buchstaben.

ЧЬЖЫ, БВ, КЖ, ЌЋ

Ч Ь Ж Ы, Б В, К Ж, Ѓ Ѣ,

Четвѣ́ртый рѧ́дъ писмє́нъ.
Die vierte Klasse der Buchstaben.

СЕ, ОѦЮѠѾѿ, РФ,

С Е, О Ѧ Ю Ѡ Ѿ Ѿ, Р Ф.

Пѧ́тый рѧ́дъ писмє́нъ.
Die fünfte Klasse der Buchstaben.

ѸЗ Ѯ Ꙁ Ꙋ,

Ѹ З Ѯ Ꙁ Ꙋ,

P18Cp III 31.1

http://digital.bms.rs

ВЕЛЇЗАРЇЙ
ГДИНА
МАРМОНТЕЛЬ
АКАДЕМІЙ
ФРАНЦУЗСКАГО ЯЗЫКА
ЧЛЕНА
ИЗЪ
ФРАНЦУЗСКАГО
НА СЛАВЕНСКІЙ ЯЗЫКЪ
ПРЕВЕДЕНЪ.

Съ дозволенїемъ Правителствующихъ.

Напечатанъ въ Вїеннѣ,
при Іосифѣ Благородномъ фонъ Курцбекъ Ц. К. Іллуріч.
дворн: Тупогр. и Академ. Книгопродавцѣ.
1776.

Примерак с грешком на насловној стр. и годином изд. 1776.
P18Cp I 30.4
http://digital.bms.rs

РІ-3022

ВЕЛІЗАРІЙ

ГДИНА

МАРМОНТЕЛА

АКАДЕМІЙ

ФРАНЦУЗСКАГО ЯЗЫКА

ЧЛЕНА

ИЗЪ

ФРАНЦУЗСКАГО

НА СЛАВЕНСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕВЕДЕНЪ.

ПЛУТАРХОВЕНЕЦ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

5052

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Съ дозволеніемъ Правительствующихъ.

Напечатанъ въ Віеннѣ,
при Іосифѣ благороднымъ фонъ Курцбекъ Ц. К. Іллуріч.
Двор: Типогр. и Академ. Книгопродавцѣ.
1777.

СИ. 69

Примерак с исправљеном грешком на насловној стр.
и годином изд. 1777, Р18Ср I 30.1

http://digital.bms.rs

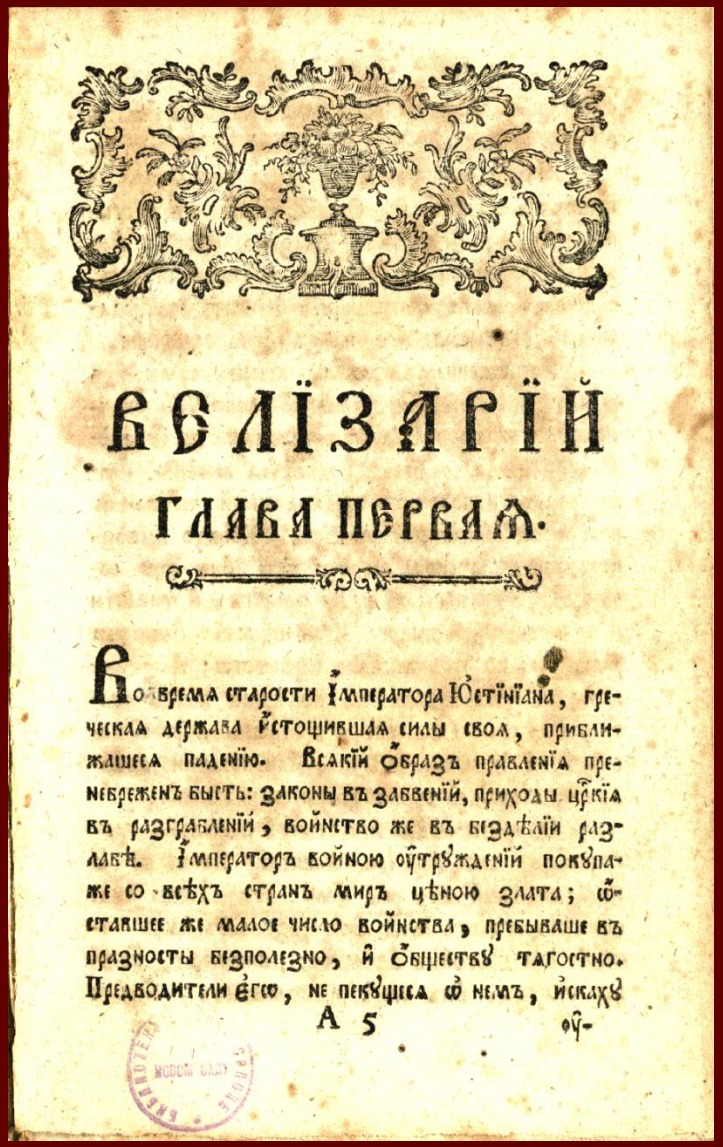

ВЕЛІЗАРІЙ

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Во время старости Імператора Юстініана, греческая держава истощившая силы свои, приближашеся паденію. Всякій образъ правленія пренебреженъ быть: законы въ забвеніи, приходы церкіи въ разграбленіи, войнство же въ бездѣліи разлавѣ. Імператоръ войною утруждениій покупаже со всѣхъ странъ миръ цѣною злата; оставшее же малое число войнства, пребываше въ празности безполезно, и обществу тагостно. Предводители его, не пекущеся о немъ, искахъ

P18Cp I 30.1
http://digital.bms.rs

P18Cp IV 15.1
Pacp. IV 15.1

Vincentius Divina miſeratione orthodoxus Archiepiſcopus Carloviczienſis, & totius in Regno Hungariæ, partibusque annexis degentis orientalis Eccleſiæ Græci non uniti Ritus Illyricæ Nationis Metropolita, ſacra dein omnium in iisdem Ditionibus conſtitutorum ejusdem Ritus Epiſcoporum Synodus

Reverendiſſimis Archimandritis, Venerabilibus Hegumenis, Hieromonachis, Diaconis, & Monachis, in ſupraſatis Ditionibus exiſtentium Monaſteriorum orientalis Eccleſiæ Græci non uniti Ritus, Gratia, & Pax abundet!

Fidele Verbum, &, ut omnimodè recipiatur, dignum eſt, bonum ordinem omnium creatarum rerum eſſe ani-

Вїкентїй божїю Милостїю православный архїепископъ Карловачкїй, и всего въ царствѣ Оугарїи и частїхъ ей принадлежащихъ ѡбрѣтающагося восточныя греческїя Нѣмецкїя церкве Илурїческаго Народа Митрополїтъ, и ѡсвященный вѣхже въ вышеписанныхъ, державахъ пребывающихъ тогожде благочестїя епископовъ Сѵнодъ

Чтителнѣйшимъ Архїмандрїтомъ, преподобнѣйшимъ Игуменомъ, Иеромонахомъ, Дїакономъ, и Монахомъ во вышереченныхъ державахъ сущихъ монастырей восточныя греческаго нѣмецкаго закона церкве, благодать и Мира да умножится.

Вѣрно слово, и всякаго прїятїя достойно, якоже добрый чинъ и порядокъ есть душа всѣхъ созданныя твари.

CH. 68
1355

REGULÆ MONASTICÆ. PARS PRIMA.

De ingreſſu ad Monaſterium Novitiatu: & de ipſa ſolenni Profeſſione.

CAPUT I.

De his, quæ in abrenunciantibus, ipſo ingreſſus tempore requiruntur.

Qui ſeculo abrenunciare, & aſceticam ſequi vult vitam, eum oportet habere;

1. Veram ac genuinam, quæ ex continuis, ſed prudentibus ſimul ac ſobriis conſcientiæ ſtimulis optime dignoſcitur, ad hoc vitæ inſtitutum vocationem.

2. Ad hanc ipſam autem vocationem, vera ne ſit ac genuina, dignoſcendam, & ad ea, quæ adpetit, probe cognoſcenda, oportet eum habere ætatem ſufficientem.

3. Ætatem vero ſufficientem ſtatuimus in anno ætatis vigeſimo quarto.

4. Volumus, ne abrenunciantes ſint admodum ſenes, ſeu decrepi-

ПРАВИЛА МОНАШЕСКАЯ.

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ.

О входѣ въ Митырь, о Инокшїи, и Обѣтѣхъ.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

О сихъ, иже въ ѿрыцающихся мїра, въ самомъ времени входа вызнаются.

Иже мїра ѿрыцается, и почтителномъ прилѣпляется житїю, тому подобаетъ имѣти;

1. Истинное и искренное, еже ѿ непрестанныхъ, обаче умныхъ, кѵнѡже и трезвенныхъ совѣсти возбуждениихъ познавается, къ житїю сему званїе.

2. Во еже сїе истое, званїе познати, истинно ли есть и искренно, и во еже, тѣ, иже возжелѣетъ разумити, подобаетъ ему имѣти, возрастъ довольный.

3. Возрастъ же довольный поставляемъ въ двадесятъ четвертое лѣто ѿ рождения своего.

4. Хощемъ, да мїра ѿрыцающися не будутъ зѣло стари, или пресвѣтлїи,

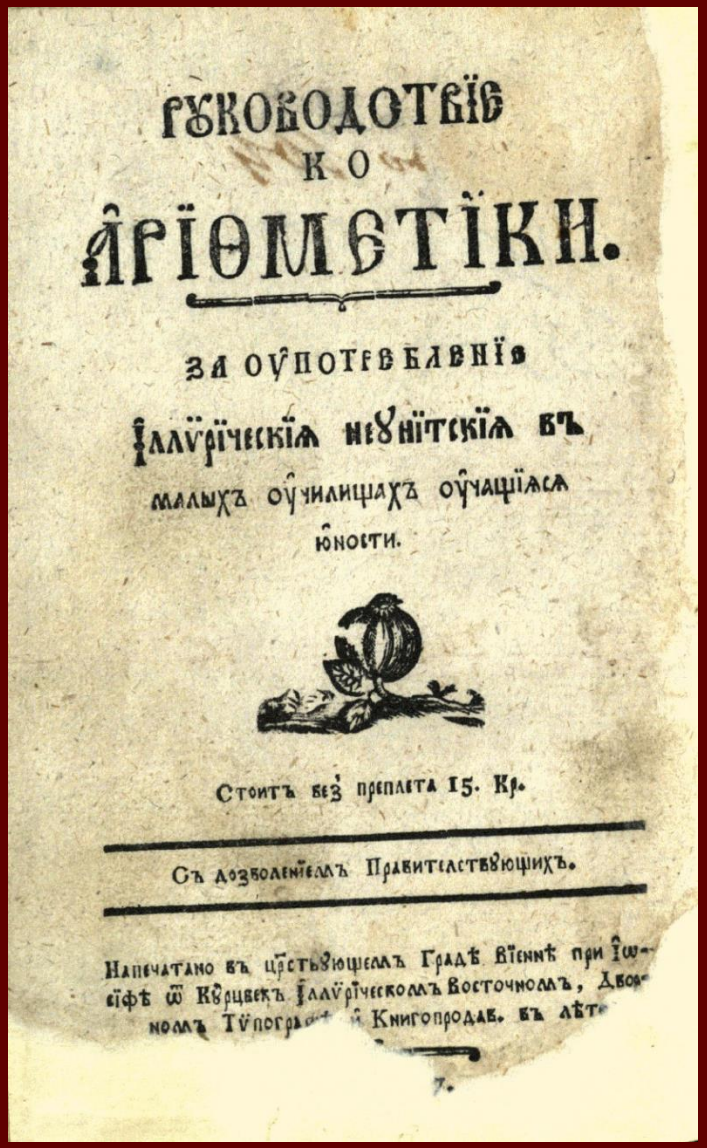

РУКОВОДОТВІЕ
КО
АРІѲМЕТІКИ.

ЗА ОУПОТРЕБЛАВНІЕ
ІЛЛУРІЧЕСКІМ НЕУНІТСКІМ ВЪ
МАЛЫХЪ ОУЧИЛИЩАХЪ ОУЧАЩІМСА
ЮНОСТИ.

Стоитъ безъ преплета 15. Кр.

Съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

Напечатано въ цѣствующемъ Градѣ Віеннѣ при Іосифѣ ѿ Кврцвекъ Іллуріческомъ Восточномъ, Двоснолъ Тупограф[illegible] Книгопродав. въ лѣт[illegible]

7.

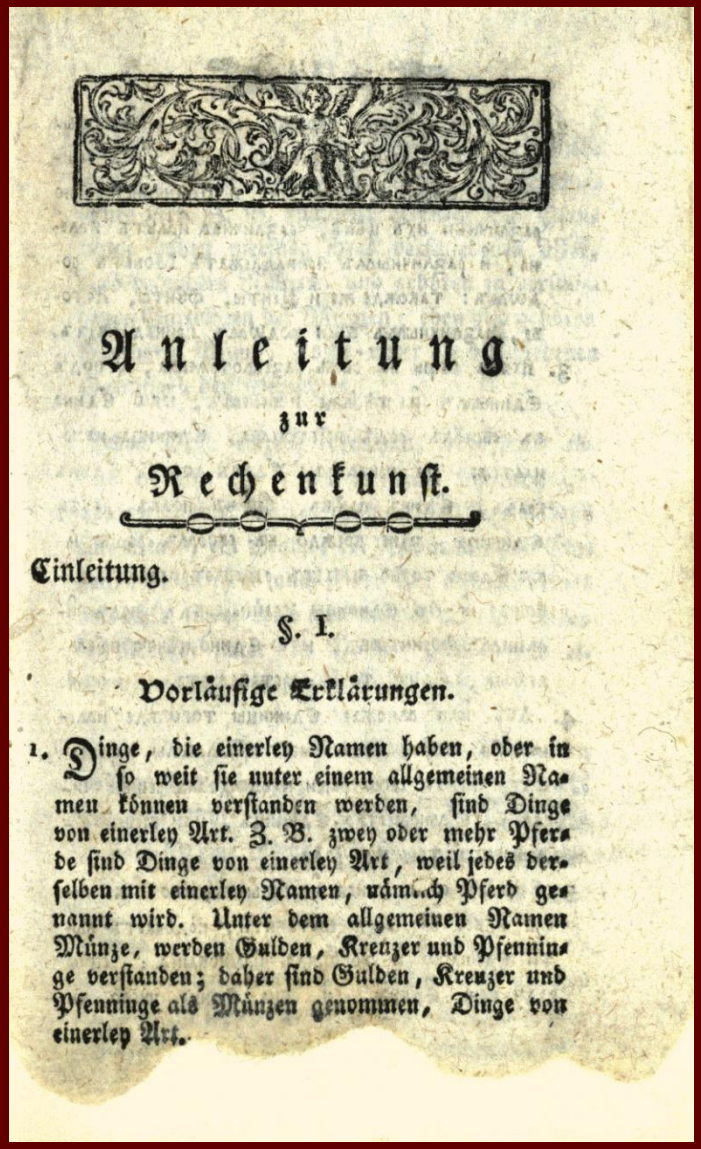

Anleitung
zur
Rechenkunst.

Einleitung.

§. I.

Vorläufige Erklärungen.

1. Dinge, die einerley Namen haben, oder in so weit sie unter einem allgemeinen Namen können verstanden werden, sind Dinge von einerley Art. Z. B. zwey oder mehr Pferde sind Dinge von einerley Art, weil jedes derselben mit einerley Namen, nämlich Pferd genannt wird. Unter dem allgemeinen Namen Münze, werden Gulden, Kreuzer und Pfenninge verstanden; daher sind Gulden, Kreuzer und Pfenninge als Münzen genommen, Dinge von einerley Art.

I издање 1777, P18Cp I 11.1

http://digital.bms.rs

РУКОВОДСТВІЕ
ВО
АРІѲМЕТІКИ

ЗА ОУПОТРЕБЛЕНІЕ
ІЛЛУРІЧЕСКІА НЕУНІТСКІА ВЪ
МАЛЫХЪ ОУЧИЛИЩАХЪ ОУЧАЩІАГО
ЮНОСТИ.

Стоитъ безъ преплета 15. Кр.

Съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

Напечатано въ цръствующемъ Градѣ Віеннѣ при Іосифѣ ѿ Кврцбекъ Іллуріческомъ Восточномъ, Дворномъ Тупографѣ и Книгопродав. въ лѣто

1777.

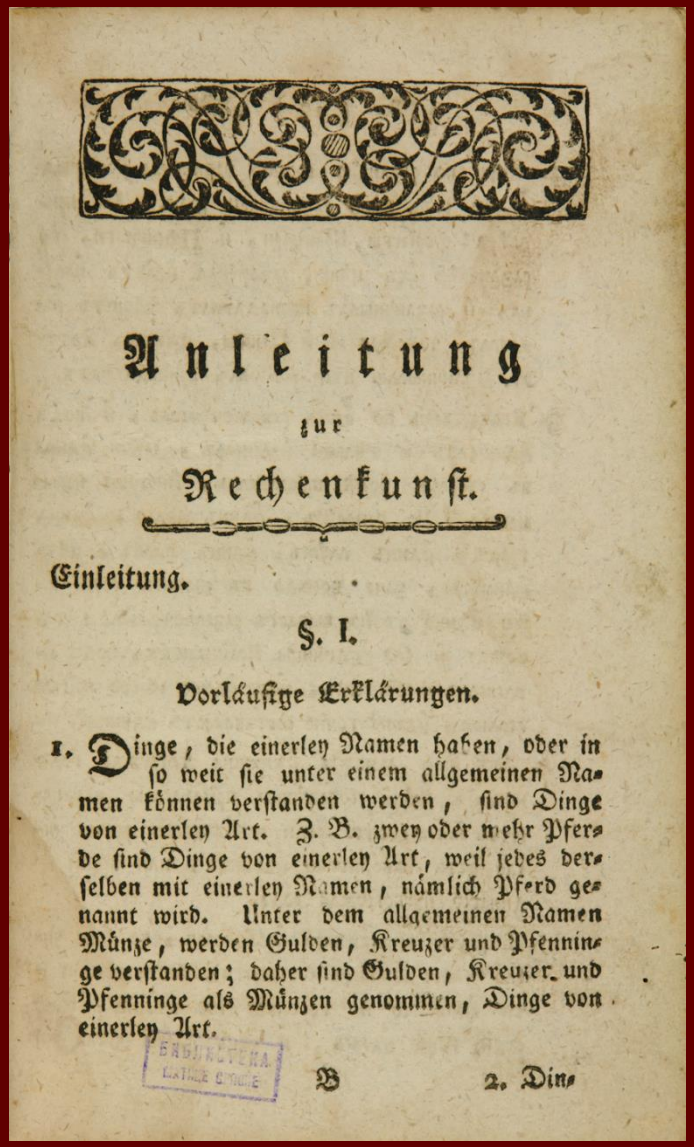

Anleitung
zur
Rechenkunst.

Einleitung.

§. I.

Vorläufige Erklärungen.

1. Dinge, die einerley Namen haben, oder in so weit sie unter einem allgemeinen Namen können verstanden werden, sind Dinge von einerley Art. Z. B. zwey oder mehr Pferde sind Dinge von einerley Art, weil jedes derselben mit einerley Namen, nämlich Pferd genannt wird. Unter dem allgemeinen Namen Münze, werden Gulden, Kreuzer und Pfenninge verstanden; daher sind Gulden, Kreuzer und Pfenninge als Münzen genommen, Dinge von einerley Art.

БИБЛИОТЕКА

B 2. Din-

II издање 1777, P18Cp I 10.1

http://digital.bms.rs

P18Cp I 74.1

РУКОВОДСТВО
КЪ ЧЕСТНОСТИ И ПРАВОСТИ,
ТО ЕСТЬ:
ВЪ МАЛЫХЪ ОУЧИЛИЩАХЪ ОУЧАЩЕЙСА
СЛАВЕНОСЕРБСКОЙ НЕУНІТСКОЙ ЮНОСТИ
НА ЧТЕНІЕ ОПРЕДѢЛЕННАА
КНИГА.

Съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

Напечатанна въ Царствующемъ Градѣ Віеннѣ,
При Іосифѣ Благородномъ ОТ Курцбекъ Іллуріческомъ
Восточномъ Дворномъ Типографѣ, въ лѣто
1777.

Anleitung
zur
Rechtschaffenheit
oder
das für die in den Trivialschulen lernende slavonisch-servische nicht unirte Jugend bestimmte
Lesebuch.

Mit Erlaubniß der Obern.

Gedruckt in der Kaiserl. Residenzstadt Wien bey Joseph Edlen von Kurzböck k. k. illyrisch-orientalischen Hofbuchdrucker und Buchhändler,
1777.

P18Cp I 74.1
http://digital.bms.rs

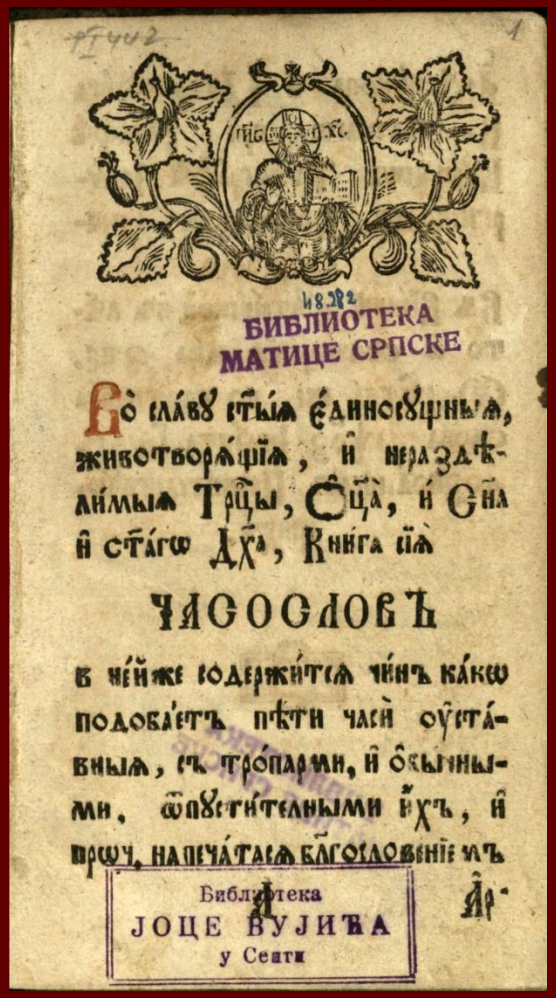

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Во славу стыя єдиносущныя, животворящія, и нераздѣлимыя Троицы, Отца, и Сына и стаго Дха, Книга сія

ЧАСОСЛОВЪ

в нейже содержится чинъ какѡ подобаетъ пѣти часы оуставныя, съ тропарми, и обычными, ѡпостительными ихъ, и прочѣ, напечатася благословеніемъ Ар-

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

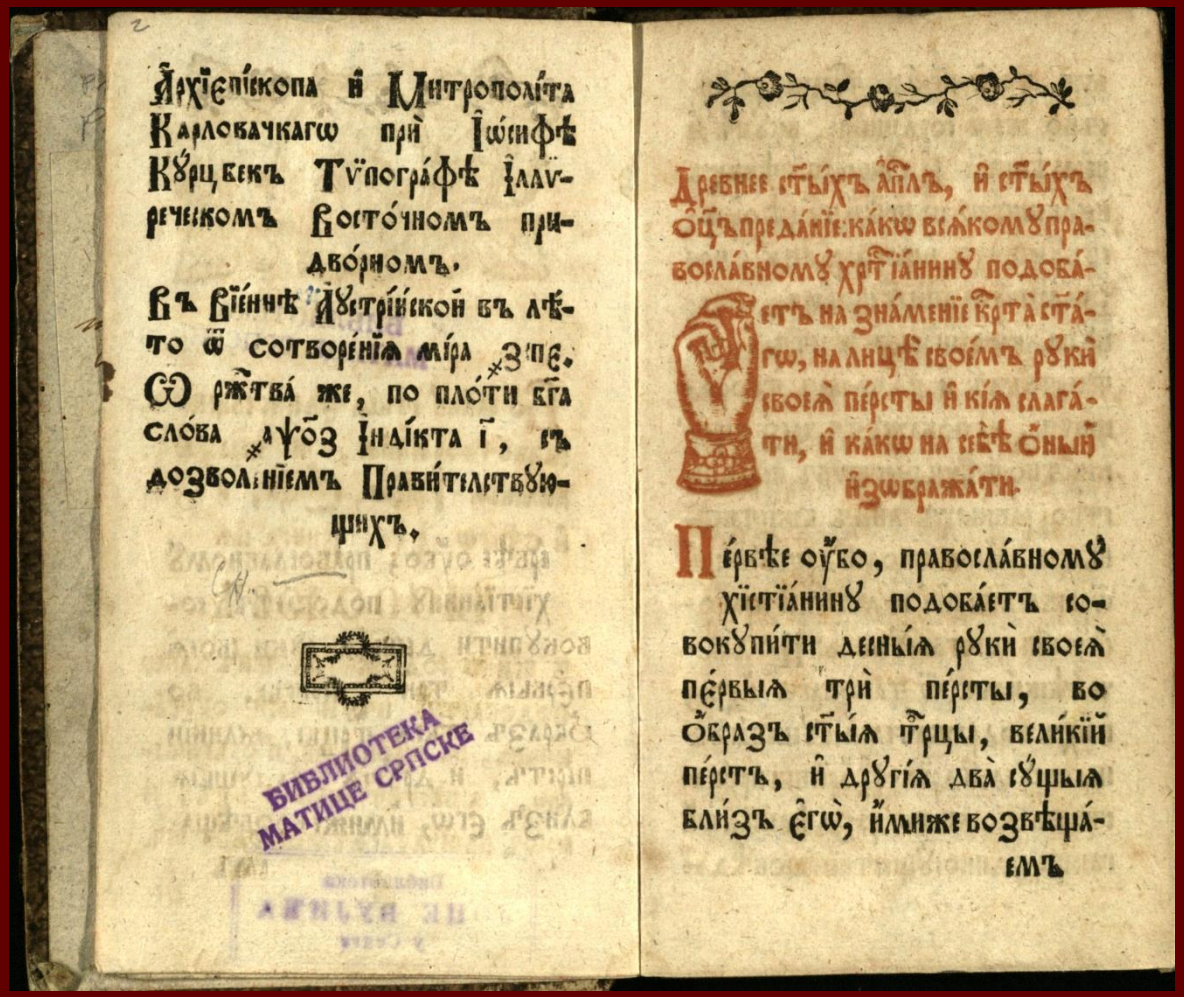

Архіепископа и Митрополита Карловачкагѡ при Іѡсифѣ Курцбекъ Типографѣ Іллуреческомъ Восточномъ придворномъ.

Въ Віеннѣ Австріиской въ лѣто ѿ сотворенія міра ,зпє. Ѡ рождства же, по плоти бга слова ,аѱоз Індікта і, съ дозволеніемъ Правителствующихъ.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Древнее стыхъ апл, и стыхъ оцъ преданіе: какѡ всякому православному христіанину подобаетъ на знаменіе крта стагѡ, на лицѣ своемъ руки своея персты и кія слагати, и какѡ на себѣ оный изѡбражати.

Первѣе оубо, православному христіанину подобаетъ совокупити десныя руки своея первыя три персты, во образъ стыя Троицы, великій перстъ, и другія два сущыя близъ егѡ, имиже возвѣщаемъ

I варијанта 1777, P18Cp I 65.1

http://digital.bms.rs

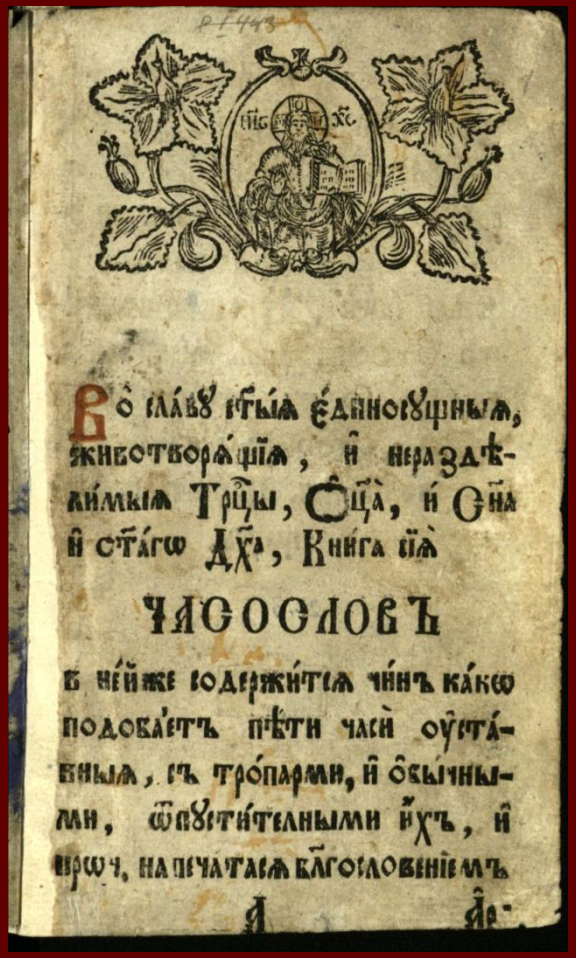

Во славу святыя единосущныя, животворящія, и нераздѣлимыя Троицы, Отца, и Сына и Святаго Духа, Книга сія

ЧАСОСЛОВЪ

в нейже содержится чинъ какоже подобаетъ пѣти часы оуставныя, съ тропарми, и обычными, упоустительными ихъ, и прочч. напечатася благословеніемъ

Я Ѧ

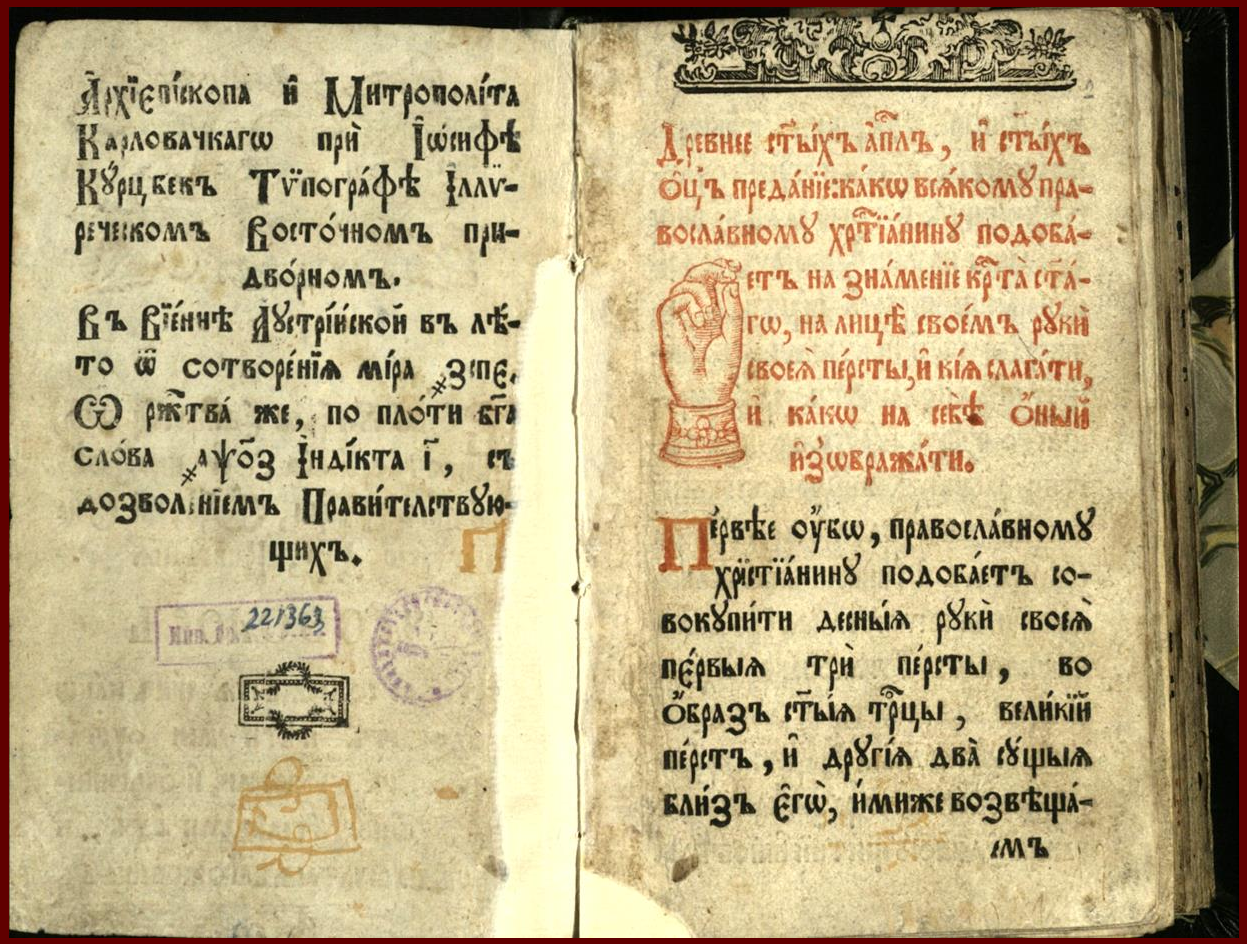

Архіепископа и Митрополита Карловачкаго при Іосифѣ Курцбекѣ Типографѣ Иллиреческомъ Восточномъ приборномъ.

Въ Вѣнницѣ Австрійской въ лѣто от сотворенія міра зпє. от рождества же, по плоти бга слова ахоз Індікта і, съ дозволеніемъ Правительствующихъ.

221363

Древнее святыхъ апл, и святыхъ отцъ преданіе: какоже всякому православному христіанину подобаетъ на знаменіе крта святаго, на лицѣ своемъ руки своея персты, и кія слагати, и какоже на себѣ оный изображати.

Первѣе оубко, православному христіанину подобаетъ совокупити десныя руки своея первыя три персты, во образъ святыя Троицы, великій перстъ, и другія два сущыя близъ его, имиже возвѣщаемъ

II варијанта 1777, P18Cp I 65.2

http://digital.bms.rs

РТкСр IV 24

РЕГУЛАМЕНТЪ.

По нимѫже сообразно ѝзшедшымъ высочайшымъ резолюцїямъ, ꙗкоже и тѣмъ, ꙗже при держанномъ въ лѣто 1769. Ѳалуричскомъ ѻбщенародномъ соборѣ, не менше же и въ Карловцѣ бывшихъ въ лѣто 1774. и 1776. невнїтскихъ ѥпископскихъ сѵнодѣхъ ѻбщыми гласы завѣщана, и Кес. Крал. ѿ нихъ благоволенїемъ ѹтверждена быша, весь ꙗже въ царствѣ Ѹнгарїи, Кроацїи, Славонїи, въ Темішварскомъ Банатѣ, таже и въ Карлштатскомъ и Варадїнскомъ Генералатѣхъ, ꙗко въ Провїнцїалныхъ, тако въ Мїлїтарскихъ и Камералныхъ предѣлехъ ѡбрѣтающїйся вышшїй и нижный греческаго закона невнїтскїй Клиръ ѿ нынѣ и въ будущїи, тѣмже ѻбразомъ долженъ ѥсть ѹправлати себе, ꙗкоже и самыи реченнаго греческаго закона мїрстїи людїе, ко ѻбщномѹ того храненїю, ѿ ѹщихъ въ царствѣ, мѣстѣхъ, и предѣлехъ властей, данными, ѿ Принадлежателѣвъ законоположитиꙗ ѝмѹщыми ѹчрежденїи, ѡбѧзани быти ѝмѹтъ.

265.

САВВА ТЮКЮЛИ

Мы Марїа Ѳерезїа Бжїею Матїю Римскаꙗ Императица, Вдова, и Мужескои, Бохемїи, Далмацїи, Хорватскои, Славонїи, Галицїи, Лодомерїи и Иллюр. Королица; Архидѣвица во Австрїи: Херцогиня Бургундїи, Шлезїи Венгри и Бранны: Великаꙗ Княгиня Ѳедерская: Маркграфкиня Моравскаꙗ: Херцогиня Брабанда, Лимбурга, Люцембурга, и Гелдера, Виртемберга, Горныꙗ и Долныꙗ Силезїи, Майланда, Мантуи, Пармы, Пладенца, и Гвасталла: Княгиня Шпанскаꙗ: Сѡверскаꙗ Графкиня и Хабсбурзѣ, Фландрїи, Тїролѣ, Ѳирдѣ, Кибурзѣ, Горцѣ, и Градишцѣ: Марк Графкиня Стыꙗ Римскїꙗ Державы, Бургавы, Горныꙗ и Долныꙗ Лужницы: Графкиня въ Намурѣ: Гспжа въ Виндишъ-Марѳѣ, и Мехелнѣ, и Пирмонтаꙗ: Сѡвдовѣвшаꙗ Херцогиня въ Лотрингїи и Барѣ: Великаꙗ Херцогиня, въ Тошканѣ, и Пирмонтаꙗ, и Пирмонтаꙗ.

Ѡвѣщаемъ всѣмъ ꙗже въ наслѣдныхъ державахъ нашихъ Архїепископомъ, Архїмандритомъ, Игуменомъ, Сѵнномонахомъ, Прото пре-

РТкСр IV 24
http://digital.bms.rs

ОУСТАВЛЕНІЕ.

Парохіалныя штоларныя плаѣи за неуніітскій воинственный и провінціалный предѣлъ, Митрополітскія, Бачкія, Будимскія, Арадскія, Вершачкія, и Темішварскія Епархіахъ, такожде же и за Провінціалный предѣлъ Пакрачкія Епархіи.

	Фл.	Кр:
За вѣнчаніе, безъ разнствія первогъ, второгъ, или трегегъ брака, аще и оудовица младогъ момка, или оудовацъ дѣвицу оузме, во обще - - - - - - -	1	8
За погребъ дѣтета до 7 година, съ водоосщеніемъ заедно - - - - - - - - - - - - - -	1	12
За погребъ нѣкоегѡ ѿ 7 година старіегъ лица, или мужескагѡ или женскагѡ пола ѿ колыхъ газда - -	5	8
Ѡ средныхъ газда - - - - - - - - -	3	30
Ѡ слабыхъ газда - - - - - - - - -	—	48
А ѿ верлѡ сиромашныхъ ништа, негѡ такови да се погребу тоне и без сваке плаѣе, и власть. кол се находи оу мѣсту, или Регементскіи и Компаніискіи Коммендантъ да има на то ѡпасно позорствовати.		
Годишну парохіалну плаѣу, киръ зовому дае свака кѹѣа ѿ колыхъ газда - - - - - - - - - - -	1	8
Ѡ средныхъ газда - - - - - - - - - -	—	34
Ѡ слабыхъ газда 15 ока сѣмена, ѿ кое феле самъ хоѣе, или - - - - - - - - - - - - - -	—	18
За слѣдующая ѿнинодѣйствіа ние нитко дужанъ платити, кои такова самъ ѿ свое волѣ не іуще		
Свакому ѡкромъ пароха на погребъ званному Попу или Протопопу без разнствіа - - - - - - - -	—	7
Ѡ тогѡ, кои хоѣе завѣтованныи праздникъ сѵтагѡ нѣкоегѡ праздновати, то есть ѿ свечара, за ѡсщеніе воды, благословеніе коливъ, и колача - - - - - -	—	10
За молитву и ѡсщеніе воды оу кѹѣи, гдѣ жена родила, ѿ колыхъ газда - - - - - - - - -	—	17
Ѡ слабыхъ газда - - - - - - - - -	—	7

За

P18Cp IV 23.1

http://digital.bms.rs

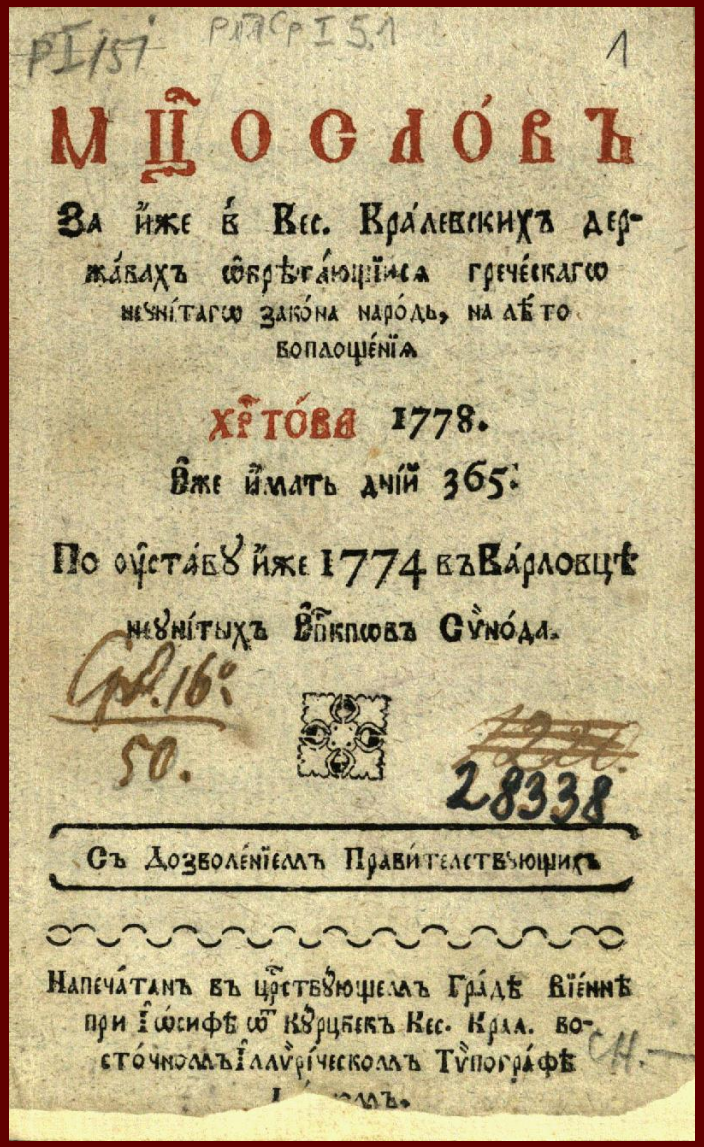

РІ/57 РПСр I 5.1 1

МѢСОСЛОВЪ

За йже в Кес. Кралевскихъ державахъ обрѣтающїися греческаго неунїтаго закона народъ, на лѣто воплощенїя

ХРТОВА 1778.

Вже имать дчїй 365.

По оуставу йже 1774 въ Варловцѣ неунїтыхъ Вѣпископъ Сунода.

Срб. 16: 50.

28338

Съ Дозволенїемъ Правителствующихъ

Напечатанъ въ црствующемъ Градѣ Вїеннѣ при Іосифѣ ѿ Кврцбекъ Кес. Крал. восточнолатинскомъ Тупографѣ

СН.

РПСр I 5/1778.1

http://digital.bms.rs

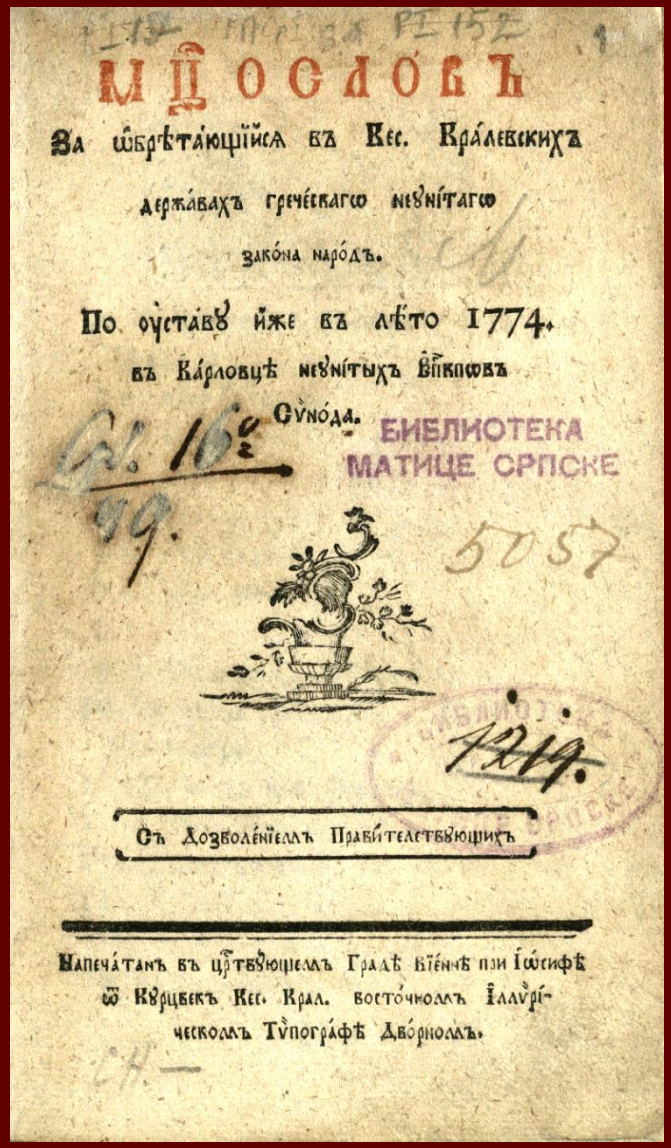

МѢСОСЛОВЪ

За ѡбрѣтаѭщїйсѧ въ Кес. Кра́левскихъ

держа́вахъ греческаго неѹнїтаго

закона народъ.

По оуста́вѹ йже въ лѣто 1774.

въ Ка́рловцѣ неѹнїтыхъ ѢПКПОВЪ

Сѹно́да.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
Бр. 16
99.
5057
1219.

Съ Дозволенїемъ Правительствѹющихъ

Напечатанъ въ цр҃твѹющемъ Градѣ Вїеннѣ при Іѡсифѣ ѿ Кѹрцбекъ Кес. Крал. восточномъ Іллѹрїческомъ Тѹпографѣ Дворномъ.

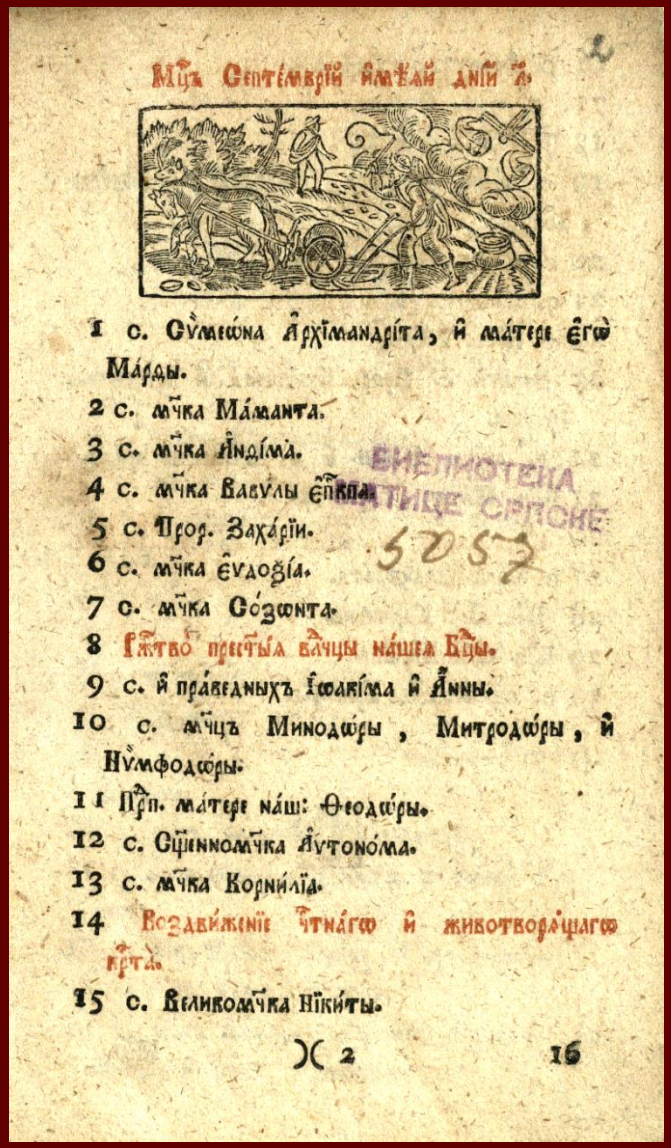

Мц҃ъ Септе́мврїй и҆мѣ́ѧй днїй ѕ҃.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
5057

1 с. Сѹмеѡ́на А҆рхїмандрїта, и҆ ма́тере е҆го̀ Ма́рды.
2 с. мч҃ка Ма́манта.
3 с. мч҃ка А҆ндїма̀.
4 с. мч҃ка Вавѹлы є҆пп҃ка.
5 с. Прор. Захарїи.
6 с. мч҃ка є҆вдоѯїа.
7 с. мч҃ка Со́зѡнта.
8 Рж҃тво пресвѧ́ты҆ вл҃цы на́шеѧ Бц҃ы.
9 с. и҆ пра́ведныхъ І҆ѡакі́ма и҆ А҆нны.
10 с. мч҃цъ Миноді́ры, Митроді́ры, и҆ Нѹмфоді́ры.
11 Прп. ма́тере на́ш: Ѳеоді́ры.
12 с. Сщ҃енномч҃ка А҆ѵтоно́ма.
13 с. мч҃ка Корнїлїа.
14 Воздви́женїе чтнаго̀ и҆ животворѧ́щаго кр҃та.
15 с. Великомч҃ка Нїки́ты.

)(2 16

РПСр I 6/1778.1

http://digital.bms.rs

I издање 1779, P18Cp I 48.1

http://digital.bms.rs

ѰАЛМЫ ДАВОВЫ

со

оустъ востыхъ отъ Бгомъ преданнымъ всѣмъ Бгоодахнивѣ дховнымъ и мірскимъ хртіанскимъ хотащымъ ѱалтирь пѣти.

Во славу стыя єдиносущныя животворящія и нераздѣлимыя трцы, Оца, и Сна, и стагѡ Дха. Благословеніемъ Архіепископа и Митрополита карловачкагѡ напечатася Книга ія, Ѱалтирь, въ нейже содержатся Ваді́мы обычнымъ, пѣсни, и ѱалмы избранныя въ кѹпѣ со оуставомъ ихъ, При Іѡсифѣ Благородномъ ѿ Кѹрцбекъ Тѵпографѣ Іллѵрическомъ Восточномъ, дв[illegible] Во Віенѣ Аѹстрійск[illegible] лѣто ѿ созданія мі[illegible] ѿ воплощенія же[illegible] ѱоф. Індікт[illegible] Маія, [illegible]

съ дозволеніемъ Правит[illegible]

Васілія Великагѡ похвалное слово ѿ чтенія

ѰАЛТИРИ

Ни кіаже иныя книги такѡ Бга славятъ, якоже ѱалтирь, душеполезна єсть. Ово Бга славитъ со аггелы, вкѹпѣ, и превозноситъ, и воспѣваетъ великимъ гласомъ, и аггелы подражаетъ, свогда бѣсы кленетъ, и прогоняетъ, и великъ плачь и язвы творитъ. За

црй

A 2

A 3

II издање 1779, P18Cp I 56.1

http://digital.bms.rs

P18Cp III 7.1

http://digital.bms.rs

Р18Ср III 25.1

СЛОВО

ВЪ

ДЕНЬ ТОРЖЕСТВЕННЫЯ ІНСТАЛЛАЦІИ

Е҃Г СО

ЕВЦЕЛЕНЦІИ ПРАВОСЛАВНАГО АРХІЕПИКОПА КАРЛОВАЧКАГО, ВСЕГО СЛАВЕНО-СЕРБСКАГО НАРОДА МИТРОПОЛІТА, ВСЕГО СВЯЩЕННѢЙШАГО ЦЕСАРО-КРАЛЕВСКАГО,

И

АПОСТОЛІЧЕСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА ТАЙНАГО СОВѢТНИКА ГДИНА МЕСОУСОВА СО ПѢТНИКЪ.

ПРОПОВѢДАНОВ ВО ВСЕНАРОДНОМЪ СОБРАНІИ ВЪ КАѲЕДРАЛНОЙ МИТРОПОЛІИ ЦРКВИ ДИМИТРІЕМЪ ГЕОРГІЕВИЧЪ

проповѣдникомъ и Протопрѣвутеромъ Карловачкимъ Мца Юнїа 29. дне 1781. лѣта.

Напечатано во Вїенне при Іосифѣ Вагородномъ ѿ Кубрцекъ восточномъ дворномъ Типографѣ. въ лѣто.

1781.

Изыдоша всѝ людіе во слѣдъ Соломона, и веселяхуся веселіемъ великимъ, и разсѣсеся земля со гласа ихъ. третій царствъ гла 1. ст 40.

Ѝкоже во оно время. егда ѡстарѣеся мужъ по сердцу гдню порфуроносный пророкъ давдъ, и еще при животѣ своимъ любезнѣйшаго сына своего Соломона, чрезъ Садока жерца и Надана пророка возведе на престолъ ізраилевъ С. Б. ѡ которомъ возведеніи премудрѣйшаго властителина толико возвеселися избранный во оно время народъ ізраилскій, да свидѣтельствующу священному

Р18Ср III 25.1
http://digital.bms.rs

Сотворение Мира, бытія глава 1.

1533/8

ВѢЧНЫЙ

то ѣсть

ѿ НАЧАЛА ДО КОНЦА МІРА ТРАЮЩІЙ

КАЛЕНДАРЬ,

СОДЕРЖАЩІЙ В СЕБѢ

Святцеслôвъ и краткая, обаче достаточная, по Восточныя Церкве исчисленію, ѿ кругахъ годовыхъ, ѿ неисходимой Пасхаліи, и прочихъ принадлежащыхъ вещей изъясненія; к тому фузическая ѿ тѣлахъ міра, и ѿ водяныхъ и воздушныхъ приключеніяхъ разсужденія; съ прибавленіемъ сщенныя и свѣтскія Хронологіи достопамятныхъ лицъ и приключеній и, проч. нынѣ первѣе на славенскомъ языкѣ въ пользу славеносербскихъ народовъ.

НАПИСАНЪ

Захаріемъ Орфеліномъ

Цес. Крал. Віенскія Академіи художествъ членомъ.

БИБЛИОТЕКА

съ фігурами.

Напечатанъ въ Царствующемъ Градѣ Віеннѣ, при Іосифѣ Благородномъ ѿ Курцбекъ Іллюрическомъ Восточномъ Дерономъ Типографѣ, въ лѣто 1783.

69/1929-30

I издање, I варијанта 1783, Патронат 2237

http//:digital.bms.rs

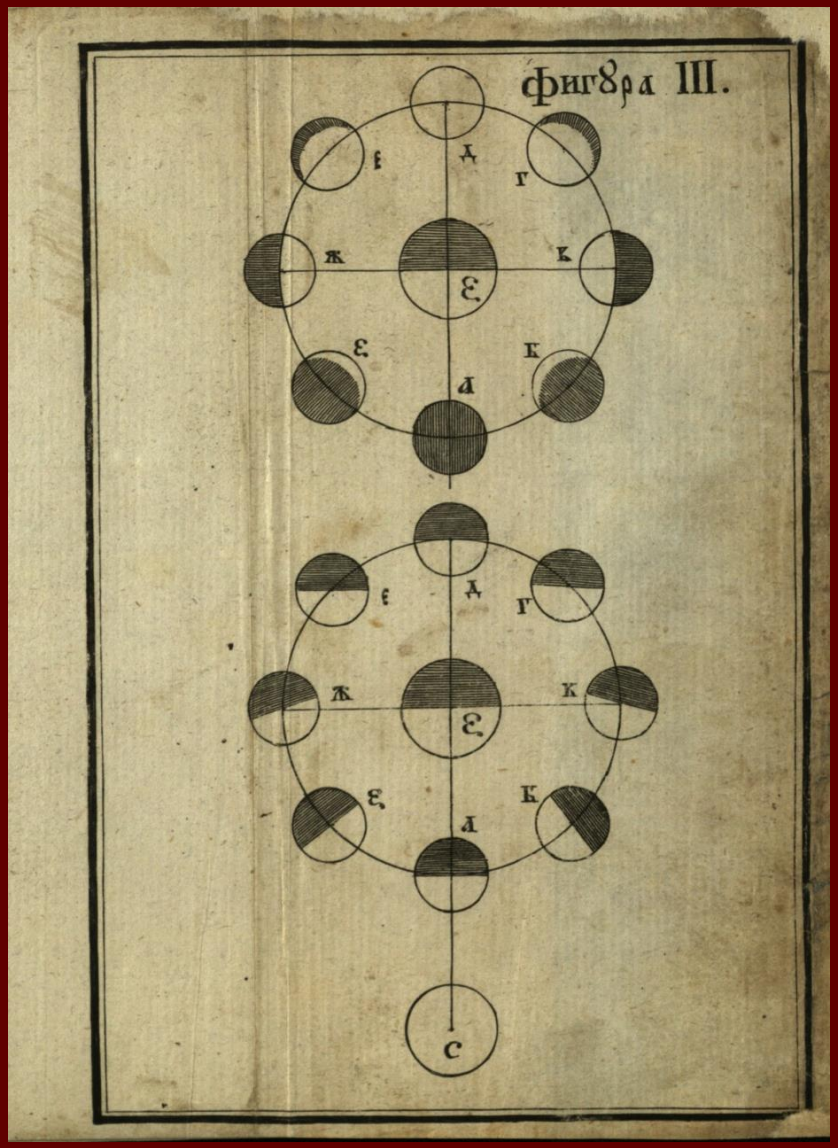

I издање, I варијанта 1783, Патронат 2237

http//:digital.bms.rs

ВѢЧНЫЙ
то есть
Ѿ НАЧАЛА ДА КОНДА МІРА ТРАЮЩІЙ
КАЛЕНДАРЪ,
содержащій въ себѣ
Свѣтцеловъ и краткаѧ, по
Восточныѧ Церкве исчисленію, ѡ кругахъ
годовыхъ, и прочихъ принадлежащихъ вещей
изясненіа; къ тоѧ физическаѧ ѡ тѣлахъ аѳіра,
и ѡ водяныхъ и воздушныхъ приключеніахъ разсужденіа; съ прибавленіемъ сіренныѧ и свѣтскіа
Хронологіи нынѣ первѣе на славенскоѧ языкѣ
въ пользу славенскихъ народовъ.
НАПИСАНЪ
ЗАХАРІЕМЪ ОѲЕЛІНОМЪ
Цес. Крал. Віенскіа Академіи члѣномъ.
Тоно Гаврилович
архиепископ
съ фігурами.
Напечатанъ въ Царствующемъ Градѣ Віеннѣ,
При Іосифѣ Благородномъ ѡ Курцбекъ, Іллирическомъ Восточномъ Дворномъ Типографѣ, въ
лѣто 1783.

I издање, II варијанта 1783, P18Cp II 33.1

http://digital.bms.rs

ИСКУСНЫЙ

ПОДРУМАРЪ,

ВѢРНОЮ НАСТАВАЮЩІЙ,

какѡ Подрумъ, Бурадъ, и новаа и стараа вїна содержавати, различнаа художественнаа дѣлати, покваренна поправлати; различнаа ѡ травъ, коренїи и плодѡвъ къ здравїю служащаа вїна, и другаа деликатнаа воденаа питїа, и млаѣне ради прохлаждающихъ питїахъ, и притомъ различне художественне ракїе, Шербете и оцетъ правити.

Нынѣ первѣе на сербскомъ языку списанъ

ЗАХАРІЕМЪ ОРФЕЛІНОМЪ

Цес. Крал. Вїенскїа Академїи художествъ членомъ.

МАТИЦА СРБСКА 70.

Напечатанъ въ Царствующемъ Градѣ Вїеннѣ, При Іосифѣ благороднымъ ѡ Нурцбекъ, Іллурїческомъ Восточномъ Дворномъ Типографѣ, въ лѣто 1783.

РЕВОСТЕРЪ.

Травъ, Коренїй, и другихъ ароматическихъ вещей.

Понеже многе траве, и Корена, кои у овой книги есу ради Вїнахъ, Ракїахъ и Шербітахъ Сербскимъ наименованїемъ, по новому сербскому великому Травнику поставлена, нису свакому у виду позната, а нѣкаа у обыхъ землахъ и народетсе, и потому нихъ, у време потребе, надобнѡ изъ Аптекахъ, подъ Латинскими именами узимати: Тогѡ ради ꙗ овдѣ изъ истога Травника, (кой у Библїотеки Карловачке Сто-Николаевске цркве находитсе) предположеннымъ по Алфавїту Сербскимъ именамъ прилажемъ имена латинскаа.

Алой епатика.	Aloe hepatica.
Алойское древо.	Lignum Aloës.
Амбра.	Ambra grisea.
Ангелика.	Angelica.
Апта.	Ebulus.
Бедринацъ.	Pimpinella.
Биберъ дугачкїй.	Piper longum.
Бизамъ Восточный.	Moschus orientalis.

Би-

P18Cp II 34.1
http://digital.bms.rs

Р11623

ПРАВОСЛАВНОЕ ОУЧЕНІЕ
ИЛИ
СОВРАЩЕННАЯ
ХРИСТІАНОВАЯ БГОСЛОВІЯ,

СТО-ТРОЦКІЯ ЛАВРЫ АРХІМАНДРІТОМЪ
ГДИНОМЪ ПЛАТОНОМЪ
СОЧИНЕННАЯ, НЫНѢЖЕ СЪ ПОТВЕРЖДЕНІЕМЪ
АРХІЕПІОКОПА И МИТРОПОЛІТА.

5382

Напечатана въ цръствующемъ градѣ Віенѣ оу Іосифа
благород: ѡ Курбекъ, въ лѣто Хръство 1784.

СА. 83

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ
ѿ БГОПОЗНАНІИ ЕСТЕСТВЕННОМЪ РЪКОВОДСТВУЮЩЕМЪ КЪ ВѢРѢ ЕУАГОЕЙ

§. А.

Познаніе человѣческое начинается ѿ познанія самогѡ себѣ.

Сѡ чегѡ начинается Познаніе человѣческое?

Древніи ѻбще всѣ за первый къ премудрости степень почитали еѥ: Познай самого себѣ. Сходно съ симъ написалъ Аѵлъ *. Аще бы себѣ радѣвали, не бы ѡсуждени были.

* А. Кор. А. Гл.

§. Б.

Входя познаніемъ въ самихъ себѣ первѣе всегѡ узнаемъ, что мы самы

А себѣ

БИБЛИОТЕКА ВАТИЦЕ ОРАОРАЦ У НОВОМ САДУ

P18Cp II 43.1
http://digital.bms.rs

Во славу ст҃ыѧ ѥ҆диносꙋщныѧ,
животворѧщїѧ, и҆ нераздѣлимыѧ Тр҃цы, Ѻ҃ца, и҆ Сн҃а, и҆ ст҃аго Дх҃а:

напечатасѧ книга сїа

Діалогомъ,

сїесть:

Бесѣда ѡ҆ догматѣхъ православныѧ цр҃кви.

в҆ цр҃ствꙋющемъ градѣ

Віенѣ,
при Іѡсифѣ Бл҃городномъ ѡ҆ Кꙋрцбекѣ, Іллꙋрическомъ Востѡчномъ двѡрномъ Тꙋпографѣ,
в҆ лѣто ѡ҆ сотворенїа мїра, ҂зчг҃, ѡ҆ рж҃тва же до плоти Бг҃а Слова, ҂аѱп҃,
Індікта г҃.

Бесѣда а҃.

Ѡ҆ Бз҃ѣ, создании мїра, и҆ смотрении ѻ҆бщемъ.

Ѹчт҃ль: Начнемъ съ Бг҃омъ первꙋю бесѣдꙋ.

Ѹч҃нкъ: Начни, ѹчт҃лю, ѹсердно ѡ҆жидаю.

Ѹчт҃ль: Но понеже в҆ кратцѣ предложилъ ѧ҆ тебѣ, чего ѹчитисѧ ѧ҆маши, того ради самъ ты мене ѡ҆ всѣхъ тѣхъ по ѥ҆диномꙋ вопрошаи, а҆ ѧ҆ ѡ҆вѣтствовати бꙋдꙋ.

Ѹч҃нкъ: Бꙋди такѡ: и҆зꙋчилъ бо ѧ҆ наизꙋсть сказаннꙋю твою повѣсть.

Ѹ-

P18Cp I 14.1

http://digital.bms.rs

P139 P18Cp I 7.1

АЛЕѢІЯ ВЕЗИЛИЧА

КРАТКОЕ

СОЧИНЕНІЕ

ѿ

ПРИВАТНЫХЪ, И ПУБЛИЧНЫХЪ

ДѢЛАХЪ.

ИЖДИВЕНІЕМЪ

Г. ГРИГОРІА АНГЕЛИЧА

ОУЧИТЕЛА КАРЛОВАЧКІА СЛАВЕНСКІА ШКОЛЫ К ПОЛЗУ СЛАВЕНОСЕРБСКІА ЮНОСТИ ИЗДАННО.

Напечатанно при Іѡсифѣ благороднолъ ѿ Кѹрцбекъ Іллѹрїческолъ восточнолъ дворнолъ Тѵпографѣ в царствѹющелъ градѣ Вїеннѣ 1785 лѣта.

ПЕРВОЕ РАЗДѢЛЕНІЕ.

ѿ ПРИВАТНЫХЪ СОЧИНЕНІАХЪ.

I.

Контрактъ (условіе.)

Днесь на концѣ положеннагѡ дне ѥсть между Высокороднымъ Господиномъ И. ѿ И. якѡ кѹпователемъ ѿ ѥдиныа страны, и Господаромъ И. И. ѿ дрѹгїа страны якѡ продавателемъ слѣдѹющїи контрактъ заключенъ.

Перво: продаетъ Господаръ И. И. Высокороднолѹ Господинѹ И. ѿ И. свои на сокакѹ, И. Нро. 13. созижденныи домъ, (цѣною)

Ода 2 пѣти можетсѧ якѡ:
Источникъ Дѹховныи, радости и просч.

ОДА III.

ѿ чистои совѣсти.

Честнагѡ живота, человѣкъ незлобныи
Чистагѡ сердца, никомѹ завистныи,
Незлобїемъ своимъ вездѣ защищенъ
Вездѣ сохраненъ.
Никто во мїрѣ радость истиннѹ,
Имѣти можетъ жизнь спокоинѹ,
Токмѡ незлобныи, желающъ своемѹ
Добра ближнемѹ.
Ащебы незлобныи всюдѹ проходилъ,
Во страшныхъ мѣстахъ жизнь проводилъ
Никтобы емѹ могъ досадити,
Никто вредити.
Ащебы земла трасласа цѣла,
Морская бѹра ащебы востала,

P18Cp I 7.1
http://digital.bms.rs

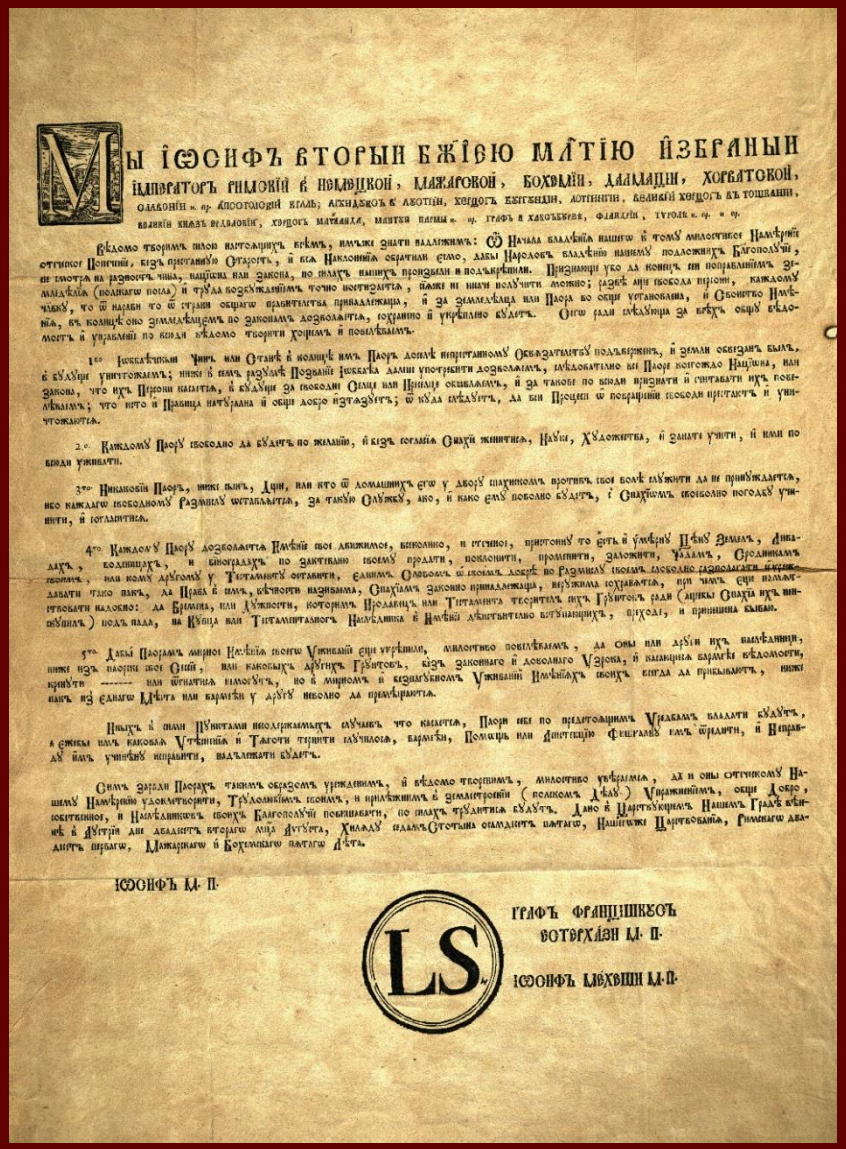

Мы Іωсифъ вторыи Бжіею мл҃тію Избранный
Императоръ Римскій є҃ Німецкой, Іерусалимской, Бохемскій, Далмацкій, Хорватской,
Салоникій и пр. Апостолскій King; Архидукъ є҃ Австріи, Бургундіи, Лотарингіи, Великій Князь Тошканскій,
Великій Князь Седмиградскій, Князь Моравіи, Силезіи и пр. Графъ є҃ Хабсбурга, Фландріи, Тирол и пр. и пр.

Вѣдомо творимъ силою настоящихъ вѣмъ, имъже знати надлежитъ: Ѿ Начала владѣнія нашего є҃ тому милостивое Намѣреніе отчинское Понеже, безъ противнаго Отпорѣ, и безъ Наклоненія обратнаго стало, даже Народовъ владѣнію нашему подложенихъ Благополучіе, не блюдъ на разность чина, нацїи или закона, по силахъ нашихъ преходили и подкрѣпляли. Признаніи уко до конца ни поправленіемъ зе-
мледѣлія (великаго поля) и труда возжелѣнымъ точно постигнуть, ежели не иначе получити можно; разве лише школа первоне, каждому
человѣку, то ѿ нарожденія то ѿ отцами общаго правительства принадлежащая, и за земледѣлца или Пора во общи установлена, и Своенство Нѣ-
мца, въ колицѣ оно земледѣлцемъ по закономъ дозволяетъ, сохранено и укрѣплено будетъ. Отсю ради земледѣлца за вѣкъ общу вѣдо-
мостъ и управленіе по коему вѣдомо творити хотимъ и повелѣваемъ.

1.о Рекрутскій Чинъ или Отданіе є҃ колицѣ имъ Пора долгѣ непритворному Обязательству подлежащихъ, и земли обязанъ былъ,
є҃ будущи уничтоженъ; ниже є҃ имъ разумѣ Подданій Рекрута дамы употребити дозволяемъ, тебѣ ходатайно ни Пора кого-жде Нацїи, или
закона, что ихъ Персоны касается, є҃ будущи за походы Отца или Принца обязаемъ, и за чиновъ по коему признати и считати ихъ повелѣваемъ; что ито и Правица натурана и общи доко изтаетъ; ѿ куда требуетъ, да бы Процесъ ѿ поверенныи походы пристаютъ и уничтожаются.

2.о Каждому Пору походно да будетъ по желанію, и безъ гонѣнія Отцы жительства, Науки, Художества, и занятъ учити, и ими по коему уживати.

3.о Никакой Поръ, ниже кто, Дани, или что ѿ домашнихъ его у двору шахтномъ другихъ свои болѣ служити да не принуждается,
но каждаго походному Разумѣ оставляется, за такую Службу, яко, и какъ ему походно будетъ, с Сахтномъ походно погоду учинити, и согласится.

4.о Каждому Пору дозволяется Имѣніе свое движимое, недвижимое, и стяжное, приобщу то есть и умѣрну Цѣну Земли, Дикадахъ, Колеющихъ, и Виноградахъ по закону своему продати, поклонити, промѣнити, заложити, Ѹдалить, Сродникамъ
своимъ, или кому другому у Титулитету оставити, Единымъ Обѣтомъ ѿ своего дворѣ во Разумѣ своемъ походно дозволяется
давати тако такъ, да Пора є҃ имъ, бѣгости называемъ, Сахтномъ законно принадлежащо, вязжила сохраняется, при чимъ сіи нами-
тованіи надобно: да Бремя, или Дружности, которимъ Продаетъ или Титулитъ тесритъ ихъ Грунтовъ ради (мерки Сахтъ ихъ ви-
бушнъ) подъ пала, на Кѣнца или Титулитулного Наслѣдника є҃ Имѣній дѣйствительно бытующихъ, приходъ, и принина бывает.

5.о Дабы Пораемъ мирное Имѣніе своего Ужиданій сіи укрѣпили, милостиво повелѣваемъ, да оны или другіи ихъ наслѣдники,
ниже изъ пораемъ свое Сиій, или каковыхъ другихъ Грунтовъ, безъ законного и доволного Узрока, и кажнина бармѣе вѣдомости,
кривѣти ------- или ѿнятіе имоствъ, но є҃ мирномъ и безмѣтномъ Ужиданіи Имѣніяхъ своихъ всегда да пребываютъ, ниже
нѣкъ из єдинаго Дѣйта или бармѣе у другу никоего да прелѣрываетъ.

Нѣкъ є҃ силы Пустами неодрѣмлемыхъ случаевъ что касается, Поры нѣ по предстоящимъ Уредамъ платити будутъ,
а ежесы имъ какова Утѣсненіе и Тягости терпити случилося, бармѣи, Помощи или Дистекціи Фешгамъ имъ ѿдати, и Неправду
имъ учиненѣ исправити, надлежати будетъ.

Симъ заради Порахъ такимъ образомъ учрежденимъ, и вѣдомо творимъ, милостиво утѣшаемъ, да и оны отчинскому Нашему Намѣренію удовлетворяти, Трудолюбивымъ своимъ, и прилѣжнымъ є҃ земледѣліи (великомъ Дѣлу) Ужаженнымъ, общи Доко,
ходственное, и Малѣдѣлическъ своихъ Благополучіе поспѣшати, по силахъ трудитися будутъ. Дано є҃ Царствующемъ Нашемъ Градѣ Вѣнцѣ
є҃ Августіи дня двадцать второго мѣсяца Августа, Лѣта Господня Тысящнаго осмадцать пятаго, Нашегожъ Царствованія, Римскаго двадцать первагоо, Германскаго и Бохемскаго пятаго Лѣта.

Іωсифъ М. П.

LS

Графъ Францишекъ
Ботерхазі М. П.

Іωсифъ Мѣхеши М. П.

Уредба заради паорах, P18Cp IV 29.1

http://digital.bms.rs

P IV 34
Сабр IV 27.1

БРАЧНОЕ

УЗАКОНЕНІЕ.

цъ; зато ...лучи
... и ѹкѡ.
...жности і ІС.
2 не

МЫ ІѠСИФЪ ВТОРЫЙ,
БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ ИЗБРАН-
ный Римскій Цесарь, всегда Приумножитель Царства, Герма-
ніи, Хунгаріи, и Бохеміи, Далмаціи, Хорваціи, и Сла-
воніи Апостолскій Царь, Архівождъ Австріи, Вождъ Бур-
гундіи, и Лодарингіи, Великій Вождъ Тошканы, Великій
Князь Трансилваніи, Вождъ Медіолана, Мантуи, и Пар-
мы, Графъ Хабсбурга, Фландра, Тирола, и пр. и пр.

Далемо разумѣти; какѡ Мы важность брачныхъ угово-
ровъ и нихово не самѡ на єдинственныхъ фамилі-
ахъ, него и на самагѡ Царства благополучіе и напре-
дакъ простирающеся вечніе мѧтивѣйше разсудивши ѡ-
брѣли єсмо, да ѡ обой матеріи или вещи находѧ-
щаѧсѧ узаконеніѧ, и уставы нису совсѣмъ схо-
ды были своему намѣренному концу; зато мѧти-
ше заключили єсмо, какѡ ради и ѹкѡ.
такѡ и ѡ важности или неважности і ІС.
а 2 не

P18Cp IV 27.1

http://digital.bms.rs

Р18Ср IV 5.1

Мы Іосифъ вторый.

Божїею Матїю избранный Імператоръ Римскїй, вегда Августъ, в Немецкои, Мажарскои, Бохемїи, Далмацїи, Хорватскои и Славонїи Апостолскїй Краль, Архидукъ в Австрїи, Херцогъ Бургундїи, Лотрингїи, великїй вождъ в Тошканїи, великїй Князь Ердельскїй, Херцогъ Майланда, Мантуи, и Пармы, Графъ в Хабсбурзѣ, Фландрїи и Тироле и пр. и пр.

Понеже не само в общои торговини по целои Европи, но и по издатимъ в чужихъ державахъ заради новаца уредбамъ, злато спроча сребра в цѣни много выше повишено есть, нежели какое досадъ по Нашимъ узаконенїямъ злато Нашихъ державъ оцѣнено было; из чега бы нарочито, како и досадашни примѣри доказую, следило, дабы Дукати с временомъ чрезъ размѣненїе в Нашихъ державахъ ходити престали, и у оне земле пренешени были, гдиу у вишои цѣни.

Дабы пакъ сїю торговини народовъ Намъ подложнихъ, досадну цѣну, и вредъ обратили, принуждени быбамо, то ради собственныхъ, то в Нашихъ державахъ ходеки чужи Дуката или златни новаца следующаго уредити.

I.

Уредба о златном новцу, Р18Ср IV 5.1

http://digital.bms.rs

P18Cp II 74.1

ИЗЛОЖЕНІЕ СРЕДСТВАХЪ

за умалити Нездравіа ѡныхъ Бывалищахъ кои потопу есу подложна.

Изъ Немецкаго Языка на Славено-Сербскій преведено

І. МИЛИКОИНЪ.

Напечатасаже въ Віеннѣ
При Іосифѣ благородномъ ѡ Кѹрцбекъ, Іллѹріческомъ восточномъ дворномъ Тѹпографѣ
1 7 8 6

Изложеніе средствахъ за умалити Нездравіа ѡныхъ Мѣстахъ кои потопъ есу страдала.

Потопы зато есу толико страшнаа наказаніа, ербо, весма шкодна слѣдствіа, ако и прѣку, за собомъ шставлаю.

Кадъ вѣке вода устѹпила есть, тако шна бивалища, коигу у води была, безъ свакогъ сѹмненіа нездрава шстаю. Людемъ, и живинамъ узрокѹю весма неволне болести, ако шны безъ промисла такисе у ныхъ усле: и акш бивателы шнога мѣста потопъ есу страдалы, тако имъ раѣасе шбщаа болесть; коемѹ шкодномѹ слѣдствію крѣпчаише нарави противу стати немо-

)(2 гѹтъ,

P18Cp II 74.1

http://digital.bms.rs

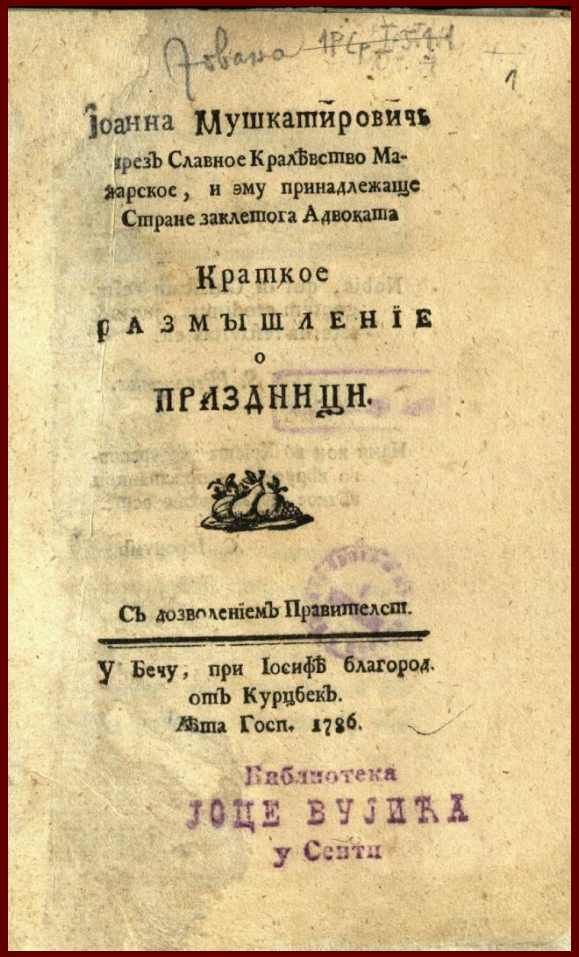

Іоанна Мушкатировичъ
чрезъ Славное Кралѣвство Ма-
жарское, и эму принадлежаще
Стране заклетога Адвоката

Краткое
РАЗМЫШЛЕНІЕ
о
ПРАЗДНИЦИ.

Съ дозволеніемъ Правителст.

У Бечу, при Іосифѣ благород.
отъ Курцбекъ.
Лѣта Госп. 1786.

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

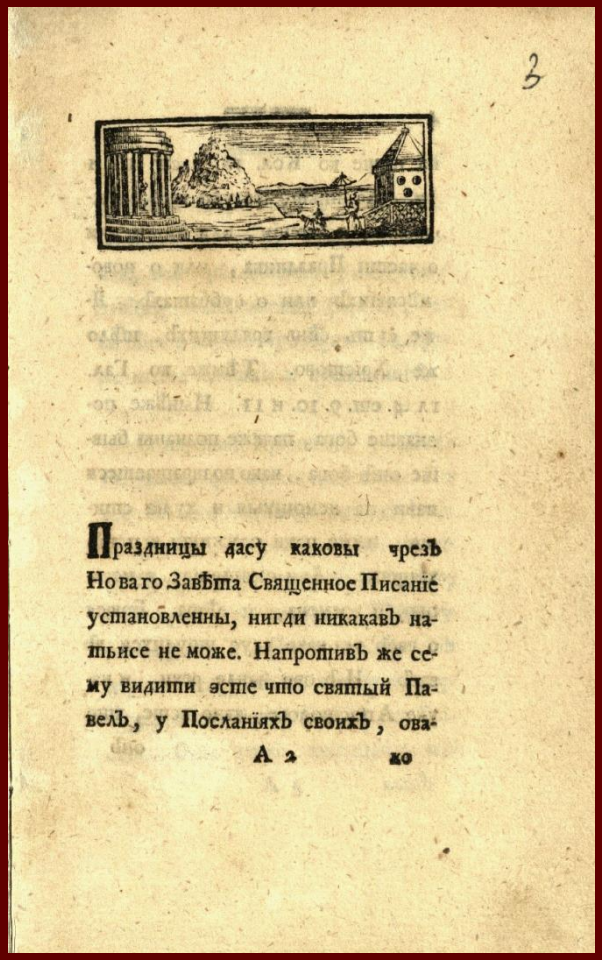

Праздницы дасу каковы чрезъ
Новаго Завѣта Священное Писаніе
установленны, нигди никакавъ на-
тьисе не може. Напротивъ же се-
му видити эсте что святый Па-
велъ, у Посланіяхъ своихъ, ова-

P18Cp I 69.1
http://digital.bms.rs

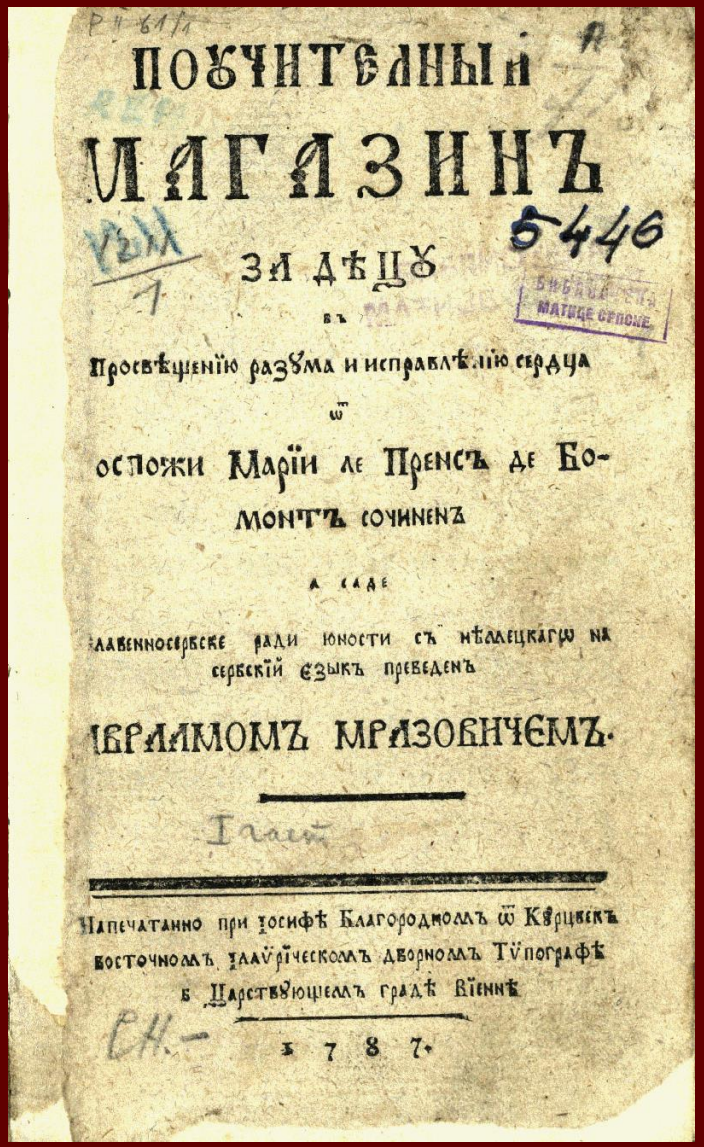

ПОЧИТЕЛНЫЙ
МАГАЗИНЪ
ЗА ДѢЦУ
въ
Просвѣщенію разума и исправлѣнію сердца
ѿ
госпожи Маріи ле Пренсъ де Бомонтъ сочиненъ
а саде
славенносербске ради юности съ нѣмецкагѡ на
сербскій єзыкъ преведенъ
ІВРАИМОМЪ МРАЗОВИЧЕМЪ.

Напечатанно при Іосифѣ Благородномъ ѿ Кѹрцбекъ
восточномъ Царскомъ дворномъ Тѹпографѣ
в Царствующемъ градѣ Віеннѣ
1787.

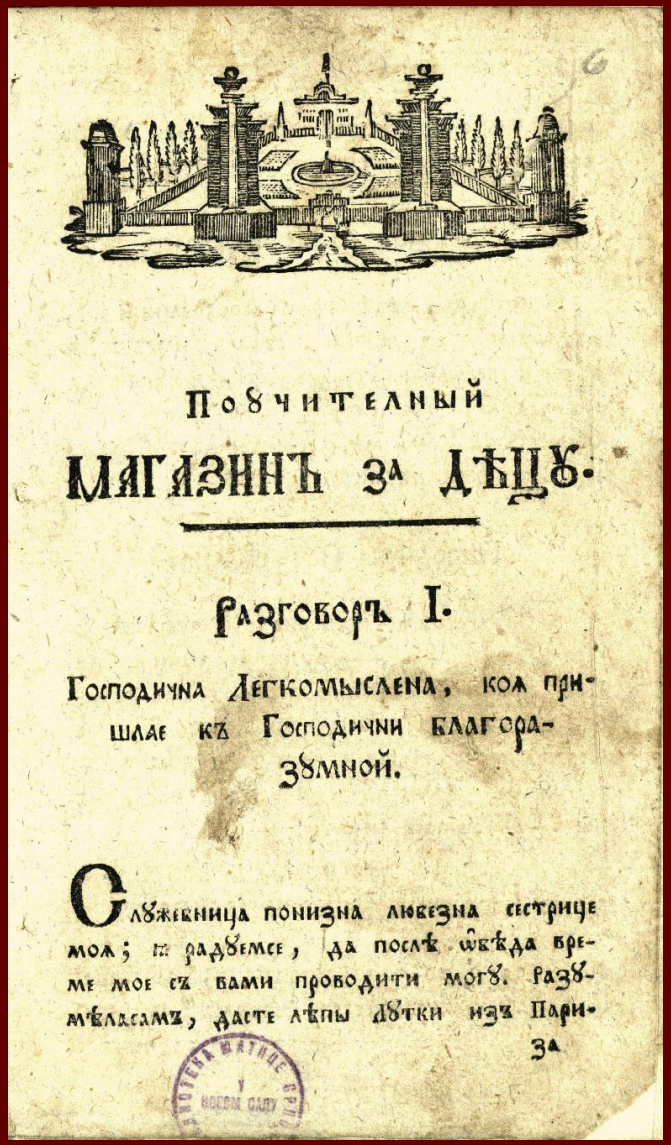

ПОЧИТЕЛНЫЙ
МАГАЗИНЪ ЗА ДѢЦУ.

Разговоръ I.

Господична Легкомыслена, кои пришлае къ Господични благоразумной.

Слѹжевница понизна любезна сестрице моя; и радѹемсе, да послѣ ѿбѣда време мое съ вами проводити могѹ. Разумѣласмъ, дасте лѣпы дѹтки изъ Пари-
за

P18Cp II 6/1.1
http://digital.bms.rs

ПРИЧТЕ

ИЛИТИ

ПО ПРОСТОМУ ПОСЛОВИЦЕ.

ТѢМЖЕ

СЕНТЕНЦІЄ ИЛИТИ РѢЧЕНІЯ

ТРУДОМЪ И ПРИЛѢЖАНІЕМЪ

ІОАННА МУШКАТИРОВИЧЪ

ЧРЕЗ СЛАВНОЕ КРАЛѢВСТВО МАЂАРСКОЕ, И СТРАНЕ ЕМУ ПРИНАДЛЕЖАЩЕ,

ЗАКЛЕТОГА АДВОКАТА СОБРАНА.

У БЕЧУ, при ІОСИФѢ благород. ѿ КУРЦБЕКЪ.

1787.

Причте или ти Послобице.

А.

Акѡ се не ѡсвети не посвети.

Сервлинъ да ни е простосрдечанъ, и чрез оно кадабы се не дао лаженѡ приближити, никада нарав свои, и обичаи Пословицу нису извѣтовати могао.

Акѡ е пасъ питу изео, тепсіа е осталa.

Акѡ е и голъ али е соколъ.

Акѡ доѣе правъ; не изаѣе здравъ; акѡ доѣе кривъ, не изаѣе живъ.

Акѡ ко дрвгый скочи у воду, хоѣешъ ли и ты скочити.

Акѡ когда совѣтвешъ, не мои да га безчестишъ.

Акѡ комшиска кѹѣа горе пази на своѭ.

Акѡ коре не море.

Акѡ кѹѣа изгоре, дѹгъ на ожакъ излети.

Акѡ лавска кожа ни е довольна, а оно и лисичю, вала надшити.

Акѡ не мирши, а оно бадемъ и не смоди.

 Акѡ

РСТСр II 60/Пв
http://digital.bms.rs

Anleitung
zur
Rechtschaffenheit
oder
das für die in den Trivialschulen lernenden slavonisch-servische Jugend bestimmte
Lesebuch.

Mit Erlaubniß der Obern.

Gedruckt in der kais. königl. Residenzstadt Wien, bey Joseph Edlen von Kurzbeck, k. k. illyrisch-orientalischen Hofbuchdrucker und Buchhändler.

1782 7

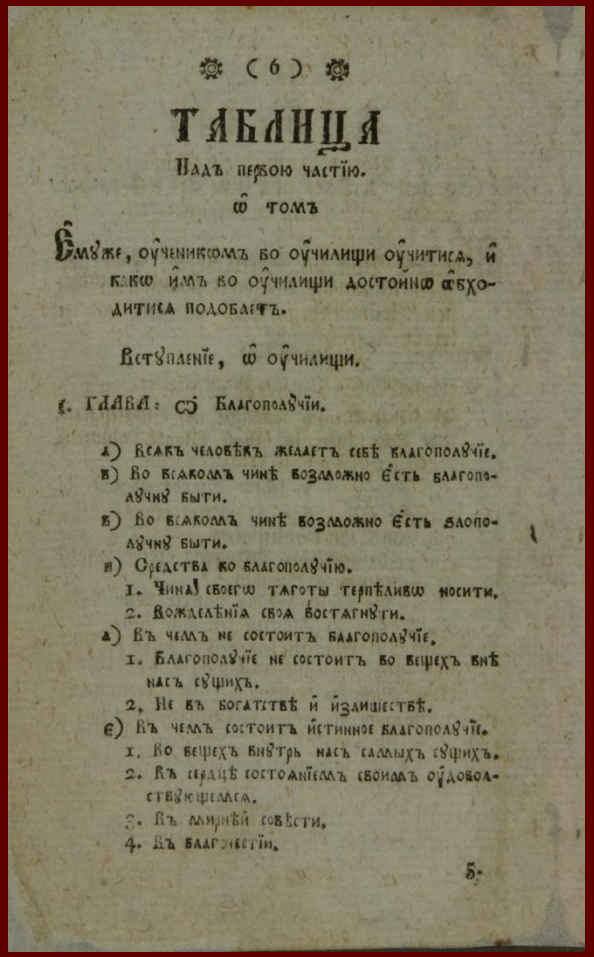

ТАБЛИЦА
Надъ первою частїю.
ѿ томъ

Ємуже, оучеником во оучилищи оучитися, и какоѡ имъ во оучилищи достоинѡ ѡбходитися подобаетъ.

Вступленїе, ѿ оучилищи.

1. ГЛАВА: ѿ Благополучїи.

а) Всякъ человѣкъ желаетъ себѣ благополучїе.
в) Во всякомъ чинѣ возможно єсть благополучну быти.
в) Во всякомъ чинѣ возможно єсть злополучну быти.
г) Средства ко благополучїю.
1. Чина своегѡ тяготы терпѣливѡ носити.
2. Вожделѣнїя своя востагнути.
д) Въ чемъ не состоитъ благополучїе.
1. Благополучїе не состоитъ во вещехъ внѣ насъ сущихъ.
2. Не въ богатствѣ и изобилїи.
є) Въ чемъ состоитъ истинное благополучїе.
1. Во вещехъ внутрь насъ самыхъ сущихъ.
2. Въ сердцѣ состоянїемъ своимъ оудовольствующемся.
3. Въ чистѣй совѣсти.
4. Въ благочестїи.

5.

P18Cp I 4.1

http://digital.bms.rs

ПРИДАТАКЪ
къ
РУЧНОЙ КНИГИ,
ЗА СЕЛСКАЯ УЧИЛИЩА.

ДОЛЖНОСТИ

ПОДДАННИКОВЪ
къ нихову
МОНАРХУ.

во употребленіе сербскихъ оучилищъ.

Преведено любителемъ общіа ползы.

Одобреніемъ и дозволеніемъ правителствующыхъ.

В ВІЕННѢ
Тіномъ благород: г. Іосифа Курцбека. 1787.

Первое Одѣленіе.

О власти.

1. Вопросъ. Штосе разумева подъ йменемъ власти?

Отвѣтъ. Подъ йменемъ власти разумевающе таква лица, коису над другима поставлена, и право йма да, другима законе давати, о законохраненію бодрствовати, и законсарестуюшие казнити.

2 В. Каквесе власти у свѣту находе?

О. Находесе у свѣту како высоке, тако и нижнѣ власти, или подначаствa.

3. В. Штосу высоке власти?

О. Высоке власти зовусе, кое высочайшу власть у Царствѣ йма и употребляваю.

4. В. Штосу нижнѣ власти, или подначаства?

О. Нижнѣ власти, или подначаства есу кои о высочайшега зелленачаства есу учрежденна, да нѣма у пространномъ владѣніа дѣлу спомоществуютъ.

А 3 5. В.

P18Cp I 45.1
http://digital.bms.rs

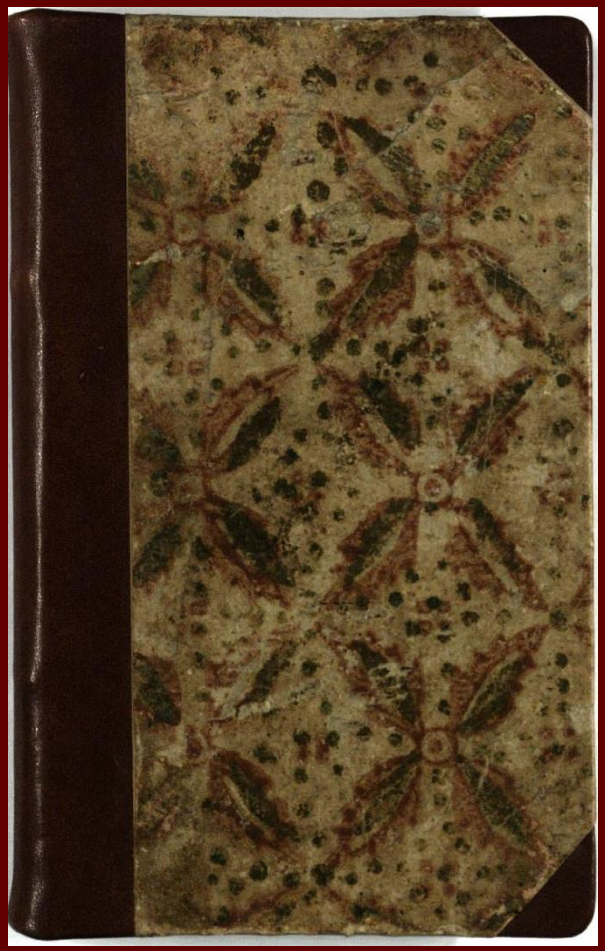

АЛВѢІА ВВЗІАІЧА

кратко

НАПИСАНІЄ

ѿ

СПОКОЙНОЙ ЖИЗНИ.

№ 33.

С дозволеніемъ Правителствующихъ.

Напечатанно при Іωсифѣ Благородномъ ѿ Кѹрцбекъ Восточномъ Іллѹріческомъ Дворномъ Тѹпографѣ. въ Царствѹющемъ Градѣ Віеннѣ

1788.

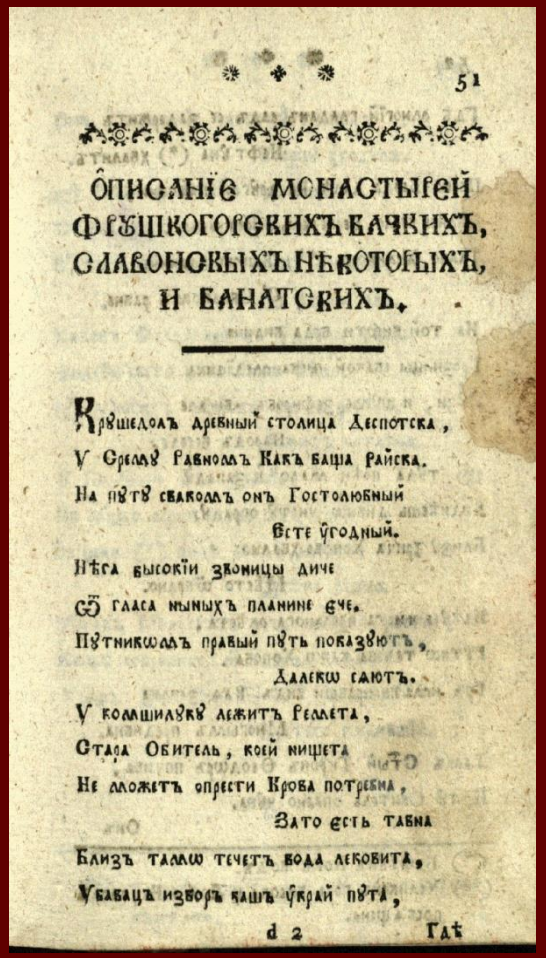

ОПИСАНІЄ МОНАСТЫРЕЙ ФРѢШКОГОРСКИХЪ БАЧКИХЪ, СЛАВОНОВЫХЪ НѢКОТОРЫХЪ, И БАНАТСКИХЪ.

Крѹшедолъ древный столица Деспотска,
У Срелѹ Равнолъ Какъ баща райска.
На пѹтѹ сваколъ онъ Гостолюбный
Всте ѹгодный.
Нѣса высокіи звоницы диче
Сѿ гласа нынъхъ планине сче.
Пѹтникшолъ правый пѹть показвютъ,
Далекш саютъ.
У комшилѹкѹ лежитъ Реллета,
Стара Обитель, коей нищета
Не ложетъ опрести Крова потребна,
Зато есть тавна
Близъ талаш течетъ вода лековита,
Убабацъ изворъ кашъ ѹкрай пѹта,

d 2 Гдѣ

P18Cp I 6.1

http://digital.bms.rs

P II 251

ОБЩЫЙ ЗАКОНЪ НА ПРЕСТУПЛЕНІЯ И ЊИХОВА НАКАЗАНІЯ.

У БЕЧУ,
Код Іосифа Благороднога ѿ Кѹрцекъ.
1788.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Ѡ Криминалныхъ престѹпленїихъ во обще.

§. 1.

Не свако законшмъ противно дѣло есть криминално престѹпленїе, нїи такш реченно престѹпленїе штосе главе тиче: Негш она законшмъ противна дѣла самш, каш криминална престѹпленїя разѹмевакше, и сѹдисе, кои настоашимъ казнителнымъ закономъ за такова ѝзнаюте.

§. 2.

Ко криминалномѹ престѹпленю надлежи злое воли ѡпредѣленїе ѝ слободна волѧ. Зло ѡпредѣленїе воли ѡнда быва, када преѣке, или при законшмъ противномѹ предпрїатїю, или ѝзоставленїю зло, кое ѝз тога слѣдѹе, есть разсѹдѣно ѝ заключено было, слѣдователно

 Зако-

P18Cp II 1.1

http://digital.bms.rs

Р18Ср II 2.1

ОБЩІЙ ЗАКОНЪ НАДЪ ПРЕГРѢШЕНІЯМИ, И ТОИХЪ КАЗНАМИ.

БИБЛИОТЕКА А. БЕЦА СУБОТИЦА

ПЕЧАТАНА,
При Іосифѣ Кѹрцбекѣ Імператорско - Царско-восточно - Іллѹрическомъ Типографѣ въ Віеннѣ въ лѣто ,аѱпи.

СОДЕРЖАНІЕ.

ПЕРВАЯ ЧАСТЬ.

О главогѹбительныхъ прегрѣшеніи, и главогѹбительныхъ казнахъ.

Глава Первая.

Страны.
О главогѹбительныхъ прегрѣшеніихъ ѡеще 1

Глава Вторая.

О главогѹбительныхъ казнахъ ѡеще . 6

Глава Третая.

О прегрѣшеніихъ, которыя на земнаго владѣтеля и царство просто затѣгаютсѧ 23

P18Cp II 2.1

http://digital.bms.rs

БУКВАРЬ

РАДИ

СЕРБСКАГО ЮНОШЕСТВА ВЪ ХУНГАРСКОМЪ КРАЛЕВСТВѢ, И ПРИСОВОКУПЛЕННЫХЪ ЕМУ ПРЕДѢЛАХЪ

СЪ ДОЗВОЛЕНІЕМЪ ПРАВИТЕЛСТВУЮЩИХЪ.

Напечатанъ во Вѣнѣ, при Іωсифѣ Благородномъ ѿ Курцбекъ, Восточномъ Десномъ Типографѣ: въ лѣто. 1789.

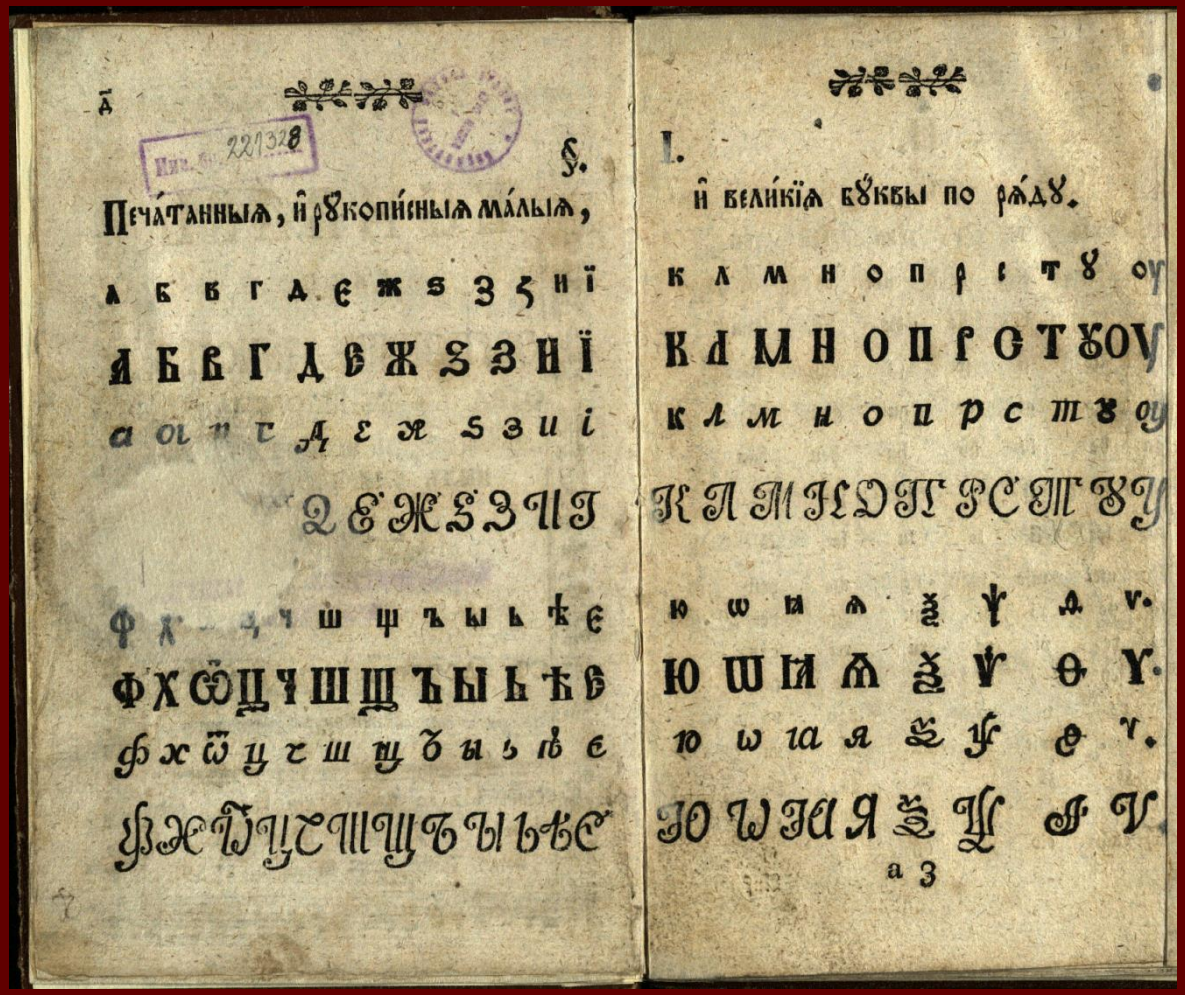

Печатанныя, и рукописныя малыя,

А Б В Г Д Є Ж Ѕ З Ꙁ И І

Я Б В Г Д Є Ж Ѕ З И І

а о і п с д є ж ѕ з и і

Ѳ Є Ж Ѕ З И І

Ф Х Ѿ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ѣ Ѥ

Ф Х Ѿ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ѣ Ѥ

ф х ѿ ц ч ш щ ъ ы ь ѣ є

ѳ ж ѿ ц с ш щ ъ ы ь ѣ є

І.

И великія буквы по ряду.

К Л М Н О П Р С Т У ОУ

К Л М Н О П Р С Т У ОУ

к л м н о п р с т у оу

К Л М І Ѻ П Р С Т У Ꙋ

Ю Ѡ Ꙗ Ѧ Ѯ Ѱ Ѳ Ѵ.

Ю Ѡ Ꙗ Ѧ Ѯ Ѱ Ѳ Ѵ.

ю ѡ ꙗ ѧ ѯ ѱ ѳ ѵ.

Ю Ѡ Ꙗ Ѧ Ѯ Ѱ Ѳ Ѵ.

а 3

РТкСр I 73

http://digital.bms.rs

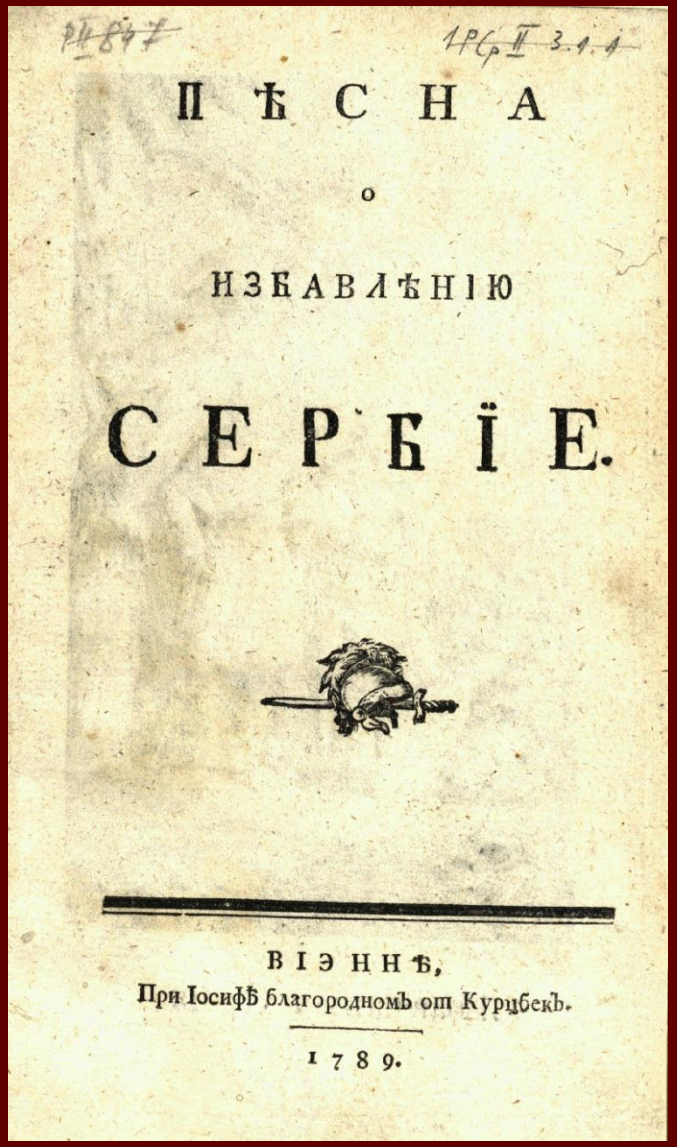

ПѢСНА

О

ИЗБАВЛѢНІЮ

СЕРБІЇ.

ВІЭННѢ,

При Іосифѣ благородномъ от Курцбекъ.

1789.

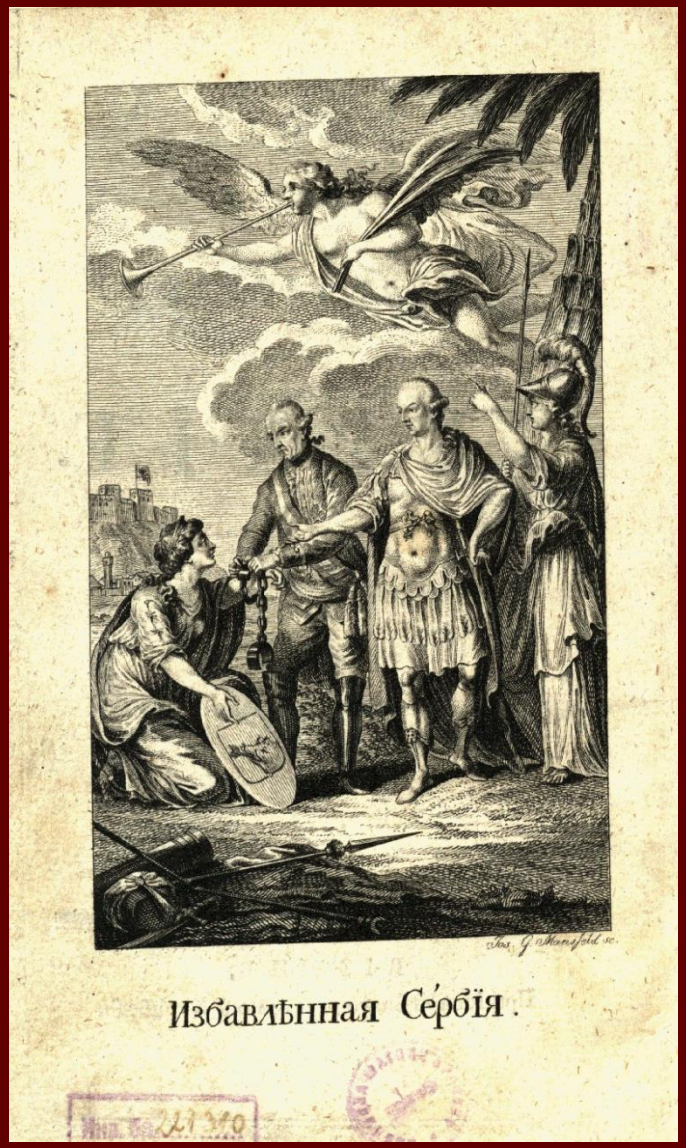

Избавлѣнная Сербія.

P18Cp II 70.1

http://digital.bms.rs

О Вѣкъ златни! О мила времена!
О Веселя и сладке Радости!
Сербія э наша избавлѣна!
Блага желя одъ наше младости!

Мусе Кѣери неба Господара
И Граціе три миле Сестрице!
Дайте ми гласъ високогъ Пиндара
Да Славимъ даръ Божіе Деснице.

Сербія мила садъ у Нѣдри носи
Цесарова Славна НАСЛѢДНИКА.
Нѣга люби и съ нимъ се поноси
И Босни каже ЭВО МОЯ ДИКА!

Сестру свою любко увѣщава,
Да не губи време ща вѣкъ чека?
Сунце сія; некъ се просвещава!
Некъ не лежи у мраку довека!

Досіѳей Обрадовичъ.

P18Cp II 70.1
http://digital.bms.rs

Р18Ср II 73.1
436

ВѢЧНЫЙ

то есть

ѿ НАЧАЛА ДА КОНЦА МІРА ТРАЮЩІЙ

КАЛЕНДАРЬ,

содержащій въ себѣ

ОБЩЦЕЛОБЪ И КРАТАЛ, по Восточныя Церкве исчисленію, ѿ кругахъ годовыхъ, и прочихъ принадлежащихъ вещей изясненія; къ тому физическаго ѿ тѣлахъ міра, и ѿ водяныхъ и воздушныхъ приключеніяхъ разсужденія; съ прибавленіемъ сіренныя и свѣтскія Хронологіи нынѣ первѣе на славенскомъ языкѣ въ пользу славеносербскихъ народовъ.

НАПИСАНЪ

ЗАХАРІЕМЪ ОРФЕЛІНОМЪ

Цес. Крал. Кіенскія Академіи художествъ членомъ.

съ фігурами.

Напечатанъ въ Царствующемъ Градѣ Кіеннѣ, При Іосифѣ Благороднолъ ѿ Нурцбекъ, Іллюрическомъ Восточномъ Дворномъ Типографѣ, въ лѣто 1789.

ПРЕДОСЛОВІЕ.

Изданіемъ сего вѣчнаго Календаря Орфелінъ къ службѣ своего дражайшаго отечества опять вбляется. Можно быти, что многіи общыя пользы желателіе давно ѿжидали что либо ѿ трудовъ его полезное видѣти; обаче скудость здравія и присоединенная его нищета, ѿ которой никтоже помыслаетъ (ибо любящіи его за труды его не могутъ ему въ нищетѣ его, вспомоществовати, а оу могущихъ онъ по самой зависти, яже не вѣсть почитати полезная, была всегда

P18Cp II 73.1
http://digital.bms.rs

P18Cp I 68.1 MI 159

ЗЛО ОТАЦЪ
и
НЕВАЛЈО СИНЪ
или
РОДНТЕЛ'Н, УЧНТЕ ВАШУ ДЕЦУ ПОЗНАВАТИ!

Вдна нарабоучителна весела игра за децу; у четири дѣиствїа

списана

Французомъ Ксавер. Старкъ
а преведена с' Немлецкогъ

ЕМАН. ІАНКОВИЧЕМЪ
натуре - испитаелногъ дружства у Халаи членомъ.

Налазисе напродан у Пешти у белои ружи коо' госп. Павла Дїеманди; и у Новомъ - Саду код' госп. Дамїана Кауници книговезца Сербскогъ.

Напечатанно при Іосифѣ Благородномъ ѿ Кврцбекъ Восточномъ Илирическомъ Дворномъ Типографѣ Царствующемъ градѣ Бїеннѣ

1789.

ДѢИСТВІЕ ПЕРВО.

(Соба дечина у дому дѣиствїа.)

Исходъ первы.

Аца, Миша, Катица, Сонница и Прецпторъ, (седе око єдногъ астала, на коемъ се єданъ тан'иръ с' вочѣемъ наоди.)

Прецпторъ.

Ацо, кажими, очемуе данасъ у школи говорено.

Аца. О страху кожїемъ без' когъ никакавъ човекъ, нитїе вїо, нитиити може, срѣканъ.

Прец. Зацо неможе вити срѣканъ?

Миша

P18Cp I 68.1
http://digital.bms.rs

РСТСр III 26/1-2
R III 1

НѢМЕ́ЦКІЙ И СЕ́РБСКІЙ

СЛОВА́РЬ

НА ПОТРЕ́БЪ

СЕ́РБСКАГѺ НАРО́ДА

ВЪ Крал. Держа́бахъ.

Возписанъ

Ѥгѡ Превосходи́телствѣ Высо́кѡ - Преосвѧщѧ́ннѣйшемꙋ

гдѝнꙋ гдѝнꙋ

А́рхїеп҃ѵпꙋ и Митрополі́тꙋ

и҆же въ Ка́рловцѣ.

Во Вїеннѣ въ лѣто 1790.

И҆ждивѝнїемъ І҆ѡ́сифа Бл҃горо́днагѡ ѿ Ꙋ҆рцбека,

Крал. Дво́рнагѡ Тꙋпогра́фа и҆ Великоꙋ́пца.

Deutsch-Illyrisches Wörterbuch.

A.

Aa, (die) überhaupt, ein nicht allzu stark fließendes Wasser: daher dieser Name verschiedenen Strömen beygelegt wird, als unter andern dem Fluß Aa in Liefland: во о҆́бщіе не силное теченїе рѣки: почемꙋ различныѧ рѣки симъ и҆́менемъ называютсѧ; междꙋ прочими въ лифландїи рѣка А. по россїйски гавнѧ.

Aachen, Aacken, а҆́кенъ; eine freye Stadt im Herzogthum Jülich, свободный градъ в херцогствѣ ю҆лихскомъ.

Aal, (der) ein Fisch, ѥгꙋлѧ, рыба.

Aal der Schuster, s. Ahle.

Aaron, s. Aron.

Aas, (das) стервина, мертвечина; Lockaas, etwas damit zu fangen, приманка.

Ab, er ist von seinem Dienst ab, о҆́нъ ѿрѣшенъ ѿ должности своѧ.

Abarbeiten, die empfangenen Gelder, взатыѧ новцы и҆зрадити; sich abarbeiten, ermüden, предадитисѧ, оу҆тꙋдитисѧ ѿ работы.

Abbeißen, ѿгрысти.

Abbilden, и҆зображати, и҆зобразити.

Abbildung, (die) и҆зображенїе.

Abbinden, ѿвязати ѿрѣшити.

Abbiß, (der) Teufelsabbiß, ein Kraut, Scabiosa succisa, пꙋповникъ.

Abbite, (die) прошенїе ѿ прощенїи.

Abbitten, прощенїѧ и҆скати; sich abbitten, um wohin zu gehen, zu reisen, и҆змолитисѧ кꙋды и҆ти.

Abblasen, ѿдꙋвати.

Abblühen, ѿцвѣтати, ѿцвѣсти;

Abborgen, оу҆заемъ оу҆зети.

Abbrechen, ѿломити; niederreißen, ѡ҆корити, стробалити; den Faden abbrechen, конецъ прекинꙋти; die Rede abbrechen, рѣчь прекратити.

Abbreviaturen im Schreiben, титлы, сокращенїѧ оу҆ писанїю; mit Abbreviaturen schreiben, подъ титлами писати.

Abbruch, (der) ꙋ҆маленїе, ꙋ҆меншенїе; es geschieht mir ein großer Abbruch, мнѣ бывѧетъ великїй оу҆бытакъ.

Abbrennen, Activum (incendio delere) сожигати, попалити. Neutrum (incendio consumi) згорѣти; die Lichte sind abgebrannt, свѣщи згорѣша.

Abbringen, eine Gewohnheit, о҆́бычаи и҆змѣнити; einen von seinem Vorhaben abbringen, ѿвра-

I издање 1790, РСтСр III 26/1-2

http://digital.bms.rs

НѢМЕ́ДКІЙ И̂ СЕ́РБСКІЙ

СЛОВА́РЬ

НА ПОТРЕ́БЪ

СЕ́РБСКАГО НАРО́ДА

ВЪ Крал. держа́вахъ.

Возписанъ

ВГШ ПРВОСХОДИТЕЛСТВУ

Высокоблагоро́дному Господи́ну Господи́ну

ФРАНЦІ́СКУ СО̂ПАУЛА ГРАФУ СО̂ БАЛА́ША,

К. К. ІЛЛУ́РІЧСКОМЪ ДВО́РНОМЪ КАНЦЕЛЛА́РІЮ

и̂ пр. и̂ пр.

Deutsch und Illyrisches

Wörterbuch

zum Gebrauch

der Illyrischen Nation

in den K. K. Staaten.

Zugeeignet

Sr. Excellenz, dem Hochwohlgebohrnen

Herrn Herrn

Franz de Paula Grafen von Balassa,

K. K. Illyrischen Hofkanzler ꝛc. ꝛc.

Wien 1791.

Auf Kosten Joseph Edlen von Kurzbeck,

k. k. Hofbuchdrucker und Großhändler.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

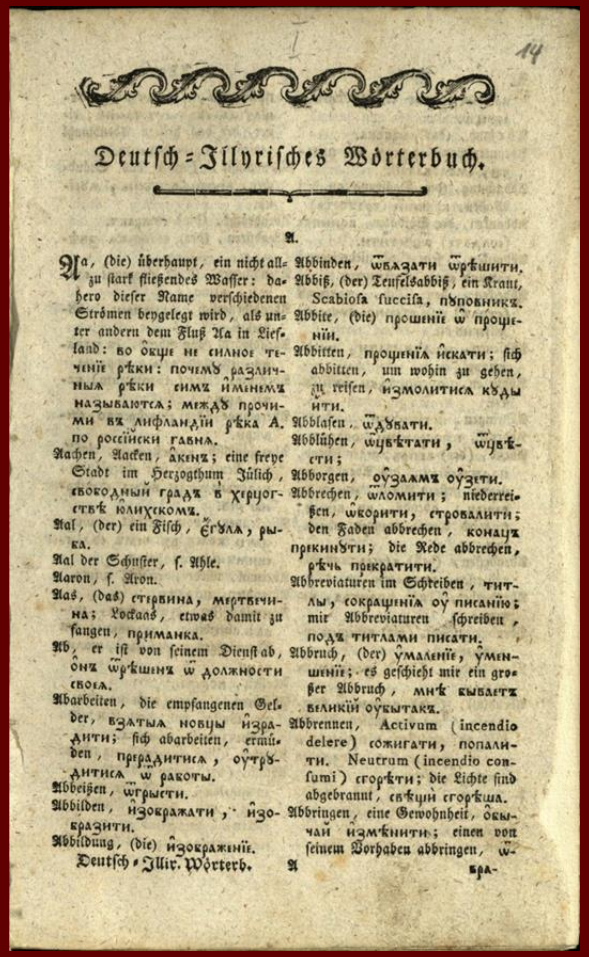

Deutsch = Illyrisches Wörterbuch.

A.

Aa, (die) überhaupt, ein nicht allzu stark fließendes Wasser: dahero dieser Name verschiedenen Strömen beygelegt wird, als unter andern dem Fluß Aa in Liefland: во о́бще не силное течнїе рѣки: почемъ различныя рѣки симъ и̂мнемъ называются; между прочими въ лифландїи рѣка А. по россїйски главна.

Aachen, Aacken, а̂кенъ; eine freye Stadt im Herzogthum Jülich, свободный градъ в херцогствѣ юлихскомъ.

Aal, (der) ein Fisch, е̂гула, рыба.

Aal der Schuster, s. Ahle.

Aaron, s. Aron.

Aas, (das) стервина, мертвечина; Lockaas, etwas damit zu fangen, приманка.

Ab, er ist von seinem Dienst ab, о̂нъ о̂ткинъ ѡ̂ должности своя.

Abarbeiten, die empfangenen Gelder, взятыя новцы и̂зрадити; sich abarbeiten, ermüden, прерадитися, оутрудитися ѡ̂ ракоты.

Abbeißen, ѡ̂грызти.

Abbilden, и̂зображати, и̂зобразити.

Abbildung, (die) и̂зображенїе.

Abbinden, ѡ̂вязати ѡ̂ткинути.

Abbiß, (der) Teufelsabbiß, ein Kraut, Scabiosa succisa, пъповникъ.

Abbite, (die) прошенїе ѡ̂ прощенїи.

Abbitten, прощенїа и̂скати; sich abbitten, um wohin zu gehen, zu reisen, измолитися кѣды нити.

Abblasen. ѡ̂дувати.

Abblühen, ѡ̂цвѣтати, ѡ̂цвѣсти;

Abborgen, оузамъ оузити.

Abbrechen, ѡ̂ломити; niederreißen, ѡ̂корити, стровалити; den Faden abbrechen, конецъ прекинути; die Rede abbrechen, рѣчь прекратити.

Abbreviaturen im Schreiben, титлы, сокращенїа оу писанїю; mir Abbreviaturen schreiben, подъ титлами писати.

Abbruch, (der) умаленїе, уменшенїе; es geschieht mir ein großer Abbruch, мнѣ бывалъ великїй оукытакъ.

Abbrennen, Activum (incendio delere) сожигати, попалити. Neutrum (incendio consumi) сгорѣти; die Lichte sind abgebrannt, свѣщи сгорѣша.

Abbringen, eine Gewohnheit, обычай измѣнити; einen von seinem Vorhaben abbringen, ѡ̂бра-

II издање, I варијанта 1791, P18Cp III 2/1-2.1

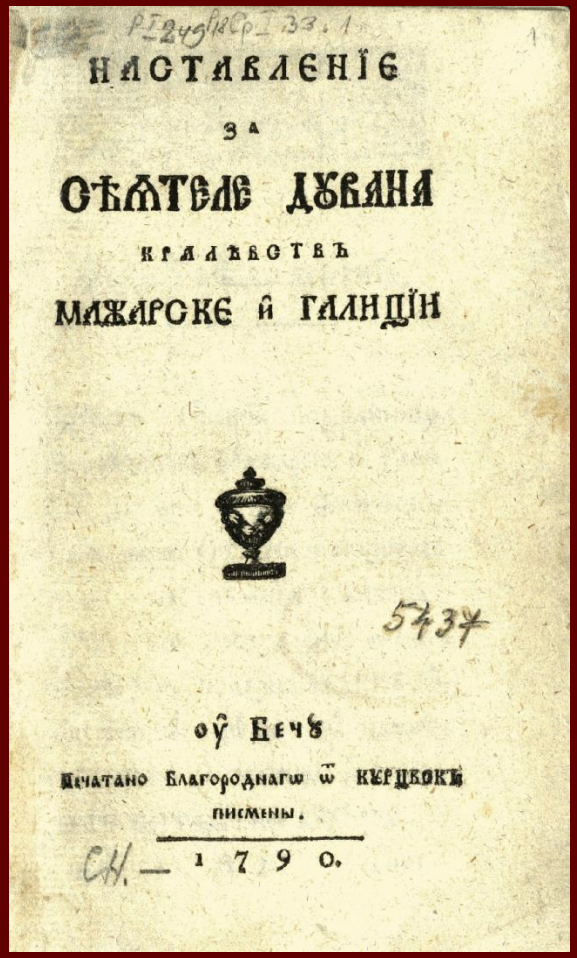

НАСТАВЛЕНІЄ

ЗА

СѢМТЕЛЕ ДУВАНА

КРАЛѢВСТВЪ

МАЖАРСКЕ И ГАЛИЦІИ

ОУ БЕЧУ

Печатано Благороднагѡ ѿ КЕРЦБОКЕ

писмены.

1790.

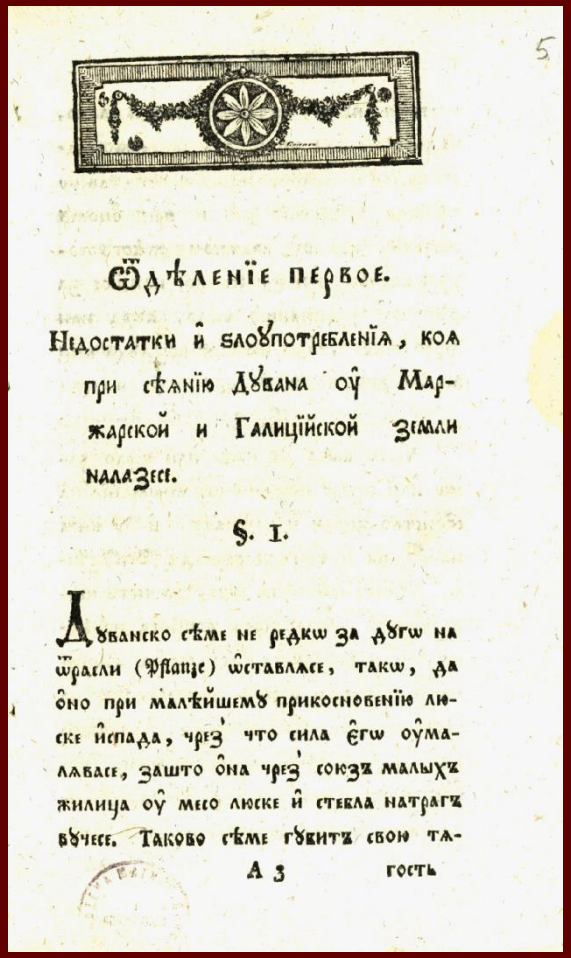

5

ОДѢЛЕНІЄ ПЕРВОЕ.

Недостатки и злоупотребленія, кои при сѣмнію Дувана оу Маржарской и Галиційской земли налазесе.

§. I.

Дуванско сѣме не редкѡ за дугѡ на ѿрасли (Ѳрацце) ѡставлясе, такѡ, да оно при малѣйшему прикосновенію люске испада, чрез что сила егѡ оумалявасе, зашто она чрез союзъ малыхъ жилица оу месо люске и стебла натрагъ вучесе. Таково сѣме губитъ свою та-

А 3 гость

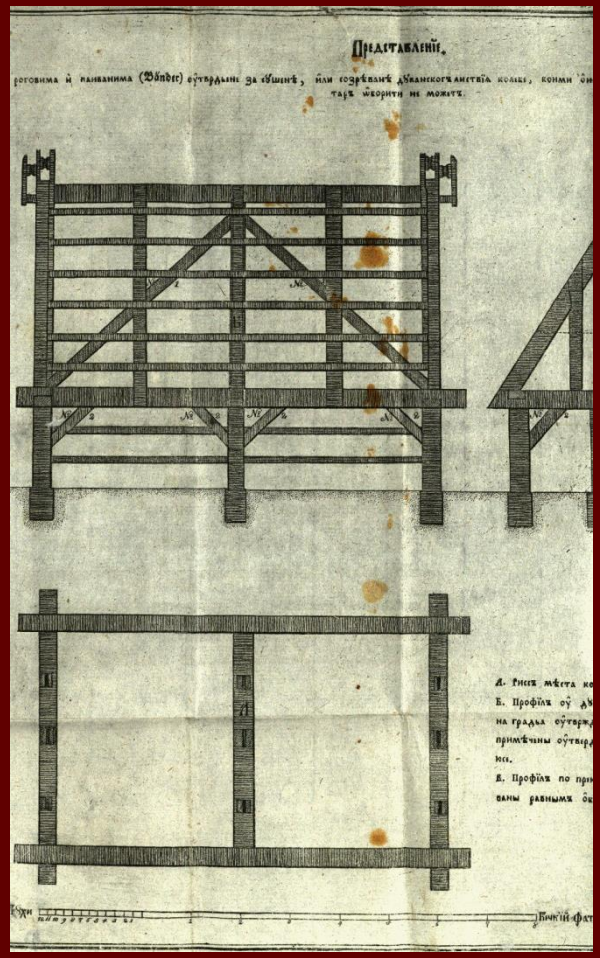

Представленіи.

P18Cp I 33.1

http://digital.bms.rs

РП824

ПѢСНИ РАЗЛИЧНЫѦ

НА

ГОСПОДСКІѦ ПРАЗДНИКИ

Иждивѣніемъ

Г. Даміана Кавлиціи

Новосадскаго

Книго-продавателѧ

Печатаны Благородднаго ѿ Шуцевъ пѣменны,

в Віеннѣ 1790.

Пѣснь первѧ на Рж҃тво Хр҃тово.

Слава во вышнихъ бг҃у, (а҃)
Воспѣвайте людіе,
Днесь хр҃тосъ раждаетсѧ
И пеленами повиваетсѧ,
Бг҃ъ правдивый,
Агнецъ неблобивый. (б҃)
Царіе днесъ шествуйте
Хр҃ту дари дарувйте,
Пастыріе свирѧйте,
Пѣснь нову восклицайте,
Со аг҃глы и архаг҃глы.

P18Cp II 39.1
http://digital.bms.rs

P196 5347 P18CpI59.1
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Є҆ВА́НГЕЛІЯ

чтѡ́маа

Во ст҃ый и҆ вели́кій четверто́къ:

на Літ҃ургіи, на оу҆мовє́ніи, и҆

по оу҆мовє́ніи но́гъ,

и҆ во ст҃ый вели́кій пато́къ на оу҆тренѝ

ВІ, СТ҃ЫХЪ СТРАСТЕ́Й

Гдⷭ҇а Бг҃а и҆ сп҃са на́шегѡ І҆и҃са Хрⷭ҇та̀,

и҆ на вечє́рни

въ то́йже ст҃ый вели́кій пато́къ.

Ра́ди правосла́вныхъ Сла́вено - Сє́рбскагѡ народа

Своегѡ̀ по́ла и҆ вса́кагѡ во́зраста Хрїстїа́нъ,

во всегда́шнеѧ чтє́нїю, и҆ разслѣ́шаєнїю то́ль

превели́кыхъ Благодѣ́анїй Спасѝтеля на́шегѡ

на ту́пъ и҆зда́ннаа

и҆ждивенїємъ

Г. Дамїана Ка҃ѹлицїй

Новосадскагѡ Книгопродавателя.

М В
Бр. 34.
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Сѝ. 107 1791.

P18Cp I 59.1
http://digital.bms.rs

PI 427

БОЙ ЗМАЈА

СА

ОРЛОВИ

НА КРАТКѠ ѢПИСАНЪ

Ѿ

І. Р. Ѧ.

Ѣ ЛѢТО 1789.

ВЪ ВІЕННѢ

ПРИ ІѢСИФѢ БЛАГОРОДНОМЪ Ѿ КУРУБЕКЪ.

1791.

БИБЛИОТЕКА А. Т. БИ
СУБОТИЦА

І.

Змаи се лютый готови
съ орли воевати:
Некага, некъ се люти
хоће ихъ познати.

Аравитскіи лютый змаи
потресуе крилы,
Оштри зуке и нокте
и ѡвекъ се сили.
Ѣхидновъ породъ
ѡ свихъ странъ сакупла,
И што гамзи по земли
и злачи из дупла,
Да удари на Орла
руска двоглавна,

P18Cp I 50.1

http://digital.bms.rs

Р195 Р18Ср III 13.1
13725

СЛОВО

Ѿ ПРВДЪ ИЗБРАНІЄ

АРХІ - ЕПКОПА И МИТРОПОЛІТА

АВРААМОМЪ ПЕТРОВИЧЪ

ПРОТО - ПРЕСВУТВРОМЪ НОВО - САДСКИМЪ,

И

СОСѢДАТЕЛѢМЪ

ГРЕЧЕСКО - ИЕЖИТСКАГО

КОНЗІСТОРІУМА ЕПАРХІИ БАЧКІА,

ПОДЪ

29мъ Октомврїа 1790 Лѣта.

ВЪ

ТЕМИСВАРѢ СОЧИНЕННО.

ВЪ ВІЕННѢ

1791.

СИ.109

P18Cp III 13.1
http://digital.bms.rs

Извѣстіе зановине.

Понеже Высочаишему намѣренію благоугодно есть: славеносерскіа новини далше предначинати и ѿ правлати, то мы всѣмъ Господамъ новинъ держателѣмъ, на знанѣ даемъ, будуки да послѣдніи године ферталъ съ послѣднимъ Мїа декемврїа излази, они Господа Пренумеранти кои ради славенскаго языка украшенїа, и на слѣдующе полъ лѣтїе зановине серске себе пренумерїрати соизволе, благовременно набитисе и мена своа купно съ Характеромъ здѣшнѣи Цесаро Кралѣвскои, верховнои Поще Expedici, или гдѣ имъ поща наиближе, или такожде кодъ новинъ издателя Маркїдїа Пулїо послати да изволу. За цѣлое лѣто ѿ Первагѡ Іануарїа до послѣднагѡ, Декемврїа 1792 14 форїнтовъ а за полгодне до послединагѡ Іуниа 1792 7 форїнтовъ, ана ферталъ године выше приматисе неможе, понеже имена Пренумерантовъ на попіахъ шампана быти имуть, да бы прѣкашнымъ не правилностемъ предупредити могли. Причемъ Господа пренумеранти ѿстрани нашеа любезнѣише посѣщаются, имена своа благовременно сѣмо ѿслати.

Извѣстіе за Календаръ.

Мы видѣвши да готово вси Народы съ Книгама удоволены, съ различнимы Науками украшены; а нашъ Славеносерскіи Народъ несамо що Книга убише неима него їошъ и великую Скудостъ ѿ нужныхъ книгахъ, тако потшахомъсе единъ Календаръ славному Славеносерскому Народу на послуженіе у лѣту 1792 сочинити, сицеви Календарь, кромѣ Месецословіа Восточніа церкви и проч. содержаетъ у себи їошъ Собраніе прївілегіахъ Славено Серскагѡ Народа Греческагѡ неунитскагѡ Исповѣданіа, що свакіи Паѡръ, усвакѡмъ мѣсецу дѣлати долженствуетъ, и какѡ щастливо свою Економїу водити може.

На облакшеніе, да свакіи купити може прецѣнивъ за 20 кр. а свакіи тговацъ кои купи на Стотину докые 10 радашъ. Календаръ савъ состоитсе у 7 такака коигодеръ желе имати, да изволи намъ писати, какѡ бы мы ему послати могли.

Извѣстіе за книжицу называемую благонравіе.

Находитсе такожде сіа благонравіа книжица кодъ насъ которая не само юности, но такожде и зрелагѡ возраста человѣкѡмъ зѣлѡ полезна есть; Любителы славеносерскагѡ чтенїа кодъ насъ такову за 20 Крајцара цѣною куповати да изволу. Маркїдеси Пулїо.

РОбСр II 1.1

http://digital.bms.rs

СЕРБСКІЯ НОВИНЫ

ПОВСЕДНЕВНЫЯ

БИБЛИОТЕКА
28-013
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Въ Віенни 14 Марта 1791 напечатани.

Находятсѧ при К. К Оберстъ хоф Постамтъ - цаітунгсъ Експедіїи.

Beym K. K. Oberst-Hof-Postamt-Zeitungs-Expedition.

Въ Віенни Пѧтокъ 14 Марта 1791.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Всѣмъ, и всякому разумъ свой, Наукою просвѣщеный имущимъ, или чтеніемъ различныхъ Авторовъ знаніе почерпшимъ, или напослѣдокъ обхожденіе съ людми політіческагѡ свѣта вкусившимы, єсть извѣстно: что всякій народъ въ любви, согласій, и єдино мыслій живущій, не только общество свое великолѣпними Науками, и учрежденіами, прославилъ, но єще и сверхъ сегѡ многоразличнія искусства, и Купечества увелъ; чрезъ что и Богатство приобрѣлъ, славу употомковъ себѣ заслужилъ, и Благополучна въ общихъ, и собственыхъ своихъ дѣлахъ себе показалъ. Примѣръ намъ подаютъ разныя Европейскія Государства, въ которыхъ увышихъ чиновъ правосудіе, и безпристрастіе царствуетъ, а у нижнихъ послушаніе, любовь, и снисходительство мѣсто занимаетъ.

Ко-

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

РПСр II 1

http://digital.bms.rs

ЛИТЕРАТУРА

(избор)

Biographisches Lexikon

des

Kaiserthums Oesterreich,

enthaltend

die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche seit 1750 in den österreichischen Kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben.

Von

Dr. Constant von Wurzbach.

Dreizehnter Theil.

Kosarek — Lagkner.

Mit vier genealogischen Tafeln.

Mit Unterstützung des Autors durch die Kaiserliche Akademie der Wissenschaften.

Wien.

Druck und Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

1865.

richtete. Später ging er nach Bayern und arbeitete zu Vils-Biburg bei dem Bildhauer Michael Wagner. Im Jahre 1794 kehrte er in seine Heimat zurück, wo er die Malerei betrieb. Er arbeitete meist für den Broderwerb. Von seinen größeren Werken sind vier Altarblätter bekannt, eines in Viehhoffen im Landgerichte Zell am See; ein zweites in Wald im Landgerichte Mittersill; das dritte in Bucheben in der Rauris; das vierte zu Waidring in Tirol, unweit des Passes Strub. Im Jahre 1816 malte er auch bei Gelegenheit der Huldigung des Landes Salzburg die drei Triumphbogen zu Saalfelden „einfach und edel". [Salzburger Zeitung 1816, Nr. 120, S. 486. — Pillwein (Benedict), Biographische Schilderungen oder Lexikon Salzburgischer, theils verstorbener, theils lebender Künstler . . . (Salzburg 1821, Mayr, kl. 8°.) S. 119.] — 4. Eines anderen **Joseph Kurz** (geb. 1768, gest. zu Wien im Jahre 1827) gedenkt Nagler in seinem „Künstler-Lexikon" (Bd. VII, S. 216), als eines Malers in Wien, der auch den Titel eines akademischen Malers führte und dort im Jahre 1827 im Alter von 59 Jahren starb. Näheres über seine Arbeiten u. dgl. m. gibt Nagler nicht an und gelang auch dem Herausgeber dieses Lexikons nicht zu erfahren.

Kurzböck, Joseph Ritter von (Buchhändler und Schriftsteller, geb. zu Wien 21. November 1736, gest. 18. December 1792). Beendete die Studien in Wien und widmete sich dann dem Geschäfte seines Vaters, der in Wien die Universitäts-Buchdruckerei besaß. K. übernahm dieselbe im Jahre 1755, und sie bestand damals aus zwei Pressen; in kurzer Zeit hob sie K. so, daß sie mit fünfzehn Pressen arbeitete. Ferner richtete K. seine Druckerei für illyrische und orientalische Schriften ein; er stellte Alles mit großen Opfern aus eigenen Mitteln her und wurde dafür im Jahre 1772 mit der Bewilligung belohnt, eine Universitäts-Buchhandlung errichten zu dürfen, welche dann an Camesina und später an Heubner überging. Um die Technik der Typographie erwarb sich K. ein nicht unwesentliches Verdienst, indem er eine Letterngießerei herstellte und besonders darauf Bedacht nahm, die bisherigen unregelmäßigen schiefen und schlechten Lettern durch correct geschnittene, angenehm geformte zu ersetzen. Dergleichen Dinge dürfen freilich nicht vom Standpuncte der Gegenwart, welcher durch Maschinen und Mechanismen der sinnigsten Art tausend und tausend Hilfsmittel, die eine rasche Vervollkommnung fördern, zu Gebote stehen, betrachtet werden. Als Kurzböck seine technischen Verbesserungen, die aber damals allgemeine Anerkennung fanden, einführte, stand man bei uns erst an der Schwelle von dergleichen Errungenschaften. K. hatte sich einen tüchtigen Stempelschneider und Letterngießer, einen gebornen Siebenbürger, abgerichtet. De Luca hat uns den Namen desselben, wenn man dem Klange des Namens vertrauen soll, nicht ganz richtig aufbewahrt. De Luca nennt ihn Adam Kapronzai und schreibt von ihm, „daß dieser Siebenbürger schon lange unserer Nation Ehre würde gemacht haben, wenn nicht ein ausschließendes Privilegium ihm den Weg, seine Fähigkeiten zu zeigen, versperrte!" Ein anderes nicht unerhebliches Verdienst Kurzböck's ist ferner, daß er die überspannten Druckpreise des lange Zeit durch sein Privilegium geschützten Herrn von Trattnern auf ein bescheidenes Maß zurückzugehen zwang, da er selbst um die mäßigsten Preise Arbeiten ausführte, welche die Trattnern'schen an Ausstattung und Solidität weit übertrafen. Ungeachtet dessen hat sich K. durch seine Betriebsamkeit und Umsicht ein bedeutendes Vermögen erworben, und war Besitzer der Herrschaft Liesing bei Wien. K. hat außer verschiedenen Aufsätzen in der Wiener Realzeitung folgende, theils selbstständige, theils über-

setzte Werke herausgegeben: „Christliche Wahrheiten des Evangelii; vorgetragen von dem P. Anton Cita; aus dem Italienischen" (Wien 1759, neue Aufl. 1781, 8°.); — „Moralische und kritische Briefe, gezogen aus den Werken des Grafen von Pupieni. Aus dem Italienischen", 5 Thle. (Wien 1765—1770, 8°.); — „Neueste Beschreibung aller Merkwürdigkeiten Wiens; ein Handbuch für Fremde und Inländer" (ebd. 1779, 8°., mit 28 K. K.), von diesem Buche, das eigentlich nur eine neue, jedoch veränderte und vermehrte Ausgabe des zum ersten Male 1766 gedruckten „Almanac de Vienne en faveur des Étrangers" ist, wurde auch in französischer Uebersetzung ausgegeben. K. wurde für seine Verdienste im Jahre 1774 mit der goldenen Gnadenkette ausgezeichnet, im Jahre 1776 aber in den Adel- und ein Jahrzehend später in den Ritterstand erhoben. — Kurzböck's Tochter **Magdalena** war eine ausgezeichnete Clavierspielerin, welche im letzten Jahrzehend des vorigen Jahrhunderts in Wien blühte. Sie spielte mit solcher Meisterschaft, daß selbst Joseph Haydn zu den Bewunderern ihres Talentes zählte und seine Bewunderung dadurch öffentlich aussprach, daß er ihr seine große Clavierfonate Opus 92 widmete, wie dieß auf dem Titel des Originalstiches ersichtlich ist. Johann Friedrich Daube in der von ihm herausgegebenen, seiner Zeit vielgelesenen Zeitschrift: „Der musikalische Dilettant" führt sie auch unter den Wiener Componistinen auf.

Adelstands-Diplom vom 22. November 1776. — Ritterstands-Diplom vom 18. April 1786. — (De Luca) Das gelehrte Oesterreich. Ein Versuch (Wien 1776, Ghelen'sche Schriften, 8°.) I. Bandes 1. Stück, S. 283. — Lebfe (Eduard Dr.), Geschichte des österreichischen Hofs und Adels und der österreichischen Diplomatie (Hamburg, Hoffmann u. Campe, kl. 8°.) Bd. VIII, S. 204. — Sartori (Franz Dr.), Historisch-ethnographische Uebersicht der wissenschaftlichen Cultur, Geistesthätigkeit und Literatur des österreichischen Kaiserstaates u. s. w. (Wien 1830, Carl Gerold, 8°.) S. 332 u. 410. — Meusel (Joh. Georg), Das gelehrte Teutschland oder Lexikon der jetztlebenden teutschen Schriftsteller (Lemgo 1783, Meyer, 8°.) Vierte Ausgabe, Bd. II, S. 377; I. Nachtrag, S. 361. — **Wappen.** Blauer Schild mit goldenem Schildeshaupt. In Blau ein aufrecht vor sich rechtsschreitender zurückschendder goldener Greif, der in den ausgestreckten Pranken eine goldene Kette mit dem daran hängenden sogenannten goldenen Gnadenpfennige hält. Im goldenen Schildeshaupte drei blaue sechseckige Sterne. Auf dem Schilde ruhen zwei zueinandergekehrte gekrönte Turnierhelme. Aus der Krone des rechten Helms erheben sich drei schwarze, durch einen goldenen Eichenkranz gesteckte wallende Straußenfedern. Auf jener des linken Helms steht ein halber, in der Mitte quergetheilter Flug, dessen obere goldene Hälfte mit einem blauen Stern, die untere blaue Hälfte aber mit dem goldenen Gnadenpfennige belegt ist. Die Helmdecken sind beiderseits blau, mit Gold belegt. — **Ueber Magdalena von Kurzböck.** Gerber (Ernst Ludwig), Neues historisch-biographisches Lexikon der Tonkünstler (Leipzig 1813, A. Kühnel, gr. 8°.) Bd. III, Sp. 153. — Gaßner (F. S. Dr.), Universal-Lexikon der Tonkunst. Neue Handausgabe in einem Bande (Stuttgart 1849, Franz Köhler, Lex. 8°.) S. 519. — Ein Fräulein **Maria** von **Kurzbeck** (wohl zur Familie der Obigen gehörend; die veränderte Schreibart des Namens ist ohne Bedeutung, da die Obigen auch die und da statt mit ö mit einfachem e geschrieben erscheinen) hat erst vor einigen Jahren, um das Andenken an ihren Vater, der als Großhändler in Wien verstorben, zu verewigen, 4000 fl. in fünfpercentigen Staatsschuldverschreibungen zu einer Stiftung für im k. k. Militärdienste erblindete, in deren Ermangelung aber für vor dem Feinde blessirte Soldaten, welche jedoch, sowohl die Ersteren wie die Letzteren, aus Niederösterreich gebürtig sein müssen, gewidmet. [Militär-Zeitung, herausg. von J. Hirtenfeld (Wien, gr. 4°.) Jahrg. 1857, S. 117.]

Kurzweil, Eduard (polnischer Officier, geb. zu Zolkiew in Galizien im Jahre 1807). Der Sohn eines

Пр 318/13

144/117
3033/2

ЛЕТОПИС

МАТИЦЕ СРПСКЕ

1874.

II.

УРЕДНИК

ЈОВАН БОШКОВИЋ.

СРПСКА ВИША ДЕВОЈАЧКА ШКОЛА
1874.
НОВОМЕ САДУ

КЊИГА 117.

У НОВОМ САДУ 1875.
СРПСКА НАРОДНА ЗАДРУЖНА ШТАМПАРИЈА.

КЊИЖАРНИЦА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА У ПАНЧЕВУ
ГЛАВНИ КОМИСИОНАР МАТИЧИН.

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ ШТАМПАРИЈА У СРБА.

Проналазак штампе, исто као и пушчаног праа, дао је са свим други облик свету, управо рећи препородио га: обоје ако и јесу најжешћи противници, ипак роду људском открише нове путе, које пара прелеће, а муња премерава. Првој је задаћа да човека као на крилима с места на место пренесе, а другој да окриљену реч од човека до човека премане.

Сваки знаменити проналазак општа је светска имовина, сваки је изумевач прави светски грађанин, заслужан да га сватко поштује. Шта је стало изумевачу до поједине народности, до случајног рођења у овом или оном ужем кругу? Он је живео за све нас, за то треба да сви његову успомену особито ценимо. И штампарска вештина, најплеменитија од свију од како је алфавитско писмо пронађено, не припада овој или оној држави, већ целом човечанству. Благо народу, који њезину вредност зна достојно уважавати, који њу прима, негује и пробуђује, не спречујући је у слободи, која је њезин живаљ!

Вештина писања важан је изнаод, али она без проналаска штампарске вештине не би никад стекла оног значења, што га данас по народе има; од христова рођења штампа је јамачно најважнији изналазак на свету, — она је полуга свима осталим вештинама. Она је моћно оруђе, којим се еванђеље труби, незнање гони, тиранија руши, злочинство истребљује, свет уздиже, небо весели а Бог прослављава. У шуму и шкрипи штампаће справе чујем ја глас божји, који сваком мртвом народу на земљи кличе: „Юноше, тебѣ глаголю: востани!“ а кужној тами довикује: „Да будетъ свѣтъ!“

Прилог Ђорђа Рајковића
П II 951/1874

ГОДИНА ПРВА — 1881 — СВЕСКА ПЕТА

МОНАХ ЂЕНАДИЈЕ

БОЖИЋНА УСПОМЕНА

Милорада П. Шапчанина

I

Често, у ноћно доба, седите сами у својој собици па мислите, мислите по читаве сате. А шта мислите? На то, и кад би вас питали, не бисте знали, не бисте хтели увек одговорити. Та чега вам се смела мисао не ће дотаћи? Често се и сами чудите, шта вам све није на ум падало. Мисли су дрске и јуначне кад јурну у тамну будућност, па ију кроз њу као челичан пијук кроз мраморну стену; а како су те исте мисли чедне и невине, кад се дигну у шетњу по далекој прошлости, па још кад у њој, испуњеној гробовима и поразима, нађу на плочу, под којом се одмара какав драги пријатељ. Онда, онда су те наше мисли старачке куражи, клону, а осећања тужна отму мах и испуне нас неком блаженом тугом, у којој је сваки делићак по једна — елегија.

И сам се често осамим у својој собици, па као и ви банем мислима то напред — у тамно царство онога што ће бити, то назад — у познате равне и страновите пределе, преко којих сам кад пешице кад на колима, кад сретан кад несретан, кад тромо кад скорим кораком прелазио. Па ево и сад, кад је свечана збиља божићњег празника покрила нашу престоницу, ја се сећам тренутака раније моје младости, сећам се једне зиме, једнога божића, једнога пријатеља и једнога ђака, који је, по што му уклоните браду и пуних двадесет година — сушти ја.

Ко се радо не би сећао онога доба кад је био ђак? Равни положајем, а готово сви из кредита једнога рода уживасмо наше дневнице. Ту се још ником није прикрао под кожу ни цвић „либерализма“, ни пужић „конзерватизма“, него свак слободно гони своје пегазе за својим идеалима. Тада је и срећа изгледала друкчија и уживање друкчије; ако је пехар празан, срце беше пуно, а ако је пун, у њему не беше садашњега труља: све светло, све драго, све лако, све весело. Па каква тек радост обузимаше ђаке, кад се примицаху божићни и ускрњи празници, кад се скамијски

97

сам себи уврстио у главу. Хдетох да научим, па сам и научио.

Та да сам нем био, бих, вере ми, проговорио; да сам узет био, пошао бих; слеп — прогледао бих ..... јер сам *хтео*!

Децо, воља, та ће вам све надокнадити. *Воља све може.*

Хтео сам, ето то је све. *Хтео сам*.... па ми и пође за руком. Децо, утубите добро ту истину!

Ето то ми спасе живот. Него сам чисто полудео. Моја лудост беше свирка.

Три године не пустих трубе из руке, Ut-ra-mi-fa-sol-la-si: то ми беше сав свет. Мој живот беше цигло труба.

Рамон се на растаде са мном. Одем с њиме у Француску. У Француској сам и даље свирао. Труба, то сам био ја; ја нисам свирао, ја сам певао са трубом на устима. Моја лудост беше као и у Доницета. Људи, свет, први уметници, сви се све отимали да ме чују. Ја сам био нека ванредност, неко чудо. Труба чисто живи под мојим прстима, услужна па уздише, плаче, брује, грми. Сад тичица, сад диње зверје, сад људско јецање. Моја плућа као да беху од гвожђа.

Па тако сам провео још две године. Онда Рамона спустише у гроб.

Кад га видех мртва, а ја опет дођох себи. Узмем трубу — ал' не умедох више тако да свирам.

Но, децо, хоћете ли још и сада, да вам посвирам какву игру?

НАШЕ ШТАМПАРИЈЕ

од

Јована Бошковића

Вештина штампарска заузима једно од највиших места међу изумецима човечјег духа, по утицају, који је вршила на просвету и напретке човечанства. Почетак је томе учињен у почетку 15 века, али Јовану Гутенбергу припада част, да је први измислио штампање књига *покретним словима*. Он беше Немац, родом из Мајнца на Рајни, престонице великога војводства Хесенског, (46 000 душа). Родио се између 1395 и 1400, а умрло је 1468, у месту свога рођења За годину изумевања узима се обично 1442, али Гутенберг је имао штампарију најпре у Страсбургу (још 1439), па после у Мајнцу, где је у дружби са Јованом Фаустом и Петром Шефером штампао покретним словима. Године 1840 слављена је четврта стогодишњица од како је измишљено штампање књига, и то у Страсбургу, где та вештина беше најпре изведена. — По што 1455 или 56 изађе прва штампана књига, та се вештина брзо распространила, те кад политички догађаји у Мајнцу учинише од посленика расуло (1462), поникоше штампарије: у Италији 1465, у Паризу 1469, у Уестминстру (Енглеска) 1474, у Валенсији (Шпањолска) 1475, у Шведској 1483, (а јужној Америци, Китају и Јапану тек 16 века). — Глаголским словима почело се штампати 1483, по свој прилици у Млецима, за тим у Сењу 1507, на Реци 1531, у Риму 1631. — По *српским земљама* почеле су се штампати књиге ћирилицом 1493, дакле па по века после измишљеног штампања, и то: на Ободу (¹) и у Скадру (Црна Гора, Зета), у Горажду и Милошеви (Херцеговина), у Рујну, Мркшиној цркви (ужички округ), Грачаници (косовској) и Београду (у Србији). На страни штампало се српски у Млецима, од 1493 до 1644. — Што се тиче осталога словенскога света, ћиридовске су се књиге почеле штампати у Кракову 1491, а у Москви тек 1564. — Са изуметком дошло нам је *из Италије* и име ствари: штампа, штампати, штампар, штампарија.

У том најстаријем периоду, устаоци на пољу потпомагања ове умне радње у нас беху:

(¹) У оно доба, ваља да ни једна штампарија у Јевропи није лепше штампала од Ободске, а што је главно, у њој, по сведочанству Павла Ј. Шафарика, старински карактер слова беше сложен са обликом од укуса, историјска вериост са штампарском елеганцијом.

115

П III 798/1881

WIENS

BUCHDRUCKER-GESCHICHTE

1482–1882

HERAUSGEGEBEN VON DEN BUCHDRUCKERN WIENS

VERFASST VON

DR. ANTON MAYER

CUSTOS DES NIEDER-ÖSTERREICHISCHEN LANDES-ARCHIVES UND DER BIBLIOTHEK, SECRETÄR UND AUSSCHUSS DES VEREINES FÜR LANDESKUNDE VON NIEDER-ÖSTERREICH, REDACTEUR DER BLÄTTER FÜR LANDESKUNDE VON NIEDER-ÖSTERREICH CORRESPONDENT DER K. K. CENTRAL-COMMISSION ZUR ERFORSCHUNG UND ERHALTUNG DER KUNST- UND HISTORISCHEN DENKMALE.

ZWEITER BAND 1682–1882.

WIEN 1887.

VERLAG DES COMITÉS ZUR FEIER DER VIERHUNDERTJ. EINFÜHRUNG DER BUCHDRUCKERKUNST IN WIEN.

IN COMMISSION BEI WILHELM FRICK, K. K. HOFBUCHHÄNDLER.

Ausgaben von Adam Franz *Kollars* «Analecta Monumentorum omnis aevi Vindobonensia» (1761) und die 2. Ausgabe von «Lambecii Commentariorum de augustissima Bibliotheca caesarea Vindobonensi» (8 Bde. 1766–1782); die «Ephemerides» des Jahres 1787 (et 1806) von Maximilian *Hell* und Franz *Triesnecker;* die großen, mit zahlreichen schönen Kupferstichen illustrierten numismatischen Werke und Kataloge von Joseph *Khell* u. a.; *Denis'* Werke: «Die Gedichte Ossians», I., II., III. (1768 und 1769, 4°), die «Einleitung in die Bücherkunde» (I., 4°, 1777 und 1778, II., 1795 und 1796); «S. Augustini sermones» (Fol., 1792); «Nachtrag zu Wiens Buchdrucker-Geschichte» (1793); «Codices manuscripti theologici Latine, aliarumque Occidentis Linguarum Bibliothecae Palatinae» (Fol., 1793–1795), «Suffraggium pro Johanne de Spira Venetiarum Typographo» (4°, 1794). Ein originelles Werk ist: «Der sogenannte Sinn- Lehr- und Geistvolle vor vielen Jahren auf Befehl, Anordnung und Unkosten Sr. Hoh. Reichs-Gräfl. Excell. Francisci Antonii Grafen von *Spork* Titl. pl. durch die kunstreiche Hand des Michaelis Rentz gestochene und weit und breit bekannte, auch in dem von obgedacht Sr. Hoch-Reichs-Gräfl. Excell. erbauten, und unter der Obsorg F. F. Misericordiae, für 100 arme Männer fundirten Hospital in Kukus-Bad in Böhmen, vor Zeiten künstlich an denen Wänden, in dem untern Gang gemalen gewesene und zur nützlichen Betrachtung des Todes vorgestellte Todentanz: anjetzo Mit einigen einfältig, doch gut gemeynten Reimen und Versen versehen. Durch F. Patricium Wasserburger Ord. S. Joann. de Deo Professum cum permissu Superiorum Wien gedruckt bey...» Fol., 52 Kupferstiche. (Serapeum, 1840 [I.], S. 294.)

JOSEF LORENZ EDLER VON KURZBÖCK (KURZBECK).

(1755 bis 1792.)

Josef Lorenz Kurzböck wurde zu Wien am 21. November 1736 geboren. Seine Eltern waren der Universitäts-Buchdrucker Gregor Kurzböck und Barbara Kurzböck, geborene Gerold. Er genoss im elterlichen Hause eine vortreffliche Erziehung, beendete seine Studien in Wien und widmete sich der Kunst Gutenbergs unter der Leitung und in der Officin seines Vaters.

Als er dieselbe im Jahre 1755 übernahm, waren nur zwei Pressen beschäftigt. Am 26. October 1756 wurde Josef Kurzböck an der Wiener Universität als Universitäts-Buchdrucker und damit auch als civis academicus immatriculiert.[189]

Aber schon nach kurzer Zeit hatte er die väterliche Officin so emporgebracht, dass sie mit fünfzehn Pressen arbeitete, wovon er vier in der inneren Stadt (untere Bräunerstraße Nr. 228), elf in der Alsergasse hatte.

Im Jahre 1767 wurde er der niederösterreichischen Landschaft Buchdrucker.

Kurzböck, ein feingebildeter und betriebsamer Mann, der in dem Kreise der aufstrebenden Geister der theresianischen und josefinischen Zeit nicht unter den Letzten genannt werden darf, ergriff jede Gelegenheit, nicht nur seine Officin zu erweitern und mit tüchtig geschultem Personale zu versehen, sondern auch im erwachenden Geistesleben der Literatur nach jeglicher Richtung zu dienen.

Schon im Jahre 1768 wurde über Antrag des Kurzböck wegen Errichtung einer hebräischen und griechischen Buchdruckerei unter den politischen Instanzen verhandelt. Als aber dann Kaiser Josef II. mit Rescript vom 6. October 1789 allen jenen, welche in seinen Staaten hebräische Buchdruckereien errichten würden, hierzu Privilegien zu ertheilen sich bewogen fühlte, war Kurzböck einer der Ersten, welcher dieser Aufforderung folgte.

Weit mehr interessierte sich Kurzböck für eine höhere, ihm bald lieb gewordene Aufgabe. Im Jahre 1770 hatte er nämlich über Auftrag des kaiserlichen Hofes eine Buchdruckerei für illyrische, wallachische, thracische, russische, griechische und orientalische Sprachen eingerichtet und für sie aus eigenen Mitteln nicht geringe Opfer gebracht. Bei dem Entschlusse der Kaiserin Maria Theresia war maßgebend, dass diese Buchdruckerei, für welche Kurzböck als illyrisch-orientalischer Hofbuchdrucker am 14. Februar 1770 ein eigenes Privilegium auf zwanzig Jahre erhielt, zum Nutzen und Gebrauche

[189] R. Kink, Geschichte der Wiener Universität, I. 2. S. 256. 259.

Мк 232

Племићки грбови Јосифа Курцбека

Мк 232

СРПСКИ СИОН

Год. XVI. Број 17.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у петак 15. септембра 1906.

ЗВАНИЧНО.

Рукоположени.

Његово Високопреосвештенство Г. Епископ Бачки *Митрофан Шповић*, благоизволео је чино и правилно рукоположити у светођурђевском храму у Новоме Саду српског богослова *Николу Драгојлова* дана 7. (20.) септембра 1906. за ђакона, а дана 9. (22.) септембра и. г. за презвитера, који је одређен за личнога помоћника јереју Јовану Трифуновићу пароху у Пироту.

НЕЗВАНИЧНО.

Захвалница

црквене општине у Даљу Његовој Светости.

Бр. п. о. 77. 1906.

Ваша Светости,
велики доброторе наш!

Величанствена зграда српске вероисповедне школе у нашем скромном Даљу, освећена је и широм отворена дечици српској тој узданици нашој. Данас су први пуг одјекнули звуци православља у храму овоме, који је позван да чува православље, а из стотине гла невине дечице изречена је хвала Вашој Светости режњивом светом десни величанствену зграду, ш даљу српске вероисповеди хвала из чистих и неп дечијих, нека је највећа велико добročинство Ва „изх сустѣ младенцѣ и вси хвалѣ“.

Ваша Светости,
мили доброто

Црквена општина реп бора, узима себи слободу председника Матије Кикан управитеља Стевана Бен изрази своје дубоке благод ретком и великом дару тости оставили спомен у

О свих патријараха, и тио, Ви сте Светости Даљу и даљским Србима пили, које је њима од пр гладном кора хлеба.

Поколења ће се клањ цима превелике љубави према народу српском; а вечно оценити рад и живо

Неко је са стране написао и то одмах у почетку, где је говор о тројној кандидацији:

Weil mich erinnere ist in ihren Privilegien disertis verbis enthalten: *dass sie sich einen erwählen können*, wird also ohne Eingriff in erstgedachte ihre Privilegia eine diessfältige Terna niemablen von ihnen erzwungen werden mögen. Meines Erachtens kommet es dermahlen nicht mehr auf die Frage an, in denen, obschon hiebevor dabey vorsinnig Confirmationen wiederholter Privilegien man die Nation in nur willkürlicher Giltigkeit derenselben immerhin abgespeisset, und sich auf das *non usum* gesetzet hat, bevor der lezten Confirmation alle Puncta deren Privilegien conferentialiter gar wohl und reifflich überleget worden seynd, und J. K. M. daraufhin den praehabitum usum aus solchen Zulass, anbefohlen.

У погледу држање сабора написао је:

Hierzu wäre von hieraus nicht nur keine Anleitung zu geben, sondern vielmehr soviel möglich der Congress zu decliniren und der Nation abzurathen, sollte sie aber solchen absolute verlangen, so wäre es ihnen soweniger abzuschlagen, alss es nach Absterben des lezten Metropolitens auf keine neue Wahl anzukommen hätte, sondern der ohnedeme vorfanden geweste Ippecker Patriarch von der Nation nur allein alss Oberhaubt angenohmen und J. K. M. vorgestellet werden müsste.

У погледу самог избора написао је:

Wann es sodann auf die Wahl selbsten gelanget, vermeinte es bey der vorig Modalität und der Nation darinnen freye Hand zu lassen, um sie in ihren wohlgebrachten Privilegien keinesweg einzuschrenken, indem dem hiesigen Hoff derzeit bevorstehet, einen demselben nicht anständigen Metropaliten auch die Confirmation nicht zu ertheilen, wiewohlen nicht schaden würde, unter der Hand vorläuffig diejenigen Bischöffe ihrer Nation zu insinuiren, wieder welche bey erwehnten hiesigen Hoff kein Bedenken obwaltete, und das Inconvenienz des allenfals zu rejicirend Subjecti zu evitiren.

У погледу комесара и од угарске стране написао је:

Hierinfals binn vollkommen verstanden.

* * *

Царица Марија Терезија није усвојила предлог Енгелсхофенов, него је у тајној инструкцији даној комисару Енгелсхофену у 5. §. рекла: „Одустајемо од захтева тројне кандидације, те допуштамо народу, да може кога хоће од епископа за митрополита изабрати, почем Нама пристоји право, да изабраног не потврдимо, ако нам није по вољи“; а у §. 8., „Избор, српски народ и постављање митрополита има сматрати као царску милост и као Нама сахим припадајућу јурисдикцију власт признати“.

Комисар Енгелсхофен осим тога је на своју руку сабору и ово објавио: „да ако за три дана не обави избор, да ће тада обнародити једну другу значајнију дворску наредбу“: (Види „Српска народна и црк. народ. сабори у Угарској од 1690. — 1889.“ од нас, Земун 1889. стр. 16./17.

Привилегија

царице Марије Терезије Јосифу Курцбеку штампару.

Д. Р.

О томе, шта је све рађено да ми овостранi Срби дођемо до своје штампарије; писано је до сада у разним листовима и списима.

О томе смо и ми написали чланак у „Јавору“ за 1893. у бр. 9., а у „Летопису“ Матице српске књ. 117. написао је покојни Ђорђе Рајковић чланак као грађу за историју штампарија у Срба.

Рајковић је описао постанак и свршетак Курцбекове штампарије.

А и ми смо нешто о њој напоменули у чланку „Захарија Орфелин“ у X. књ., „Споменика“ кр. српске Академије, код које је неко време био коректор Захарија.

Овде доносимо привилегију царице Марије Терезије, што ју је дала Јосифу Курцбеку.

1770. Јунија 28. упутила је банатска темишварска Администрација владици темишварском Викентију Јовановићу Видаку следећи допис:

Hochwürdigster Wohlgebohrner Hochge-Ehrtester Herr Bischof!

Nachdeme Allerhöchst gedacht Ihre Kais. Königliche Apos. Mayestaet dem N. Ö. Landschafts und Wienerischen Universitaets Buchdruckern Joseph Kurzbeck und seinen Ehelichen Leibes Erben ein Privilegium privatium zum Druck und Verschleiss der in Illyrisch Griechisch, und andern orientalischen Sprachen aufgelegten Büchern

Allergnädigst zu verleihen geruhet haben: alss werde Euer Bischöflichen Hochwürden von sothanen Privilegio eine Abschrift zur gehörigen Kundmachung, und den weitern Ende hiemit angeschlossen, damit sonderheitlich in Ansehen der Einfuhr fremder dergleichen Büchern kein unterschleiss gestattet werde.

Womit in stetter Hochahtung verharren
Euer Bischöflichen Hochwürden
Bereitwilligste
N. N. Praesident und Räthe
in dem Temesvarer Banat

Temesvar den 28. Juny 1770.

Сама царичина привилегија гласи:

Maria Theresia

Bekennen ofentlich mit diesem Brief, und thuen kund Alermänniglich, Was massen Wir im mildester Beherzigung, dass die in Unseren Erblanden Angesiedelte Illyrische Nation, und Clerus ihre Bücher bis anhero aus mangel mit Vieller Mühe, und noch grösseren Kosten aus frembden Landen eingeführet, Uns gnädigst entschlossen, sowohl zum besten besagter Nation, als des ganzen Publici eine eigene Illyr. und anderer Oriental. Sprachen Druckerey in Unserer allhiesigen Haupt und Residenz Stadt Wienn zu errichten, und der N. Ö. Landschafts wie auch Universitaets Buchdruckerei Joseph Kurzböck gedachte Druckerey auf eigene Unkösten zu übernehmen, und derley Bücher um einen leidentlichen Preiss zu drucken sich so willfährig als behänderklaret, sohin aber Allerunterthänigst gebetten habe, Wir geruheten ihme auf sothane Druckerey in anseh hung der hierauf zu machen habenden nahmhaften Auslagen, und damit er nicht etwas von anderen Buchführern, und Buchdruckern, durch die Einfuhr oder Nachdruckung solcher Büchern in deren Verschleiss gehemmet, und beeinträchtiget werde, ein Privilegium Impressorium privatimum dergestalten gnädigst zu ertheilen, dass ausser ihme Niemand einige Bücher in der Illyr. oder anderen Oriental. Sprachen, in Unseren Gesamten Erb Königreich, Fürstenthumb, und Landen einzuführen, nachzudrucken, oder zum öffentlichen Verkauf zu bringen, befugt seyn solle.

Wenn wir nun gnädiglich angesehen diese des Supplicantens Allerunterthänigste Bitte, und anbey des weiteren gnädigst zu Gemüth geführet, was für beträchtliche Unkösten derselbe auf dieses beschwerliche zum besonderen Nuzen obbemelter Illyr. Nation, und des ganzen Gemeinen Weesens gereichende Werck verwenden müsse, und wie Er an durchaus sich Unserer höchsten Gnade vor andern würdig zu machen beeyferet seye, als haben Wir aus diesen, und mehr andern Ursachen über den Uns derohalben von Leiten Unserer Illyr. Hof Deputation beschehenen gehorsamsten Vortrag in solch Allerunterthänigst Bitte gnädigst bewilliget, und sofort mit wohlbedachten Muth, guten Rath, und Rechten Wissen Ihme Joseph Kurzböck, und dessen Eheleiblichen Kindern auf obgedachte Druckerey das gebettene Privilegium Impressorium privativum auf die nachfolgende 20 Jahre gnädigst ertheilet, und verliehen.

Thun das auch, und bewilligen ihme solches aus Kays. Königl. und Erz-Herzoglichen Machts Vollkomenheit hiemit Wissentlich und in Kraft dieses Briefes also, und dergestalten, dass Er Joseph Kurzböck, und dessen Eheleibliche Kinder alle durch Unsere hierzu eigends bestelte Censur Aprobirende Bücher der Illyrisch, und anderer oriental. Sprachen ohngehindert männiglich in Unseren gesamten Erb Königreich Fürstenthum, und Landen drucken, Verlegen und Verschleyssen, ausser ihme aber Niemand, wer der auch immer seyn mag, sothane Bücher ohne seiner, und seiner eheleiblichen Nachkömlingen ausdrücklichen Bewilligen, bey Unserer höchsten Ungnade und Straf 10 Marklothiges Goldes, auch hinwegnehm, und Confiscirung alle Exemplarien nachdrucken, Auflegen, einführen, Verkaufen, oder Verschleissen könne, solle und möge.

Gebiethen darauf allen, und Jedem Unseren nachgesetzten Geist und weltlichen Obrigkeiten, jezigs und künftigen Praesidenten Unserer Länder Stellen, Land-Marschallen, Prälaten, Grafen, Freyen, Herren Rittern, Knechten, Hauptleuthen, Vögten, Pflegern, Burggrafen, Landrichtern, Burgermeistern, Richtern, Räthen, Burgern Gemeinden, und sonst allen anderen Unseren Unterthannen, und getreuen, insonderheit aber allen und Jeden befreyten, Hof und Univeritaets Buchdruckern, Buchführern, Buchhandlern, Buchbindern, und dergleichen alhier in Unserer Residenz-Stadt Wienn, und sonst aller Orthen hiemit ernst, und Vestiglich, und wollen, dass sie Vorermannten Unseren getreuen Joseph Kurzböck und dessen eheleibliche Nachkömlinge bey vorstehend Unserem Privilegio Impressorio privativo durch die Nächts folgende 20 jährige Zeitfrist allerdings ruhig und ungestört belassen, daran durchaus

Патронат 11776/1906

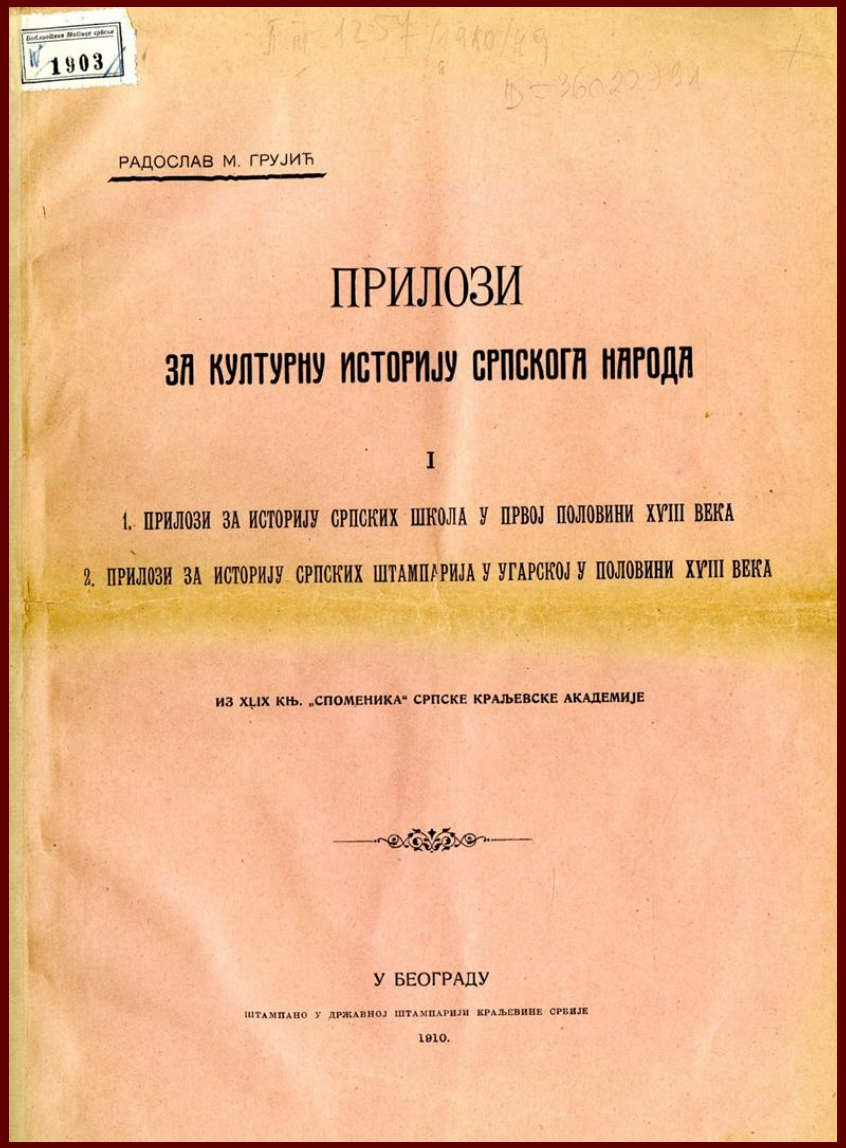

1903

РАДОСЛАВ М. ГРУЈИЋ

ПРИЛОЗИ

ЗА КУЛТУРНУ ИСТОРИЈУ СРПСКОГА НАРОДА

I

1. ПРИЛОЗИ ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКИХ ШКОЛА У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ XVIII ВЕКА

2. ПРИЛОЗИ ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКИХ ШТАМПАРИЈА У УГАРСКОЈ У ПОЛОВИНИ XVIII ВЕКА

ИЗ XLIX КЊ. „СПОМЕНИКА“ СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1910.

БМС IV 1903

238 B78
13078
II 6013
III 2650

РУСКОСРПСКА КЊИЖАРСКА ТРГОВИНА

ТЕРЕЗИЈАНСКОГ ДОБА

(ЈЕДНА ГЛАВА ИЗ МОНОГРАФИЈЕ О КУРЦБЕКОВОЈ ШТАМПАРИЈИ)

ДР. МИТА КОСТИЋ

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
Књ. бр. 27861

СРЕМ. КАРЛОВЦИ
СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА
1912. — 198.

БМС III 2650

127/II

ЈОВАН СКЕРЛИЋ

СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ У XVIII ВЕКУ

НОВО ИСПРАВЉЕНО ИЗДАЊЕ У РЕДАКЦИЈИ
ВЛАДИМИРА ЋОРОВИЋА

ПРВО ИЗДАЊЕ ОВЕ КЊИГЕ ШТАМПАНО ЈЕ
КАО ИЗДАЊЕ СРП. КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА „НАПРЕДАК"
1923

Стеван Д. Поповић: *Букварска методика у Срба. Гласник Српског Ученог Друштва,* 1873, књ. 38.

Стојан Новаковић: *Букварн за Србе од 1727 и 1734.* Прилог за расправу питања: где су се почеле штампати књиге новије српске књижевности. *Гласник Српског Ученог Друштва,* 1878, књ. 46.

Радован П. Јовановић: *Стари српски буквар штампан са бакрорезом 1780 у Новом Саду. Гласник Српског Ученог Друштва,* 1885, књ. 53.

Димитрије Руварац: *Први печатани буквар за Србе и Влахе,* Прилог историји Српске Књижевности. *Јавор,* 1887.

Димитрије Руварац: *Прва печатана српска граматика за Србе.* Прилог исотрији српске књижевности. *Јавор,* 1888, бр. 1.

Димитрије Руварац: *О првом српском штампаном словенском буквару за српску децу, Годишњица Николе Чупића,* 1893, књ. XIII.

Вељко Миросављевић: *Српске вероучевне књиге у Аустро-Угарској у времену од 1690—1902 год. Богословски Гласник,* 1903, 1904 и 1905.

Димитрије Руварац: *Још нешто о првом штампаном словенском Буквару за српску децу. Бранково Коло,* 1908, бр. 45.

[Димитрије Руварац: *Прилози за историју српске књижевности.* Бранково Коло, XVII, 1911, бр. 43; XIX, 1913, бр. III и IV.

Димитрије Руварац и Радослав М. Грујић: *Наустица.* Бранково Коло, XIX, 1913.].

ГЛАВА VII

Штампарије.

Прве српске штампарије. — Штампарије у Влашкој, Немачкој, Риму и Млетцима. — Напори митрополита и сабора за задобијање штампарије. — Штампарија Димитрија Теодосијева у Млетцима. — Штампарија Јосифа Курцбека у Бечу. — Покушај Емануила Јанковића — Штампарија Стефана Новаковића.

Прва штампана књига изишла је 1456 године. Наскоро затим, већ 1494, изишла је прва штампана књига на српском језику, *Октоих,* који је слагао свештеник Макарије и који је штампан негде у Црној Гори. На крају XV и у току XVI века, па све до 1638, штампане су српске књиге у Млетцима, у Горажди, у манастиру Милешеву, у Београду, код Мркшине Цркве, у данашњем ужичком округу, у Скадру.

Зла судбина српскога народа је хтела да је штампарска вештина код нас дошла у данима пуног политичког ропства под Турцима и пуног духовног ропства под Грцима. У таквим приликама када није било ни политичке ни верске организа-

БМС III 434601

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КЊИГА LXXXVIII

ФИЛОСОФСКИ И ФИЛОЛОШКИ СПИСИ

КЊИГА 20

БЕОГРАД
НАРОДНА ШТАМПАРИЈА, ПОЕНКАРЕОВА 24
1932.

РIII 21091

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

ГРОФ КОЛЕР

КАО КУЛТУРНОПРОСВЕТНИ РЕФОРМАТОР
КОД СРБА У УГАРСКОЈ У XVIII ВЕКУ

од
Д-ра МИТЕ КОСТИЋА

II ИЗДАЊЕ ЗАДУЖБИНЕ ВЕЉКА САВИЋА II

БЕОГРАД
НАРОДНА ШТАМПАРИЈА, ПОЕНКАРЕОВА 24
1932.

БМС III 434789

Библиотека
Матице српске

Народна Библиотека
Србије

Српска штампана књига 18. века

Каталог

Нови Сад, Београд, 1963
БМС II 449290

ШТАМПАРИЈЕ СРПСКИХ КЊИГА У XVIII ВЕКУ

XVIII век је врло значајан за културну историју Срба јер он, по Скерлићевим речима, значи „прелаз из Средњег века у ново доба, улажење у Западну европску културу, почетак живота у модерној цивилизацији“.

Овај век је век просвећивања, те и српско становништво у Аустрији осећа све већу потребу за школама, за књигама на српском језику штампаним ћирилицом. Срби су упорно тражили своју штампарију и тај се захтев појављивао у облику молбе Арсенија III Јосифу I 1706. године, на Сабору у Крушедолу 1708., у Новом Саду 1722., Карловцима 1726., Београду 1730. Одговори су увек били негативни. За све то време Срби су се служили руским књигама које су биле увожене у великом броју. Аустријанцима није ишла у рачун ова веза Срба са Русијом, па су забранили увоз руских књига, али су се оне и даље увозиле у несмањеном броју.

БЕЧ

БАКРОРЕЗНА ИЗДАЊА ХРИСТОФОРА ЖЕФАРОВИЋА

1. *СТЕМАТОГРАФИЈА*, 1741. (3 редакције)
2. *ПОУЧЕНИЈЕ СВЈАТИТЕЛСКОЈЕ К НОВОПОСТАВЉЕНОМУ ЈЕРЕЈУ*, 1742.
3. *ПРИВИЛЕГИЈИ ЧРЕЗ БЛАЖЕНИЈА ИМПЕРАТОРИ*, 1744.
4. *ОПИСАНИЈЕ СВЈАТАГО БОЖИЈА ГРАДА ЈЕРУСАЛИМА*, 1748.

ЈОХАН КРИСТОФ КАЛИВОДА

5. *ПРИВИЛЕГИА ПЕР ДИВОС* ...1743.
6. РАНКОВИЋ, Мојсеј: *ОРАТИО*. 1768.

ЈОСИФ КУРЦБЕК

7. *БУКВАР*, 1770. (I издање)
8. *БУКВАР*, 1770. (II издање)
9. *ЗБОРНИК МОЛЕНИЈ*, 1770.
10. ГЕОРГИЈЕВИЋ, Јован: *СОБРАНИЈЕ ИЗБРАНИХ МОЛИТВ*, 1771.
11. *МЈЕСАЦОСЛОВ*, 1771.

Прилог Душице Стошић

БМС II 449290

12. *ПРЕДАНИЈА*, 1771.
13. *ПСАЛТИР*, 1771. (I издање)
14. ВУЈАНОВСКИ, Стефан: *НЕМЕЦКАЈА ГРАМАТИКА*, 1772.
15. ВУЈАНОВСКИ, Стефан: *НЕМЕЦКАЈА ГРАМАТИКА*, 1772. (II варијанта)
16. *ПАСХАЛНИЈА СЛУЖБИ*, 1772. (I варијанта)
17. *ПАСХАЛНИЈА СЛУЖБИ*, 1772. (II варијанта)
18. *ЈОСИФ ВТОРИ ИМПЕРАТОР РИМСКИ*, 1773.
19. ЛЕВШИН, Платон: *КРАТКИ КАТИХИЗИС*, 1773.
20. РУШИЦКИ, Антун: *ПРЕДИКА ОТ ЈЕДИНСТВА У КЕРСТИЈАНСТВУ*, 1773.
21. *СКАЗАНИЈА ПРЕНЕСЕНИЈА МОШЧЕЈ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТАГО*, 1773.
22. *ИТИКА И ЈЕРОПОЛИТИКА*, 1774.
23. ЛАЗАРЕВИЋ, Сава: *НАЧАЛО УЧЕНИЈА ПИСМЕНИ НЕМЕЦКИМИ*, 1774.
24. *НАЧАЛНОЈЕ УЧЕНИЈЕ ЧЕЛОВЈЕКОМ ХОТЈАШЧИМ УЧИТСЈА СЛАВЕНСКОМУ ЧТЕНИЈУ*, 1774. — (Буквар, III издање)
25. РОЛЕН, Шарл: *ПУТ К ПОСТОЈАНЕЈ СЛАВЕ*, 1775.
26. МАРМОНТЕЛ, Ж. Ф.: *ВЕЛИЗАРИЈ*, 1776.
27. *МЈЕСАЦОСЛОВ*, 1776.
28. РАЈИЋ, Јован: *КАТИХИЗИС МАЛИ*, 1776. (I издање)
29. ФЕЛБИГЕР, Ј. И.: *РУЧНАЈА КЊИГА*, 1776.
30. *ШКОЛСКИ УСТАВ*, 1776.
31. ЈАНКОВИЋ, Теодор: *АЗБУЧНАЈА ДШЧИЦА*, 1776.—1777.
32. МАРМОНТЕЛ, Ж. Ф.: *ВЕЛИЗАРИЈ*, 1777. (II издање)
33. *ПРАВИЛА МОНАШЕСКАЈА*, 1777.
34. *РУКОВОДСТВИЈЕ КО АРИТМЕТИКИ*, 1777.
35. *РУКОВОДСТВИЈЕ КО АРИТМЕТИКИ*, 1777. (II издање)
36. *РЕГУЛАМЕНТ*, 1777.
37. ФЕЛБИГЕР, Ј. И.: *РУКОВОДСТВО К ЧЕСНОСТИ И ПРАВОСТИ*, 1777.
38. *ЧАСОСЛОВ*, 1777. (I издање)
39. *УСТАВЛЕНИЈЕ ПАРОХИЈАЛНА ПЛАЋИ*, 1777.—1778.
40. *МЈЕСАЦОСЛОВ*, 1788.
41. *МЈЕСАЦОСЛОВ*, 1788.
42. *ПСАЛТИР*, 1778. (I издање)
43. *ПСАЛТИР*, 1779. (III издање)
44. *БУКВАР*, 1780. (IV издање)
45. *ИРМОЛОГИЈ*, 1780. (I издање)
46. *УРБАРИУМ*, 1780.
47. *БУКВАР*, 1781. (V издање)
48. ГЕОРГИЈЕВИЋ, Димитрије: *СЛОВО*, 1781.
49. *ЗБОРНИК МОЛЕНИЈ*, 1781.
50. *ЗБОРНИК МОЛЕНИЈ*, 1781. (II издање)
51. *СОБРАНИЈЕ РАЗЛИЧНИХ МОЛИТВ*, 1781.
52. *УВЈЕДОМЛЕНИЈЕ*, 1782.
53. ФЕЛБИГЕР, Ј. И.: *РУКОВОДСТВО*, 1782. (II издање)
54. ЈОСИФ II: *ЈАЖЕ ОТ ИХ ВЕЛИЧЕСТВА*, 1783.
55. ОРФЕЛИН, Захарија: *ВЕЧНИ КАЛЕНДАР*, 1783. (I издање)

56. ОРФЕЛИН, Захарија: *ВЕЧНИ КАЛЕНДАР*, 1783. (II издање)
57. ОРФЕЛИН, Захарија: *ИСКУСНИ ПОДРУМАР*, 1783.
58. АЈБЕЛ, Јозеф Валентин: *ЧТО ЈЕСТ ПАПА*, 1784.
59. ЛЕВШИН, Платон: *ПРАВОСЛАВНОЈЕ УЧЕНИЈЕ ИЛИ ХРИСТИЈАНСКАЈА БОГОСЛОВИЈА*, 1784.
60. РАЈИЋ, Јован: *КАТИХИСИС МАЛИ*, 1784. (II издање)
61. *БУКВАР*, 1785. (VII издање)
62. ВЕЗИЛИЋ, Алексије: *КРАТКОЈЕ СОЧИНЕНИЈЕ О ПРИВАТНИХ И ПУБЛИЧНИХ ДЈЕЛАХ*, 1785. (I издање)
63. ЈОСИФ II: *УРЕДБА ЗАРАДИ ПАОРАХ*, 1785.
64. ПРОКОПОВИЋ, Теофан: *ДИАЛОГИСМ*. 1785. (II издање)
65. РАЈИЋ, Јован: *КАТИХИЗИС МАЛИ*, 1785. (III издање)
66. *УРЕЖДЕНИЈА*, 1785.
67. *БУКВАР*, 1786. (VIII издање)
68. *БЛАГОНРАВИЈЕ*, 1786.
69. ЈОСИФ II: *БРАЧНОЈЕ УЗАКОНЕНИЈЕ*, 1786.
70. ЈОСИФ II: *НАРЕДБА О СЛУЖИТЕЉИМА*, 1786.
71. ЈОСИФ II: *УРЕДБА О ЗЛАТНОМ НОВЦУ*, 1786.
72. КАДЕ ДЕ ВО, Антоан: *ИЗЛОЖЕНИЈЕ СРЕДСТВАХ*, 1786.
73. МУШКАТИРОВИЋ, Јован: *КРАТКОЈЕ РАЗМИШЛЕНИЈЕ О ПРАЗДНИЦИ*, 1786.
74. *БУКВАР*, 1787. (IX издање)
75. ЈОСИФ II: *ПРАВИЛО О ОДНОСУ СПАХИЈА И ЊИХОВИХ ПОДАНИКА*, 1787.
76. ЈОСИФ II: *ПРАВИЛО О ОДНОСУ СПАХИЈА И ЊИХОВИХ ПОДАНИКА*, 1787.
77. ЈОСИФ II: *УЗАКОНЕНИЈЕ О ИСХОЖДЕНИЈИ ИЗ ЦАРСТВА*, 1787.
78. *КРАТКА НАУКА ПРОТОПРЕСВИТЕРОМ О ИХ ДОЛЖНОСТЕХ*, 1787.
79. *КРАТКОЈЕ НАСТАВЉЕНИЈЕ ДУХОВНИМ ЛИЦЕМ*, 1787.
80. *КРАТКОЈЕ ПОУЧЕНИЈЕ О ИСПОВЕДИ*, 1787.
81. ЛЕПРЕНС ДЕ БОМОН, Мари: *ПОУЧИТЕЛНИ МАГАЗИН ЗА ДЕЦУ*, 1787. (I издање)
82. МУШКАТИРОВИЋ, Јован: *ПРИЧТЕ*, 1787. (I издање)
83. *ПРИДАТАК К РУЧНОЈ КНИГИ*, 1787.
84. ФЕЛБИГЕР, Ј. И.: *РУКОВОДСТВО*, 1787. (III издање)
85. *БУКВАР*, 1788. (X издање)
86. ВЕЗИЛИЋ, Алексије: *КРАТКОЈЕ НАПИСАНИЈЕ О СПОКОЈНОЈ ЖИЗНИ*, 1788. (I издање)
87. ЈОСИФ II: *ЗАКОН О СКИТНИЦАМА*, 1788.
88. ЈОСИФ II: *ОБШЧИ ЗАКОН НА ПРЕСТУПЛЕНИЈА*, 1788.
89. ЈОСИФ II: *ОБШЧИ ЗАКОН НА ПРЕКРШЕНИЈАМИ*, 1788.
90. ЈОСИФ, II: *ОГНЕГАСИТЕЛНОЈЕ УРЕЖДЕНИЈЕ*, 1788.
91. ЛАСИ, Франц Мориц: *ПРОКЛАМАЦИЈА*, 1788.
92. ЛАСИ, Франц Мориц: *ПРОКЛАМАЦИЈА*, 1788.
93. *КОНТРАКТ МЕЖДУ ...АЦИОНИСТИ КАМЕРЕ ОТ ОСИГУРАЦИОНАХ*, 1788.
94. *ПСАЛТИР*, 1788. (IV издање)
95. *БУКВАР*, 1789. (XI издање)

96. ОБРАДОВИЋ, Доситеј: *ПЕСН О ИЗБАВЛЕНИЈУ СЕРБИЈЕ*, 1789.
97. ОРФЕЛИН, Захарија: *ВЕЧНИ КАЛЕНДАР*, 1789. (II издање)
98. СТАРК, Франц Ксавер: *ЗАО ОТАЦ И НЕВАЉАО СИН*, 1789.
99. АВРАМОВИЋ, Теодор: *НЕМЕЦКИ И СЕРБСКИ СЛОВАР*, 1790. (I издање)
100. *НСТАВЛЕНИЈЕ ЗА СЕЈАТЕЛЕ ДУВАНА*, 1790.
101. *ПЕСНИ РАЗЛИЧНИЈА*, 1790. (I издање)
102. ПОПОВИЋ, Дионисије: *БЛАГОДАРСТВЕНОЈЕ СЛОВО*, 1790.
103. *ЧАСОСЛОВ*, 1790. (II издање)
104. АВРАМОВИЋ, Теодор: *НЕМЕЦКИ И СЕРБСКИ СЛОВАР*, 1791. (II издање)
105. *ЕВАНГЕЛИЈА*... 1791.
106. *ИРМОЛОГИЈ*, 1791. (II издање)
107. ПЕТРОВИЋ, Аврам: *СЛОВО*, 1791.
108. ПЕТРОВИЋ, Аврам: *РЕДЕ*, 1791.
109. ПУЉО, Маркидес: *ИЗВЕСТИЈЕ ЗА НОВИНЕ*, 1791.
110. РАЈИЋ, Јован: *БОЈ ЗМАЈА СА ОРЛОВИ*, 1791.
111. *СЕРБСКИЈА ПОВСЕДНЕВНИЈА НОВИНИ*, 1791., 1792.
112. *СТИХИ НА ПОХВАЛУ ЛЕОПОЛДУ ВТОРОМУ*, 1791.
113. ФЕЛБИГЕР, Ј. И.: *РУКОВОДСТВО*, 1791. (IV издање)
114. ВЕЗИЛИЋ, Алексије: *КРАТКОЈЕ СОЧИНЕНИЈЕ О ПРИВАТНИХ И ПУБЛИЧНИХ ДЕЛАХ*, 1792.
115. РАЈИЋ, Јован: *КАТИХИСИС МАЛИ*, 1792. (IV издање)
116. *СЛАВЕНО СЕРБСКИ МЈЕСАЦОСЛОВ*, 1792.
117. *СТИХИ О НЕДЈЕЛИ*, 1792.

СТЕФАН НОВАКОВИЋ

118. *БУКВАР*, 1792. (XII издање)
119. *СОБРАНИЈЕ МОЛЕНИЈ*, 1792.
120. *ИСТОРИЈА БИБЛИЧЕСКАЈА*, 1792.
121. МАКСИМОВИЋ, Михаило: *ИЛИРИЧЕСКИ НАРОД*, 1792.
122. МАКСИМОВИЋ, Михаило: *МАЛИ БУКВАР*, 1792.
123. *МЕСЈАЦОСЛОВ*, 1792.
124. МРАЗОВИЋ, Аврам: *РУКОВОДСТВО*, 1792. (I издање)
125. ОРФЕЛИН, Захарије: *ПЕРВОЈЕ УЧЕНИЈЕ БУКВАР*, 1792.
126. *ПРОСКОМИДИЈА ЛИТУРГИЈ*, 1792.
127. РАЈИЋ, Стефан: *СЛОВО*, 1792.
128. *СЛАВЕНО-СЕРБСКИЈА ВЈЕДОМОСТИ*, 1792., 1793., 1794.
129. *ШКОЛСКАЈА УЧЕНИЧЕСКАЈА ПРАВИЛА*, 1793.
130. *БУКВАР*, 1793. (XIII издање)
131. ВЕЗИЛИЋ, Алексије: *РЕЧНИК МАЛИЈ*, 1793.
132. ВУЈАНОВСКИ, Стефан: *РУКОВОДСТВО КО ПРАВОГЛАГОЛАНИЈУ И ПРАВОПИСАНИЈУ*, 1793. (I издање)

БМС II 449290

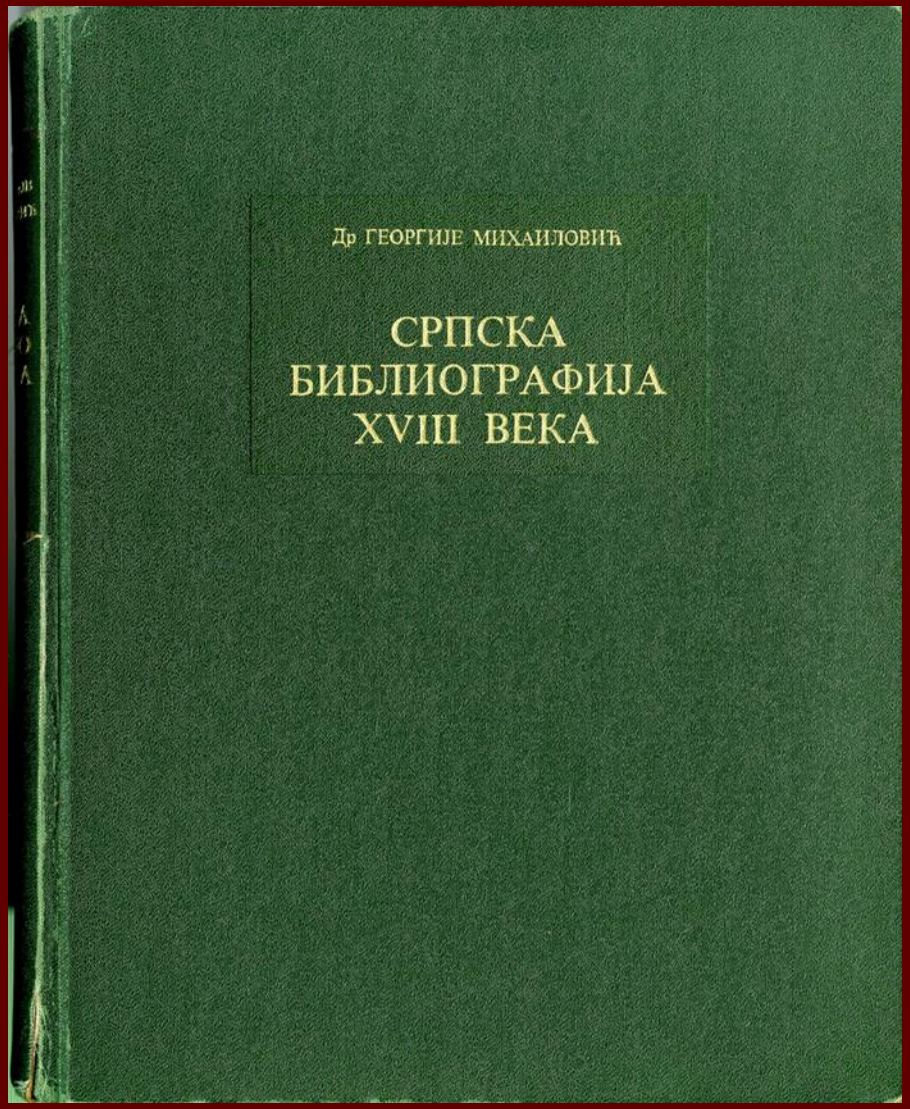

Београд, 1964

БМС IV 23057

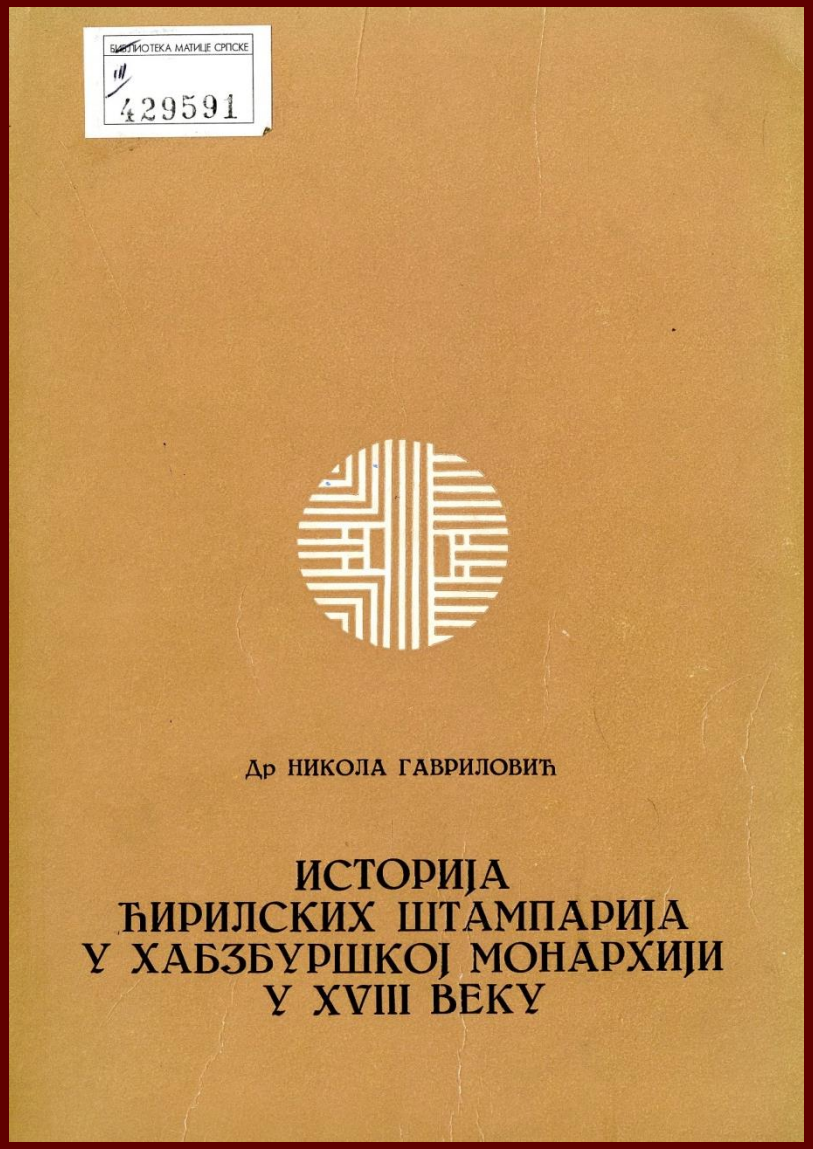

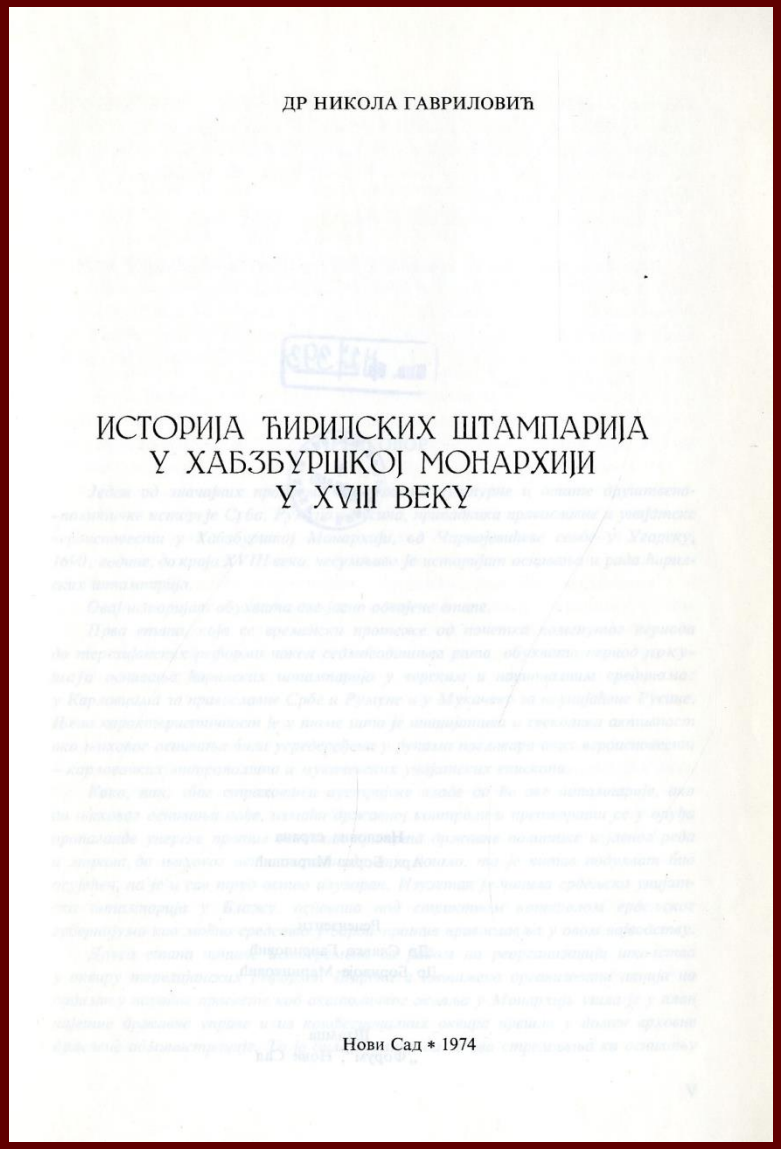

БМС III 429591

ОСНИВАЊЕ И РАД ЋИРИЛСКЕ ШТАМПАРИЈЕ У БЕЧУ

КУРЦБЕКОВА ШТАМПАРИЈА

Одмах након седмогодишњег рата царица Марија Терезија је одлучила да политику народног просвећивања прогласи принципом највише државне политике. У вези с тим она је решила да коначно све школе у Монархији изузме испод контроле црквених власти и преда их у надлежност државних органа. Квалитативно ново стање у систему школства које је од тада наступило значило је нагли преокрет у позитивном смислу у образовно-васпитном систему свих народа и народности у Хабзбуршкој Монархији. На практичном плану то је значило како корениту реформу постојећих школа намењених просвећивању широких народних слојева и њихову деконфесионализацију, тако и отварање великог броја нових, савремено организованих тривијалних и известан број нижих и средњих општеобразовних школа на народном и немачком наставном језику. Политички смисао овог заокрета био је усмерен ка стварању духовног, а преко њега и политичког јединства свих народа и народности ове многонационалне државе.

Посматрана са војног аспекта, ова реформа која је обухватила, понајвише Војну границу и Банат, изводила се паралелно са модернизацијом аустријске војске и циљ јој је био да за нову, савремену армију створи стручно и интелектуално уздигнут борачки и командни кадар, способан да се у сваком моменту укључи у одбрану земље и са успехом одговори задацима које поставља савремени начин ратовања.

БМС III 429591

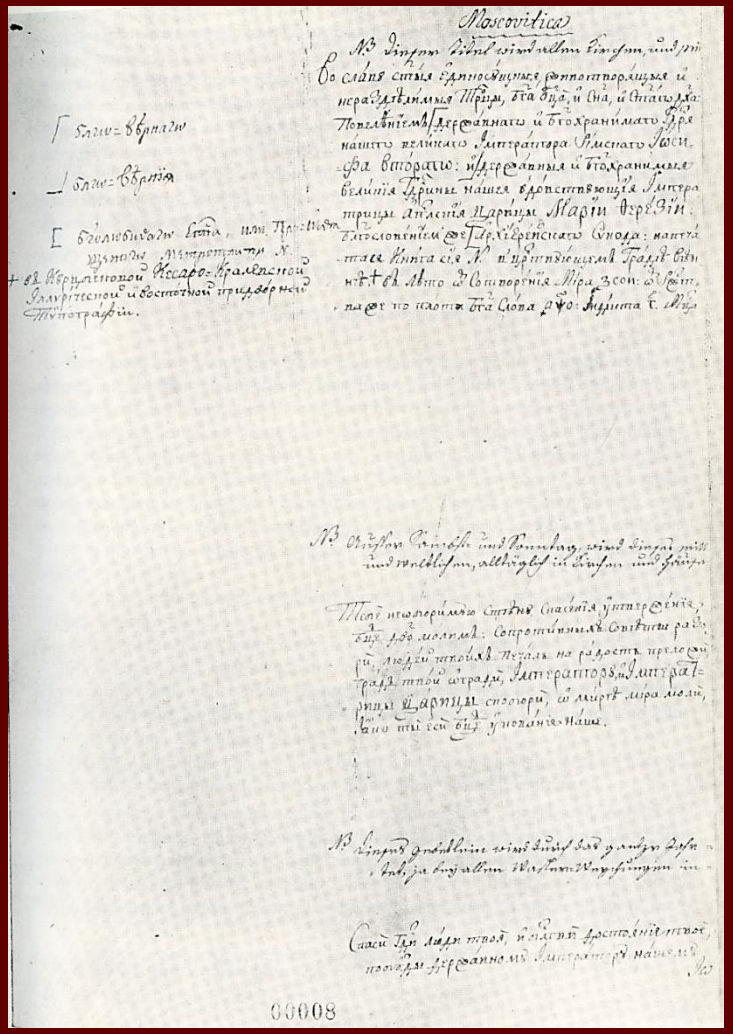

- Једна страница рукописа *Часослова* с коректорским исправкама Саве Лазаревића.

БМС III 429591

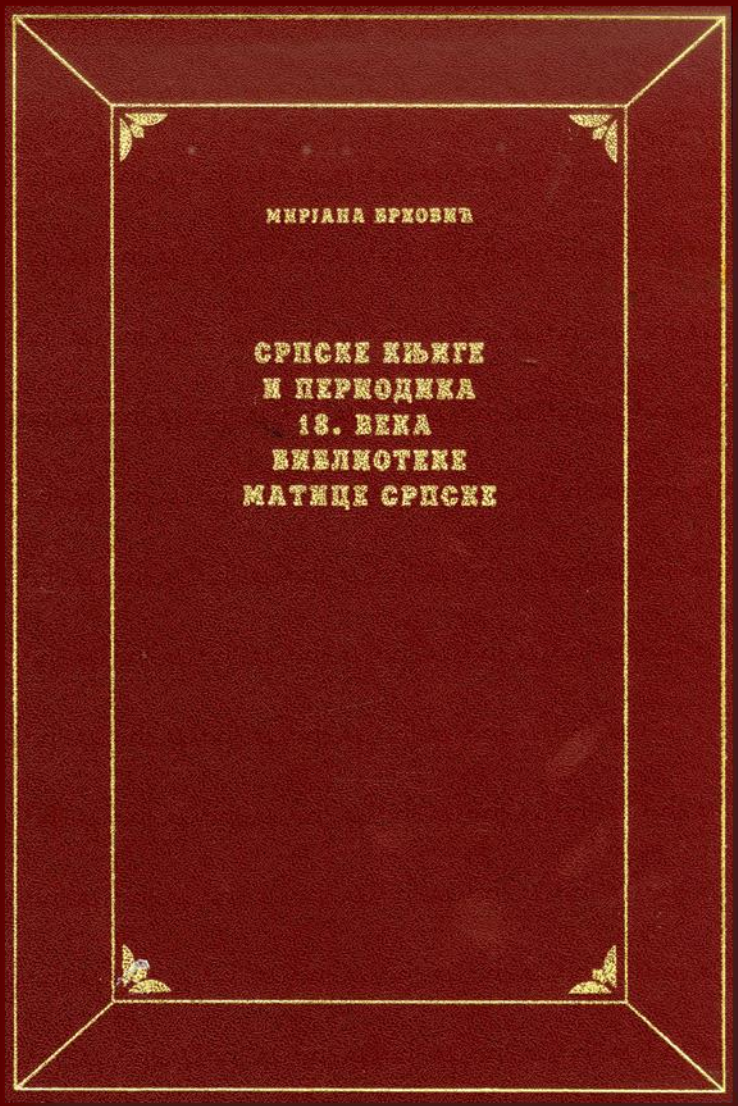

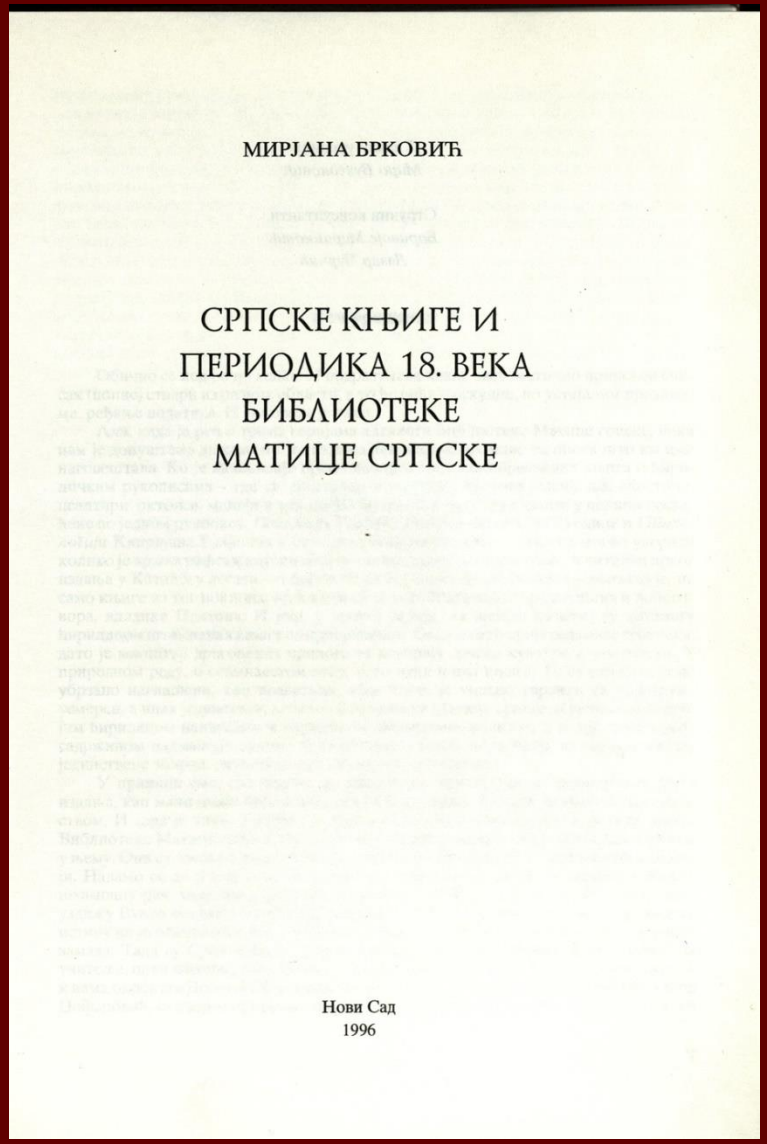

БМС III 432866

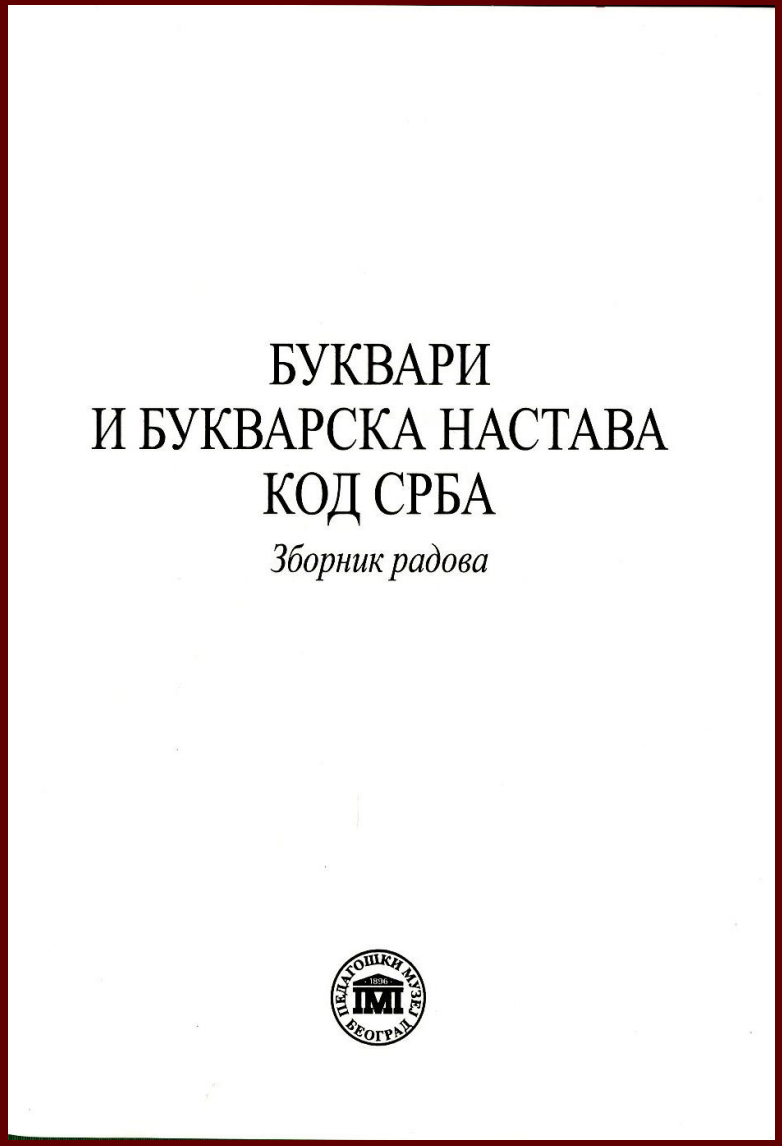

Београд, 2010.

БМС III 463157

Душица Грбић
Нови Сад

БУКВАРИ ЗА СРБЕ У XVIII ВЕКУ

Апстракт: У раду су приказани буквари за Србе публиковани у XVIII веку, од 1726. до 1798. године. Они су штампани у Римнику, у епископској штампарији, у Венецији, у штампарији Димитрија Теодосија, у Бечу, у штампарији Јосифа Курцбека и у штампарији Стефана Новаковића, и у Будиму, у Универзитеској типографији. Посебна пажња поклањена је ретким венецијанским издањима под насловом *Начално је учениј е...*, из 1761. и 1772. Они се налазе у Универзитетској библиотеци у Гетингену и нису библиографски описани.

Кључне речи: *Первоје учениј е*, буквар, Теофан Прокопович, штампарија, Римник, Венеција, Беч, Будим, Димитрије Теодосије, Јосиф Курцбек.

У епископској штампарији у Римнику, основаној 1705, а обновљеној 1724,[64] отиснута су три издања буквара *Первоје учениј е отроком* Теофана Прокоповича, познатог руског писца, професора поетике и реторике у Кијевској академији, новгородског архиепископа и реформатора Петра Великог.[65] Прво издање ове књиге из 1726. намењено је и српским и румунским школама основаним у првој половини XVIII века на територији југоисточне Аустрије, за разлику од друга два издања – из 1727. и 1734, која су штампана само за Србе.

Прво издање ове књиге приређено је за Србе и Румуне, две године пошто је Мојсеј Петровић упутио молбу Петру Великом да му помогне око оснивања школа слањем руских књига и учитеља. По наређењу цара, руски Свети Синод одобрио је ову помоћ, па је исте године Владул (Владислав) Малеску, секретар Мојсеја Петровића, Србима донео из Русије 70 примерака *Славенске граматике* Мелетија Смотрицког (у издању Ф. П. Поликарпова, Москва 1721), 10 примерака књиге *Лексикон славено-греко-латински,* Ф. П. Поликарпова (московско издање из 1704) и 400 буквара, по другим пода-

[64] Лаза Чурчић, Обнова штампања и издавања српских књига у 18. веку у епископској штампарији у Римнику, *Штампарија у Римнику и обнова штампања српских књига 1726*, Нови Сад 1976, 43.

[65] О оснивању и раду ове штампарије в., на пример: Корнелија Олар, Епископска штампарија у Римнику у XVIII веку, *Штампарија у Римнику и обнова штампања српских књига 1726*, Нови Сад 1976, 5–40; Вера Сечански, Још нешто о штампарији у Римнику, *Библиотекар*, год. 28, бр. 3–4, Београд 1976, 359–368.

БМС III 463157

Јелена Здравковић
Београд

ШТАМПАРИЈЕ СРПСКИХ БУКВАРА ДО ОСНИВАЊА КЊАЖЕСКО-СРБСКЕ ПЕЧАТЊЕ

Апстракт: Штампање ћириличких књига до оснивања штампарије у Београду 1831. године дели вишевековну судбину српског народа. Она се огледа у борби за очување идентитета, како у оквирима граница Србије, тако и ван њих, што је био и један од кључних задатака књига штампаних у том периоду. Међу њима, основ описмењавања чине буквари. У раду је приказан историјат штампарија које су штампале српске букваре, почев од штампарије у Млецима, у којој је 1597. штампан први српски буквар игумана Стефана и инока Саве Дечанца, до оснивања Књажеско-Србске Печатње у Београду 1831. године. У њој су штампани први уџбеници у обновљеној Србији, међу којима 1838. године *Србски буквар или нова азбучна књижица,* Петра Радовановића

Кључне речи: Штампарије у Млецима, Бечу, Римнику, Будиму, Државна штампарија у Београду, буквари.

Смедерево је јуна 1459. године предато Турцима, и тиме је окончано постојање српске средњовековне државе. Уследили су векови борбе за очување идентитета српског народа у веома тешким друштвеним и политичким приликама. У овим немирним временима отпочиње штампање српских књига, које дели судбину српског народа, те не остаје само у границама Србије већ се простире и ван њих, до Венеције, јаког типографског центра.

Прва ћириличка штампарија на Балкану основана је 1493. године и радила је свега три године у Цетињском манастиру.[224] То је била мања штампарија, у којој је поред фактора, јеромонаха Макарија, радило још осам људи. Иако се рад одвијао у кратком временском периоду, до 1496. године, књиге ове штампарије представљају највеће техничко достигнуће старе српске штампе. Одликовале су се лепим избором слова и чистим штампањем. Имале су иницијале, заставице, чак и илустрације, и њихов

[224] Штампарију је покренуо војвода Ђурђе Црнојевић, који је владао Зетом од 1490. до 1496. године.

БМС III 463157

Бранкица Чигоја
Београд

КРАТАК ПРЕГЛЕД ПРВИХ СРПСКИХ БУКВАРА, ЊИХОВОГ ЈЕЗИКА И ПИСМА КОЈИМ СУ ШТАМПАНИ

Од Првог српског буквара Инока Саве 1597, до друге половине XIX века

Знати писати и читати исто је што
и ходати са лучом светлости у тами незнања.

За ову пригоду биће довољно поткрепити примерима основну мисао – да су променама у развоју српског књижевног језика у прошлости *претходили* а и *следили* за њима – значајни људи и њихове књиге, које су доносиле нове озрачаје у српску културу.

Српска култура је у свом хиљадугодишњем континуитету трајања писане традиције, под значајним политичко-историјским околностима које су се збивале у оквиру православне културне зоне (Slavia Ortodoxa), прошла кроз многе значајне периоде.[199] Са становишта развоја писмености и конституисања структуре српског књижевног језика, неспоран је дуги ток ћирилске писане традиције и књижевног црквеног језика српскословенског, који је у свом настанку пошао најпре као медиј религијског (хришћанског, православног) израза (развијен из старословенског књижевног језика), да би своју функцију проширио и на књижевност српског средњег века. Српски средњи век са богатством својих бројних и значајних писарских центара – манастира (од Свете горе до Милешеве, Жиче, Дечана, Пећке патријаршије, Манасије и сл.), у том првом периоду српске писмености неговао је традицију учења, преношења знања, чувања знања о којој сведочи богато рукописно наслеђе.

Вековима руком исписиване српском ћирилицом на пергаменту, а потом и на хартији, сачуване су бројне странице црквених и световних докумената, које су истовремено и сачувале мене нашег црквеног и књижевног српскословенског језичког израза, смене његових правописних школа (од зетско-

[199] Овој широкој теми развоја књижевног језика посвећене су значајне књиге Павла Ивића: Српски народи и његов језик (Приредио Милорад Радовановић), *Целокупна дела V*, Издавача књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци–Нови Сад, 2001; Преглед историје српског језика (Приредио Александар Младеновић), *Целокупна дела VIII*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци–Нови Сад 1998; и Александра Младеновића, Историја српског језика, *Одабрани радови*, Чигоја штампа, Београд 2008.

БМС III 463157

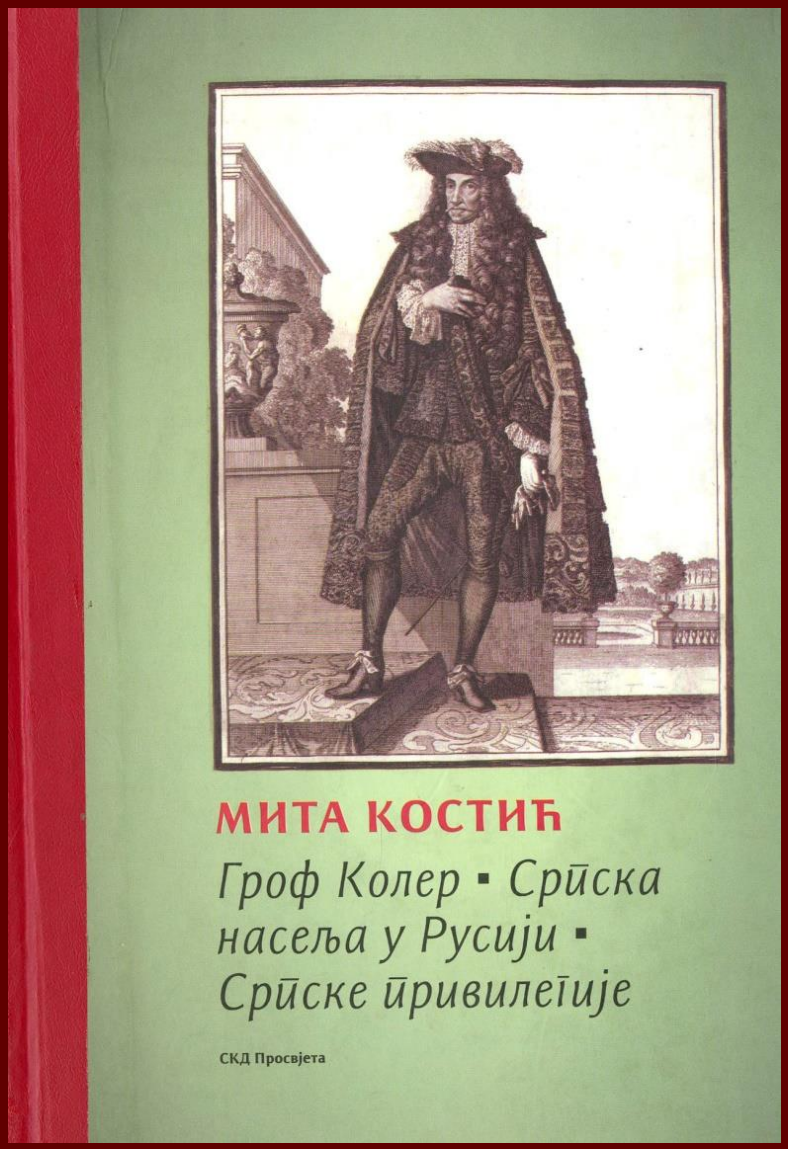

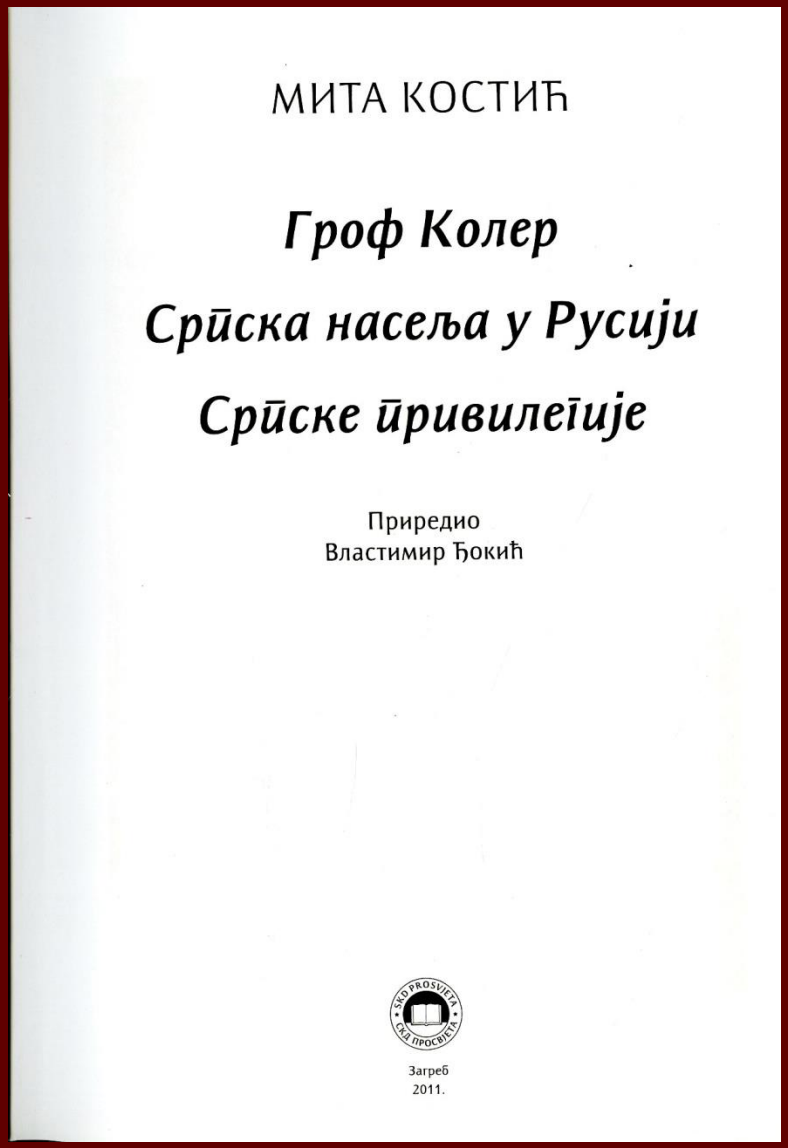

МИТА КОСТИЋ

Гроф Колер

Српска насеља у Русији

Српске привилегије

Приредио
Властимир Ђокић

Загреб
2011.

БМС III 473584

ПРЕГЛЕД РАДА КУРЦБЕКОВЕ ШТАМПАРИЈЕ ОД 1770. ДО 1780.

Пред крај 1770. године Курцбек је довршио и штампу Зборника молитава.[1] Барон Колер послао је 3. марта 1771. примерак Државном савету на оглед с напоменом да ће убрзо бити готов и псалтир. У Зборнику је штампана и општа стихира Србима свецима: св. Симеону; св. Стефану (Симону монаху); св. Милутину краљу; св. Стефану Дечанском, краљу српском; св. Урошу, цару српском; св. Лазару, великом кнезу српском; св. Максиму, деспоту; св. Јовану, деспоту српском; препод. Ангелини; св. Стефану Штиљановићу; св. Сави, те св. Арсенију, првом и другом архиепископу српском.[2] Ту је стихиру саставио митрополит Ђорђевић док је био епископ вршачки. Зборнику је додао и календар сачињен по синодској наредби о укидању празника, али не тачно.[3] Тај зборник молитава је митрополит штампао о свом трошку у дивот-издању на фином медиан папиру у фолио формату, са украсним цртежима у бакрорезу. Курцбек му је 16. децембра поднео рачун на 685 форинти, од чега је Ђорђевић 2. маја 1771. исплатио само 200 форинти; остатак је остао дужан и наплаћен је тек из његове оставине.[4]

Због стихире Србима свецима мункачки унијатски епископ Брадач ускоро је допао грдних неприлика. Још као наставник на богословском училишту у Мункачу он је стекао глас великог непријатеља католицизма. Стога су његови противници лако успели кад су га оптужили да нагиње шизми. Своју оптужбу поткрепили су чињеницом да је у своју дијецезу увео зборник молитава који је у Бечу сам цензурисао и у њему "неколико сумњивих [Срба] светитеља" – nonnulli inter Sanctos dubiae sanctitatis. Због тога је Брадач морао јавно да положи исповедање вере фогарашком унијатском епископу Атанасију Реднику, а даље растурање зборника је међу унијатима обустављено.[5] На заповест државне власти сви примерци су покупљени, донети у Кошице и јавно на тргу

1 *Собраніе изабранныхъ молитвъ въ употребленіе пресвятѣлыхъ духовнаго и мирскаго чина особъ въ видѣ очесъ слабѣющихъ* (Въ Віеннѣ, 1771. Тис. J. Курцбекъ), Fol. 55. Има га Патријаршијска библиотека. – МПА, 471 ex 1773.

2 У *Србљаку* Синесија Живановића (Римник, 1761), који је штампан са благословом митрополита Павла Ненадовића, има 13 служби Србима свецима; Ђорђевић је св. и прав. Стефана, деспота српског, изоставио. – У Синаксару цетињског псалтира Ђурђа Црнојевића (1495) спомињу се само св. Сава, св. Арсеније, преп. отац Симеон, св. Ст. Дечански; у Божидаревом – Јеронимовом псалтиру исто тако; у синаксару Мардаријевог јеванђеља помињу се пак само св. Сава и св. Симеун. (Ил. Рударац, *Прилошци агиологији*, Српски Сион, 1898).

3 Регуламентом из 1770. укинуто је 56 празника. Од тих празника је митрополит Ђорђевић пропустио да искључи празнике 5. септембра, 24. фебруара, 26. марта и 30. јуна.

4 Kammerarchiv, Hung., Fasc. 19 ex Jan. 1771.

5 J. R. P. Basilovics, *Brevis notitia fundationis Theodori Koriathovits olim ducis de Munkacs pro religionis sct. Basilii magni* (Cassoviae, 1799), pars III, 113–115.

БМС III 473584

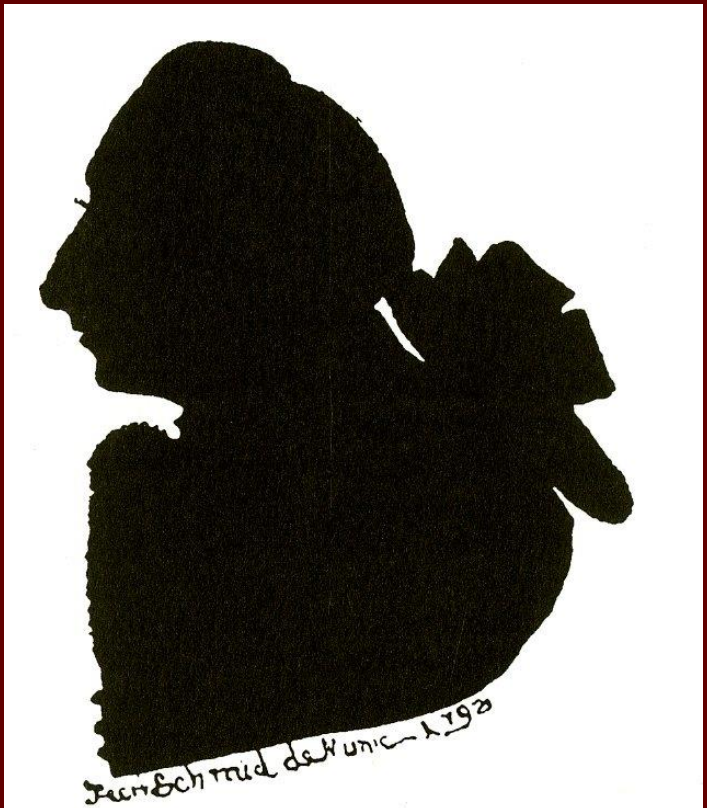

Профил Јозефа
Курцбека

БМС III 473584

СРПСКИ БИОГРАФСКИ РЕЧНИК

5

Кв—Мао

НОВИ САД
2011

Томо глумац и писац. Пензионерске дане провео је у Ердевику. Написао је драме *Адеш*, *Родољуб* и *Три френшера*, али нису ни изведене ни објављене.

ДЕЛО: *Фризерски уџбеник за брјачки, фризерски и влашуљарски занаш* (са 36 слика), Сарајево 1928.

ЛИТЕРАТУРА: А., *30 година йозоришноз рада*, БаС, 1954, бр. 2, 3; С. П.—Ж. И., *Курузовић Јован*, у: Народно позориште Сарајево 1921—1971, Сарајево 1971, 287; Војислав Вујановић, *Расш и развој једне глумачке йородице*, рукопис у поседу аутора.

ФОТОГРАФИЈА: ЛА З. Т. Јовановића.

З. Т. Јовановић

Курцбек, Јозеф Ритер фон (Kurzbeck, Josef Ritter von), штампар, трговац (Беч, 21. XI 1736 — Беч, 18. XII 1792)

Породичну штампарију преузео је од оца 1755. и радио као универзитетски штампар. Када се схватило да без ћирилске штампарије неће бити могуће извести црквене и културно-просветне реформе међу Србима (Илирима), поднео је 1769. предлог о њеном оснивању и он је прихваћен јер се обавезао на минималну зараду по штампаном примерку, на чему је држава инсистирала желећи да књиге учини што доступнијим. Царица Марија Терезија доделила му је 14. фебруара 1770. штампарску Привилегију којом је стекао монопол на штампу и продају књига на српском (илирском) и оријенталним језицима. Успео је 1783. да продужи важност Привилегије на још 6 година. Да би организовао рад у овој штампарији, купио је кућу у предграђу Беча и претворио је у радионицу у којој су, осим словослагача, боравили и по један цензор и коректор за православне и унијатске књиге, а некад и више њих, с обзиром да нису истовремено познавали све језике који су се користили ћириличним писмом — српски, румунски и руски. Након њихове провере, рукописи су пре штампања достављани на ревизију карловачком митрополиту и мукачком унијатском епископу, али и супервизору, кустосу Дворске библиотеке, Адаму Колару. Дистрибуција штампаних књига била је стратешко питање, јер је трговина књигама повећавала цену књига због трошкова превоза, царина и посредовања. Предлагао је да књиге буду складиштене на „стовариштима", а да их одатле разносе представници црквених власти и расподељују својим парохијама. Овај принцип је примењиван само за бесплатне примерке, тј. оне књиге које је откупљивала држава, док је продаја ишла преко трговачке мреже. И поред подршке Илирске дворске депутације посао му није био увек исплатив колико се очекивало. На то су утицале несређене прилике у погледу цензуре, сукоба интереса и надлежности између Илирске дворске канцеларије, Угарске дворске канцеларије и Дворске цензорске комисије, затим илегални увоз књига, а и отпор на који су његове књиге наилазиле међу православним и унијатима. Трошкове штампања бесплатних тиража али нераспродатих књига, чији је наручилац била држава, успевао је да наплати углавном тек после више година спорења. Незадовољство православних његовом штампаријом било је у великој мери последица начелног незадовољства одлуком царских власти да у Бечу оснују ћириличну штампарију и пословима руководе уз цензуру и мешање. Посебан отпор изазвало је штампање календара и катехизиса 1776. без српских светитеља и нихових националних обележја, као и уметање доштампаних страница у већ одобрени синодални катехизис из исте године, што је протумачено као отворена повреда права на вероисповест и покушај државе да посредством ћирилске штампарије прошири унију. У току рада штампарије (1770—1792) штампано је око 150 издања на српском (илирском) и влашком језику ћирилицом и латиницом. Штампани су школски уџбеници и приручници за младе: буквар (1770, 1788), немачка граматика (1772), немачки буквар и граматика (1774), катехизиси (Јована Рајића 1776, прештампан 1785. и 1792; архимандрита Платона 1784), приручник за аритметику (1777), немачки и српски речник (1790, 1791) и морална литература за младе (1774, 1788, 1791); државни акти и прописи: *Школски усйав* (1776), *Монашка йравила* (1777), протоколи крштених, венчаних и умрлих (1776), *Реѓуламенш* (1777), *Календар за йравославне* (1783), уредба против дезертера и бежања војника (1785), брачни закон (1786), о дужностима протопрезвитера (1787), упутство за духовне оце (1787), правила о начину подношења тужбе против феудалаца (1787), закон против стране пропаганде, бекстава и насилног одвођења поданика (1787), општи закон за преступнике (1788), славено-српски месецослов/календар (1792); разнолика лаичка литература: Вигандова књига о пољоделству (1772), панегирик *Јосифа Вшораѓо* (1773), *Пуш к йосшојаној слави* превод Ролена (1775), *Велизариј* у преводу Павла Јулинца (1776, 1777), *Искусни йодрумар* Захарија Орфелина (1783), *Что ест папа?* у преводу Михаила Максимовића (1784), приручник о марвеним болестима у Немачкој (1784), *Краћки йреглед йривайних и јавних дела* Алексија Везилића (1785, 1792), спис о регулацији плавних подручја (1786), пословице и приче (1786), поучни магазин за децу (1787), *Песна о избавленију Сербие* Доситеја Обрадовића (1787), игра за децу (1789), стихови похвале цару Леополду II (1791), *Бој змаја с орловима* Јована Рајића (1789, 1791) а тек једним делом и књиге црквене садржине: псалтир (1770, 1779), молитвеници (1770, 1771), календар (1772), служабник (1772), ирмологије (богослужбене песме, 1780, 1791), дијалогиј (беседе црквених догмата, 1785), песме за различите празнике (1790), јеванђеље (1791). Осим што је штампао, писао је и преводио књиге. Због болести је почетком 1792. продао ћирилску штампарију са свом опремом, књигама и привилегијом до њеног истека за 25 000 форинти Стефану Новаковићу, дворском агенту и инспектору митрополијског властелинства у Даљу. Стекао је приличан иметак а за заслуге добио 1774. царски поклон — златни сат, 1776. племићку титулу и 1786. витешку диплому. Његова кћерка Магдалена била је позната пијанисткиња у бечким круговима.

ИЗВОР: Димитрије Руварац, *Привилеѓија царице Марије Терезије Јосифу Курцбеку шшамйару*, СС, 1906, бр. 17, 484—486.

ЛИТЕРАТУРА: Constantin Wurzbach, *Biographische Lexicon des Kaiserthums Österreich*, Band 13, 1865, 427—428; Aleksa Ivić, *Beiträge zur Kulturgeschichte des serbischen Volkes: II Joseph Kurzböck und der Errichtung der serbischen Buchdruckerei (1768—1778)*, Archiv für Slavische Philologie Berlin 1908, XXIX; Мита Костић, *Гроф Колер — као културно-йросвешни реформашор код Срба у Уѓарској у XVIII веку*, Београд 1932; Никола Гавриловић, *Исшорија ћирилских шшамйарија у Хабзбуршкој монархији у XVIII веку*, Нови Сад 1974, 127—201.

Ј. Илић

Пр Ин 2306/5

РЕКЛИ СУ О ШТАМПАРИЈИ ЈОСИФА КУРЦБЕКА

„Прву замисао о потреби своје штампарије изазвала је међу Србима одмах после њихова досељења (1690) потреба црквених књига ради одржања вере, па онда тек потреба школских књига ... Стога су почев од Арсенија III (1690) па до Павла Ненадовића (1768) сви српски митрополити и народно црквени сабори тражили од бечког двора дозволу за оснивање српске штампарије, но бечка влада је све те захтеве одбијала из верскополитичких разлога и упућивала Србе на католичке или унијатске штампарије у земљи, или је стављала тешке и неприхватљиве услове.”

Мита Костић, 1932.

„... бечка влада је 70-их година XVIII в. чим је започела рад око свестраног организовања српског народно-црквеног живота, у вези с намераваном државном организацијом српских школа, и сама осетила потребу једне од Срба независне ћириловске штампарије, која ће стајати под непосредним руководством и цензуром саме владе и послужити јој тако као главно извршно средство државне културнопросветне политике међу Србима.”

Мита Костић, 1932.

„Privilegium impressorium privativum
на основи ове царске сагласности уручен је земаљском и универзитетском штампару Курцбеку 14. фебруара 1770. године. Тај датум означава завршетак једног дугог периода рада на оснивању ћирилске штампарије у Хабзбуршкој монархији за потребе свих Срба, Румуна и Русина у овој земљи... У привилегији је стајало да се она додељује Курцбеку и његовој брачној деци у трајању од двадесет година. Њоме се истовремено забрањује увоз из страних земаља оних књига које Курцбек буде заиста штампао, као и њихово прештампавање од стране других штампара.”

Никола Гавриловић, 1974.

„Када је добио привилегију, Курцбек је надајући се великој заради пожурио да уреди ново, ћирилско одељење своје штампарије. Његова кућа у граду била је сувише тесна да би могла да прими нови погон, а није се могла доградити због недостатка грађевинског земљишта, па је Курцбек био приморан да купи нову кућу. ... Обезбедио је просторију за шест преса, затим магацин за хартију и одштампане књиге. Уредио је стан за себе, стан за коректора, за фактора, словослагача и домара.”

Никола Гавриловић, 1974.

„Курцбек је у току свог двадесетогодишњег рада, од 1771. до 1792. штампао 151 књигу. За осам књига од овог броја знамо по литератури: по студијама др Мите Костића, библиографијама Лукијана Мушицког и Стојана Новаковића. ... Срби су дошли до штампарије, али остају незадовољни. Страх од уније био је велики, па зато на ову штампарију која јесте за Србе, али није српска гледају са великим неповерењем.”

Душица Стошић, 1963.

„Курцбек је до измака своје привилегије имао јеш 5 година, па не само што је потребне школске и црквене књиге штампао на рђавој артији а скупом ценом, него се никад није побринуо ни за довољан број књига. Осим споменуте невоље, књиге су из Курцбекове штампарије излазиле на свет пуне погрешака, особито црквене књиге с тога, што су далеко биле од ока црквени старешина, тако да је народ с неповерењем примао књиге из Беча, те принуђен био набављати ји из Москве.”

Ђорђе Рајковић, 1874.

„Све те околности нагонише народ, да на реченом сабору замоли цара, нека се и за само то време докле траје Курцбекова искључива привилегија, уважи молба ради подизања штампарије, тако да право тога рада остане посве у народним рукама.”

Ђорђе Рајковић, 1874.

„Курцбек није урадио ништа да аустријским Србима, Румунима и Русинима приближи европска достигнућа из области филозофских, социолошких и природњачких учења еклатантног доба просвећености. ... Једино што је привукло његову пажњу, то су другоразредна дела педагошко-моралистичке садржине... Свакако да за то не сноси кривицу он сам. За то је увелико крив и заостали развој српске, румунске и русинске интелектуалне елите и читалачке публике... Неадекватна организација рада у његовој штампарији и одвећ наглашена лукративна страна подухвата спутавали су га у томе.”

Никола Гавриловић, 1974.

Дигитална БМС

ЋИР

Почетна страна | Публикације | Колекције | Напредна претрага | О Дигиталној БМС | БМС

Тражили сте израз: јосиф курцбек

Укупно пронађено резултата: 87

Приказане резултате можете излистати и по: години (растуће)

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

Буквар или начално учение хотјаштим учитисја книг писмени славено-сербскими

Место: Беч
Година: 1770
Број страница: 82

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

Зборник ... моленој на всјак ден

Место: Беч
Година: 1770
Број страница: 240

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

Зборник ... моленој

Место: Беч
Година: 1770
Број страница: 240

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

Буквар или начално учение хотјаштим учитисја книг писмени сербско-славенскими . - 2. изд.

Место: Беч
Година: 1770
Број страница: 66

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

КАЛЕНДАРИ И МЕСЕЦОСЛОВИ

СРПСКЕ КЊИГЕ 18. ВЕКА

digital.bms.ns